

KURJER POZNAŃSKI

wychodzi dwa razy dziennie

w wydaniu porannym i wydaniu wieczornym, — w niedziele i święta tylko wydanie poranne, — natomiast w dni poświęczone tylko wydanie wieczorne.

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr. Marjan Chelmiński, wiadomości potocznych Wiktor Ujma, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny, za ogłoszenia i reklamy Antoni Leśniewicz, wszyscy w Poznaniu.

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leitgeber

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska
w Poznaniu, św. Marcin 70

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda

Nr. 348 A

Poznań, czwartek dnia 31 lipca 1930

Rok XXV

Wewnętrzne walki w Egipcie

Położenie w Egipcie staje się coraz groźniejsze. Przywódca nacjonalistycznej i dążącej do zupełnej wolności partii Wafd, Nahasz pasza, prowadzi konsekwentny atak na rząd Żydki paszy, popieranego przez króla, który przeciwny jest gwałtownej taktyce w dążeniu do niepodległości. Wobec tego, że król nie zwołał parlamentu, mimo konstytucyjnego wniosku, złożonego przez odpowiednią ilość posłów, opozycyjna partja wafdystów, posiadająca w izbie przysięgającej większość, zwołała tajne posiedzenie parlamentu, na którym uchwalono wotum nieufności rządowi.

Wafdyci uważają obecny rząd egipski za nielegalny i grożą mu zawieszeniem „współpracy“ narodu z władzami, w formie zaprzestania płacenia podatków i ogólnego nieposłuszeństwa wobec zarządzeń władz. Te groźne zapowiedzi odbywają się wśród ciągłych demonstracji, które często kończą się krwawo.

Rząd egipski uważa również akcje opozycji za „nielegalną“ oraz „rewolucyjną“ i, ufny w siłę wojska i administracji, które stoją na jego usługach, stosuje system represyj. Ostatnio zabronił Nahaszowi paszy, pod groźą aresztowania, przybycia na wielkie zebranie publiczne, które było zakazane.

Lecz to nie zraża opozycji. Przewodniczący sejm egipskiego, Wissa bej, ogłasza obecnie wywiad w paryskim „Matin“, w którym stwierdza, że walka wewnętrzna w Egipcie powstała wskutek gwałcenia prawa przez rząd. Król odroczył parlament i zamianował rząd z poza niego, nie licząc się z większością, która na 235 posłów rozporządza 230 głosami. Dekret o zamknięciu sesji powzięty był bez zawiadomienia sejm. Gdy przewodniczący Wissa bej chciał o decyzji króla i o powstaniu nowego rządu oficjalnie zawiadomić izbę, zastał drzwi parlamentu zabarykadowane i ołoczone wojskiem. Mimo to przy pomocy swoich sekretarzy przedarł się przez kordon wojska i kazał siekierami rozbić łańcuchy, zamykające drzwi. Następnie wydał rozkaz, aby nie wpuszczać do parlamentu nikogo poza osobami ściśle oficjalnymi. W razie najścisła czynników obcych nakazał gwardji parlamentarnej stawić zbrojny opór. Również przewodniczący senatu zaprotestował przeciw nielegalnym aktom rządu.

Wissa bej stwierdza, że opinja całego narodu popiera opozycję i że rząd ludzi się, jeżeli przypuszcza, iż da sobie z nią radę. Za krwawe rozruchy w Egipcie odpowiedzialny jest tylko Żydki pasza. Wissa bej stanowczo odparł następne zarzuty, aby nacjonalistyczny ruch w Egipcie był rewolucyjny lub pozostał w kontakcie z Sowietami. Również nie jest to ruch panislamski, sam Wissa bej jest chrześcijaninem. Jego zdaniem, wafdyci nie zmiernają do ustanowienia w Egipcie republiki. Ale może w związku z tem powstają wiadomości o ruchliwości zdeponowanego w 1914 roku przez Anglików

Port gdański rozwija się pomyślnie

Tendencyjne twierdzenia senatu w. m. Gdańska w świetle cyfr — Prawdziwe przyczyny trudności gospodarczych Gdańska

Gdańsk, 31. 7. (Tel. wł.). Świeżo ogłoszone zestawienia, dotyczące ruchu w porcie gdańskim, zadają kłam twierdzeniom memoriału senatu w. m. Gdańska i prasy niemieckiej, jakoby port gdański upadał z powodu konkurencji Gdyni. W pierwszym półroczu 1930 r. przybyło do portu gdańskiego 2817 statków o pojemności 1962 535 tonn reg. netto, a wypłynęło z portu 2801 statków o pojemności 1970 116 tonn. Jest to duży wzrost w porównaniu z pierwszym półroczem roku ubiegłego, w którym do Gdańska zawinęło 2241 statków o pojemności 1701 334 tonn, a wypłynęło z Gdańska 2261 statków o pojemności 1723 361 tonn. Wzrost od zeszłego roku wynosi zatem więcej niż 24 procent.

W porównaniu do rekordowego przed wojną roku 1913, ruch w porcie gdańskim podskoczył o 400 procent — zarówno pod względem ilości statków przychodzących i odchodzących, jak i pod względem tonnażu.

To też skarga Senatu gdańskiego do Ligi Narodów ma charakter dywersyjny wyłącznie politycznej, i nastąpiła niewątpliwie na rozkaz Berlina. Co się tyczy utyskiwań niemieckich na rzekomy upadek gospodarczy wolnego

miasta, spowodowany jakoby obecną granicą polsko-niemiecką i konkurencją Gdyni — to stwierdzić należy, że utyskiwania te są grubo przesadzone. Świeżo w „Polsce Gospodarczej“ ukazał się artykuł p. Antoniego Repecki, który stwierdza, że przyczyny trudności gospodarczych Gdańska leżą zupełnie gdzie indziej — m. in. w błędnej polityce władz w. miasta. Jak jednak memoriał Senatu gdańskiego i prasa niemiecka wyolbrzymiają te trudności, tego dowodzi np. fakt, że rentowność gdańskich towarzystw akcyjnych wyrażała się w roku gospodarczym 1928/29 cyfrą 9,56 proc. od kapitału zakładowego — była więc bardzo wysoka.

Co się zaś tyczy liczby bezrobotnych, na którą powołuje się memoriał Senatu w. m., to wzrost ilości bezrobotnych datuje się od r. 1925 (maksimum bezrobotnych było w pierwszym półroczu r. 1926) — a więc, od czasu, kiedy jeszcze nie mogło być mowy o żadnej konkurencji Gdyni. Przyczyny tego wzrostu są zupełnie inne; jedną z nich jest osobna waluta gdańska, wysoko stojąca, która utrudnia eksport gdańskich wyrobów do Polski.

Polacy wobec wyborów do Reichstagu

Zwołanie do Berlina centralnego komitetu wyborczego Polaków w Niemczech

Berlin, 31. 7. (PAT) Po obradach kierowników życia polskiego na Śląsku Opolskim, na których zdecydowane zostało wzięcie udziału w wyborach do Reichstagu na jednolitej liście spodziewane jest w najbliższym czasie zwołanie do Berlina centralnego komitetu wyborczego Polaków w Niemczech.

W posiedzeniu wezmą udział przedstawiciele wszystkich terenów, na których mieszka ludność polska. Centralny komitet wyborczy ustali ostateczną wspólną listę państwową do parlamentu Rzeszy, oraz linię wytyczną całej akcji wyborczej Polaków w Niemczech.

Na dzień 1 sierpnia zwołane zostało do Berlina posiedzenie związku mniejszości narodowych w Niemczech. Głównym punktem obrad ma być ustosunkowanie się związku do wyborów do parlamentu Rzeszy. Prócz Polaków wezmą udział w obradach Łużycanie, Litwini, Duńczycy i Fryzowie.

Na dzień 1 sierpnia zwołane zostało do Berlina posiedzenie związku mniejszości narodowych w Niemczech. Głównym punktem obrad ma być ustosunkowanie się związku do wyborów do parlamentu Rzeszy. Prócz Polaków wezmą udział w obradach Łużycanie, Litwini, Duńczycy i Fryzowie.

Trudności rządu angielskiego

Londyn, 31. 7. (Tel. wł.). Powodem niedopuszczenia przewodniczącego i członków komisji Simona do wstępnej konferencji londyńskiej w sprawie Indji, jest niechęć przywódców indyjskich, okazywaną komisji Simona, która przeprowadzała w Indjach ankietę na temat położenia w tym kraju.

Działacze i przywódcy indyjscy oświadczyli, iż w razie dopuszczenia do konferencji komisji Simona udziału w niej nie wezmą.

kedyfa Egiptu Abbas Hilmi, który zamierza podobno wstąpić na tron w razie abdykacji króla Fuada.

Czy ta ostatnia wiadomość zmusi rząd angielski do wyjścia ze stanu bierności? Labourzyści angielscy wyraźnie bowiem sympatyzują z wafdystami, jako z wybrańcami „ludu“, choć są oni zaciekle wrogami Anglii. Przedstawiciele Nahasz paszy stale są w Londynie i namawiają Mac Donalda do przepędzenia „reakcjonisty“ Żydki paszy. Mac Donald tym prośbom nie uległ, ale z drugiej strony nie zaangażował się po stronie króla Fuada, choć znany jest on ze swego anglofilstwa, którem właśnie naraził się wafdystom.

Jak wiadomo, większość umiarkowanych przywódców indyjskich wyraziła się nieprzychylnie o działalności komisji Simona w Indjach.

Konserwatyści zamierzają postawić w Izbie gmin zapytanie w sprawie niedopuszczenia do konferencji komisji Simona, liberałowie ze swej strony wstrzymują się od głosu, wobec czego rząd pewny jest uzyskania większości.

Anglja zachowuje neutralność. Czy zdoła jednak w ten sposób opanować wypadki w razie ich dalszego rozwoju? Mocarstwa zagraniczne interwenjowały już w Londynie, przypominając, iż Anglja zobowiązała się strzec życia i mienia cudzoziemców. Włochy i Stany Zjednoczone zagroziły niedowzmacznienie, że w razie dalszej bierności Mac Donalda będą zmuszone wysłać krawężniki na wody egipskie, by bronić swoich obywateli. Byłoby to dla Anglii wielkie upokorzenie. Mac Donald znowu widzi, jak trudno pogodzić doktrynę socjalistyczną z interesami państwa angielskiego.

O blok państw rolniczych

Wiadomość o zwołaniu przez Polskę konferencji ministrów rolnictwa państw Europy środkowej i południowej sprawiła nam — szczerze się przyznajmy — osobistą przyjemność. Jako pierwsi w prasie polskiej — zwróciliśmy pod koniec marca r. b. uwagę na konieczność porozumienia się państw rolniczych Europy w sprawie utrudnień, zachodzących w międzynarodowym handlu płodami rolnymi.

Wówczas staliśmy pod wrażeniem niesłychanej wiadomości o podwyższeniu cel argarych w Niemczech bezpośrednio po podpisaniu traktatu z Polską i podjęliśmy myśl o konieczności wywarcia na Rzeszy represji za jej bezwzględna politykę celną, przyczem wskazyaliśmy, że w tej walce z agrarjuszami niemieckimi liczyć możemy na pomoc wszystkich na równi z nami poszkodowanych państw rolniczych Europy.

Niemcy przez dłuższe lata miały szczególnie państwa południowo-europejskie perspektywę zawarcia pełnych traktatów handlowych, oczywiście korzystnych dla rolnictwa bałkańskiego, ale dopiero po podpisaniu umowy handlowej polsko-niemieckiej. Sztuczka ta doskonale udawała się Rzeszy, bo rozumiano, że nie chce przyznawać zniżek konwencyjnych, za które wprawdzie Polska będzie musiała drogo zapłacić. W międzyczasie Niemcy wywoziły swobodnie na Bałkany swoje produkty przemysłowe, a w zamian nie troszczyły się o polepszenie warunków importu rolnego z tych krajów. Aż nadszedł dzień, w którym podpisano traktat z Polską i bezpośrednio po tem podwyższono niemieckie cła agrarne. Poszkodowane państwa środkowo- i południowo europejskie zrozumiały, że wystrychnięto je na dudka. I dlatego myśl rzucona przez Polskę wspólnego podjęcia akcji obrony spotkała się u nich z przychylnym przyjęciem. Blok państw rolniczych reprezentuje razem tak wielką siłę nabywczą, jako odbiorca artykułów przemysłowych, wytwarzanych w państwach, stanowiących naturalny rynek zbytu dla wytworów rolnych, że nie ulega wątpliwości, iż postulaty, bronione wspólnie, posiadać będą o wiele większe szanse realizacji, niż te, które bronione są w rozsypane.

Zaproponowana przez Polskę międzynarodowa konferencja posiada nadto znaczenie dwojakie: przede wszystkim próby wspólnej organizacji zbytu płodów rolnych na szerokiej podstawie, a następnie posiada znaczenie nawskroś oryginalnego eksperymentu zrealizowania polityki rolnej w państwach w rachubę wchodzących.

Jeśli chodzi o organizację wspólnego zbytu płodów rolnych, to istnieją w tej dziedzinie precedensy, że wspomniemy tylko polsko-niemiecką umowę żytnią i porozumienie dla zbóż naddunajskich. Doświadczenia uzyskane na tej drodze wydają się zachęcać do dalszych prób oparcia organizacji zbytu płodów rolnych na szerokiej platformie międzynarodowej.

O wiele trudniejszym od poprzedniego jest problem ujednostajnienia polityki rolnej w państwach środkowo- i południowo-europejskich. Wiadomo, że to, co w dziedzinie przemysłowej było bardzo trudne do osiągnięcia (międzynarodowe kartele), w dziedzinie agrarnej wydaje się wprost nieosiągalnym.

Ale nawet gdyby w tym zakresie konferencja ministrów rolnictwa pozostała bezowocna — samo powstanie bloku państw rolniczych, powołanego do obrony wspólnych interesów wobec państw trzecich — byłoby sukcesem niełada. Zresztą pamiętać należy, że „Kraków nie od razu zbudowano“, i że raz wdrożona współpraca może w przyszłości przynieść plon również w dziedzinie racjonalizacji polityki eksploatacji rolnictwa.

ré'go i Barthou wywołały ogromną irytację w prasie niemieckiej. Prawicowa „Deutsche Allgemeine Zeitung“ zamieszcza je pod nagłówkiem „Poincaré atakuje Hindenburga“. Dziennik ten twierdzi, że wystąpienia Poincaré'go i Barthou odkrywają właściwe oblicze Francji i właściwy cel memorandum paneuropejskiego, którym jest trzymanie Niemiec w stałej zależności od Francji. Poza tem „Deutsche Allgemeine Zeitung“ twierdzi, że dotychczas tylko w prasie polskiej praktykowano tego rodzaju niesłychane ataki na głowę sąsiedniego państwa, jak to uczynił Poincaré wobec Hindenburga. Za słowami prezydenta Rzeszy, wypowiedzianymi w Nadrenji, stoi cały naród niemiecki bez względu na stronnictwa.

Mare nostrum

Weszliśmy w okres rocznic, przypominających nam wydarzenia niezbyt odległe. Czemże bowiem w życiu narodów i państw są okresy dziesięcioletnie? — Tem silniejszy rocznice te budzą oddźwięk w duszach i sercach naszych. Wyparcie zaborców z ziem polskich, traktat wersalski sankcjonujący nasz powrót do niepodległości, nasze zwycięstwa orężne i porażki plebiscytowe, wywołane machinacjami wrogami, wreszcie odzyskanie morza, wyjście Polski na szeroki świat — oto wydarzenia, które i dzisiaj po dziesięciu przeszło latach żywo poruszają umysły i serca polskie.

Zaślubiny Polski z morzem były faktem jednym z najradośniejszych w powolnym i mozolnym wykuwaniu nowych ram wskrzeszonej państwowości polskiej. I na pochwałę pierwszego pokolenia odrodzonej Polski powiedzieć trzeba, że z doniosłości posiadania dostępu do morza zdawało sobie sprawę może lepiej niż jakakolwiek generacja Polski zamierzającej. Nie oddawało się ono beczynnemu radośnej świadomości zyskania wylotu na świat, lecz ten wąski skrawek wybrzeża umacniało, rozbudowywało, ożywiało ruchem, inicjatywą i rozmachem twórczym, budzącym podziw daleko poza granicami Polski. Nie popadliśmy w stare błędy — nie zaniedbywaliśmy pracy nad rozwojem naszej potęgi morskiej ani nie oddaliśmy pracy tej w aronde obcym. Sami stanęliśmy mocną nogą na wybrzeżu, stworzyliśmy port, budujemy marynarkę wojenną i handlową, łączymy nasz kraj z odległymi państwami zamorskimi siecią linii okrętowych, skierowaliśmy prawie połowę naszego eksportu na szlak morski, załadniwaliśmy wybrzeże dziesiątkami tysięcy turystów i letników, podnosząc w ten sposób dobrobyt ludności kaszubskiej.

Niewątpliwie przez te dziesięć lat, które nas dzieli od chwili objęcia wybrzeża w nasze posiadanie, zdziałano wiele, inwestowano znaczne kapitały materialne i moralne, by związać na zawsze Polskę z ideą morską, by wykrzesać z narodu ukochanie morza i rozszerzyć świadomość, że w tem pomorskiem województwie tkwi główny nerw żywotności i zadatek potęgi mocarstwowej Polski. I dzisiaj, kiedy zbrodnia agitacja niemiecka coraz jawniej wysuwa postulat odebrania nam Pomorza, tem usilniejsza winna być praca nasza nad pogłębieniem związków łączących cały kraj z morzem, tem silniej musimy obwarowywać się na Pomorzu pod względem narodowym, kulturalnym i przede wszystkim gospodarczym, upatrując w naszych wysiłkach najlepszą legitymację dla utrzymania tej ziemi w naszych rękach.

A że nasz stosunek do problemu morskiego nie był oparty wyłącznie na platonicznych przesłankach uczuciowych, lecz na solidnej, wytrwałej pracy nad maksymalnym użytkowaniem udzielonego nam przez traktat wersalski dostępu do morza, o tem przekonanie się możemy z lektury świeżo wydanej nakładem tygodnika „Polska Gospodarka“ w Warszawie obszernego dzieła p. t. „Kronika o polskim morzu“. Książka ta, zawierająca blisko 50 prac monograficznych o zagadnieniach związanych z morzem, stanowi niezmiernie bogate źródło informacyjne o sprawach morskich, uwzględniając nie tylko materiał gospodarczy, ale i kreśląc tło historyczno-geograficzne i kulturalne naszych walk, zwycięstw i pracy nad morzem. Cykl artykułów po słowie wstępnym

*) Kronika o polskim morzu — dzieło walk, zwycięstw i pracy. Pod redakcją Czesława Pechego. Warszawa 1930 — str. 448+76. Cena 25 zł.

redaktora wydawnictwa, p. Cz. Pechego rozpoczyna syntetyczny szkic polskiej polityki morskiej w dawnej i bliższej przeszłości napisany przez min. przemysłu i handlu inż. Kwiatkowskiego, zasłużonego i wytrwałego organizatora współczesnej pracy polskiej na wybrzeżu. Długi szereg dalszych rozpraw, napisanych przez poważnych i kompetentnych autorów, wśród których wymienić należy m. in. nazwiska prof. Siedleckiego, prof. Tymienieckiego, prof. Rudnickiego, prof. Pollaka, dr. Bożeny Stelmachowskiej, ks. Makowskiego, inż. Klarnera, dr. Hilchena, Marjana Turskiego, Alfreda Siebeneichena, dr. Borowika, dr. St. Sławskiego i dr. Wierczyńskiego, obejmujące rozległą skalę tematów historycznych, artystycznych, socjologicznych, językowych, geograficznych, kulturalnych marynistycznych, prawniczych i t. d. Przeważająca część materiału poświęcona jest oczywiście znaczeniu gospodarczemu morza, wykazaniu pracy dokonanej na polu ekonomicznego użytkowania dostępu do morza, rozwojowi portów, i żeglugi i handlu zamorskiego.

„Kronika“ mimo niskiej ceny wydana jest ozdobnie, zawiera liczne i piękne ryciny i winiety, jest starannie opracowana, wobec czego zaleca się nie tylko bogactwem treści, którą zainteresować się powinny jaknajszersze kręgi społeczeństwa, ale i szatą zewnętrzną. Nie wątpimy, że nakład tego pożytecznego i niezmiernie ciekawego wydawnictwa rozejdzie się szybko, budząc przywiązanie do morza naszego, opartego na gruntownej znajomości jego znaczenia dla odrodzonej państwowości polskiej. M. Ch.

Względy dla mordercy ś. p. Lindego

W związku z podnoszoną w ostatnich dniach sprawą przedterminowego zwolnienia z więzienia sierz. Trzmielewskiego, zabójcy ś. p. Huberta Lindego, jeden z dzienników dowiaduje się z prokuratury okręgowego sądu wojskowego nr. 1 w Warszawie, co następuje:

Sierz. Trzmielewski został, jak wiadomo, skazany za zabójstwo ś. p. Huberta Lindego, preza P. K. O., na 10 lat ciężkiego więzienia. Kara ta na zasadzie amnestji z r. 1928 uległa zmniejszeniu o jedną trzecią. Sierz. Trzmielewski złożył jednak podanie do sądu wojskowego o zmniejszenie mu kary do połowy.

Sprzeciwili się temu prokurator wojskowy przy sądzie okr. płk. Konrad Zieliński, jednak wojskowy sąd okręg., w uwzględnieniu motywów wyroku skazującego, w których było powiedziane, że podsądny zabójstwo popełnił z pobudek politycznych, podanie sierz. Trzmielewskiego uwzględnił i darował mu połowę kary.

Decyzję tę zaskarżył do Najwyższego Sądu prok. płk. Zieliński.

Sąd Najwyższy z końcem r. 1928 decyzję okr. sądu wojsk. zatwierdził, wobec czego Trzmielewskiemu kara została ostatecznie zniżona do lat 5.

W końcu r. 1929 Trzmielewski wniósł podanie do prokuratury o przedterminowe zwolnienie, motywując swoją prośbę dobrem zachowaniem się w więzieniu. Podanie wraz odpowiednim wnioskiem prokuratura przesłała do departamentu sprawiedliwości ministra spraw wojskowych, który w uwzględnieniu okoliczności w podaniu przytoczonych, oraz ze względu na skruczę Trzmielewskiego postanowił prośbę tę uwzględnić.

Tak więc Trzmielewski w początkach r. 1930 został z więzienia zwolniony, mając jeszcze do odcierpienia jeden rok i kilka miesięcy. Zwolnienie Trzmielewskiego ma w myśl przepisów procedury karnej charakter warunkowy, t. zn. że Trzmielewski znajduje się nadal pod dozorem władz bezpieczeństwa, aż do upływu okresu warunkowego i w razie popełnienia jakiegokolwiek przestępstwa w tym czasie zwolnienie warunkowe zostanie unieważnione.

Podróż p. Prezydenta do Estonji

Warszawa, 31. 7. (PAT). P. Prezydentowi Rzplitej, który udaje się do Estonji na okolicę „Polonia“, będzie towarzyszyć polska flota wojenna w składzie 4 torpedowców.

Ostrzegawcze głosy Poincaré'go i Barthou

Były premier francuski Rajmund Poincaré ogłosił w dzienniku „Excelsior“ artykuł, poświęcony obecnemu przesileniu w Niemczech. Poincaré charakteryzuje najpierw politykę Hindenburga i stwierdza, że charakter tej polityki i jej cele mało mają związku z republikańskim ustrojem Rzeszy. Następnie Poincaré omawia budżet wojskowy Niemiec i stwierdza stały jego ogromny wzrost, nieproporcjonalny do siły liczebnej Reichswehry, oznaczonej przez Traktat Wersalski. W dalszym ciągu autor pisze:

„Za to, że nasze wojska usunęliśmy z Nadrenji na 5 lat przed oznaczonym terminem, żeśmy je usunęli bez posiadania pewności, czy spłaty reparacyjne zostaną dokonane, i żeśmy je usunęli w czasie, w którym budżet niemiecki nie jest zrównoważony — za to wszystko marszałek Hindenburg nie ma dla nas najmniejszego uznania. Po Nadrenji żąda się od nas zagłębienia Saary. Nad prawami ludności tego zagłębienia chce się przejść do porządku dziennego. Dla Niemiec zagłębienie Saary, które pod koniec XVIII stulecia dobrowolnie zgłosiło akces do Francji, jest niemieckim krajem od czasu, kiedy zdobyli je Hohenzollernowie. Niemcy nie chcą żadnego plebiscytu. Po co więc z nimi dalej jeszcze mówić o Saarze“.

„Po zagłębieniu Saary żąda się równości praw. Ma to polegać na zniesieniu artykułów 42 i 43 Traktatu Wersalskiego, a więc zniesienia strefy zdemilitaryzowanej. Marszałek Hindenburg pragnąłby żeby usunięto artykuł 44, który każdy atak jakiegokolwiek rodzaju na artykuły 42 i 43 określa jako akt wrogi wobec państw — sygnatarjuszy Traktatu Wersalskiego. Lo-carnem nie przejmując się wcale. Sprawa mniejszości służy do tego, by powiększyć zależność Polski czy Czechosłowacji. W Niemczech rządzi się obecnie przy pomocy artykułu 48. Nikt nie wie co przyniosą wybory. Obowiązkiem Francji i Europy jest śledzić uważnie wydarzenia od których zależy pokój świata“.

Podobne są konkluzje artykułu ogłoszonego w tych dniach przez Barthou.

„Nigdzie — pisze on, a najmniej w Niemczech, nie widzi się jasnej sytuacji,

uczciwego dążenia do zbliżenia ani woli poruszenia ofiar. Jakkolwiek w Niemczech milczy się o okolicznościach, w jakich odbyło się opróżnienie Nadrenji, jednak można powiedzieć, że ewakuacja ta nie przyczyniła się do podniesienia prestige u Francji. Triumfalna podróż marszałka Hindenburga była jaskrawym wyrazem tego, co chciano przemilczeć. Stary żołnierz, który reprezentuje „Deutschland über alles“, nie mógł ukryć prawdy za szminką. Nie ograniczył się on do tego, by wyrazić radość z powodu końca okupacji, ale niesprawiedliwie i w sposób pozbawiony wiary mówił o tak zwanych ekscesach, które rozegrały się podczas okupacji francuskiej. Domagał się równości praw w kierunku, który mało da się pogodzić z obowiązkami, przyjętymi przez Niemców. Żądał zwrotu zagłębienia Saary, jakgdyby nie było żadnego traktatu, który określa położenie tego kraju. Poza tem wyraził się, że opróżnione obszary podlegają jeszcze specjalnym postanowieniom, które ograniczają suwerenność niemiecką. Chodzi tu o strefę zneutralizowaną. W ten sposób prezydent Rzeszy w nieobecności ministra spraw zagranicznych Curtiusa odsłonił trzymane dotychczas w tajemnicy zakusy rządu niemieckiego.

Artykuł Poincaré'go i Barthou dowodzą, że w związku z ostatnimi wydarzeniami w Niemczech zainaugurowaniem przez prezydenta Hindenburga otwartej już polityki odwetowej — we Francji wzrasta czujność i poczucie niebezpieczeństwa, grożącego ze strony niemieckiej. Zwiastują ostatnie wystąpienia niemieckie w sprawie zagłębienia Saary i strefy zdemilitaryzowanej stworzyły Francuzom oczy na to, że Niemcy w żadnym razie nie zadowoliliby się zadaną przez nich „rewizją“ granicy polsko-niemieckiej, lecz że z kolei skierowałyby swą ekspansję, na zachód, czego dowodzi już dzisiejsze, agresywne występowanie ich w sprawach, dotyczących pogranicza francusko-niemieckiego. Do otrzeźwienia opinii publicznej we Francji przyczynią się niewątpliwie także cytowane przez nas wczoraj uchwały „Stahlhelmu“ w sprawie Alzacji i Lotaryngji, zagłębienia Saary oraz niemieckiego okręgu Eupen-Malmedy. Nic dziwnego, że artykuły Poinca-

Przegrupowania sił politycznych w Niemczech

Opozycja żydowskich członków Partii Demokratycznej przeciw połączeniu się z „Jungdeutscher Orden“

Berlin, 31. 7. (Tel. wł.) Decyzja przywódców partii demokratycznej co do rozwiązania partii i akcesu jej członków do nowoutworzonej Niem. Partii Państwowej — poprzedzona została krótką walką w łonie stronnictwa. Żydowski członek partii zaprotestował mianowicie przeciw łączeniu się z „Zakodem Młodoniemieckim“ ze względu na antysemitki charakter tej organizacji, której statuty dozwalały tylko na przyjmowanie jednostek pochodzenia aryjskiego.

Wątpliwości te jednak usunięte zostały oświadczeniem zwolenników nowego stronnictwa, że mistrz „Zakonu Młodoniemieckiego“ p. Mahraun, który ma być przewodniczącym Niem. Partii Państwowej, nie jest antysemity. Wniosek o rozwiązanie Partii Demokratycznej i oddanie jej aparatu do dyspozycji Niem. Partii Państwowej, przeszedł wszystkimi głosami przeciw czterem.

W czasie debaty poseł Koch-Weser

oświadczył, że w związku z inicjatywą przywódcy Niem. Partii Ludowej, Scholza, odbyła się wczoraj konferencja w sprawie utworzenia t. zw. Bloku Hindenburga. Wzięli w niej udział oprócz Scholza min. Treviranus (z ramienia nowego stronnictwa konserwatywnego), przywódca Partii Gospodarczej Drewitz, demokracja Koch-Weser i przedstawiciel młodych ludowców. Wniosek o połączenie wszystkich tych partii w jedno stronnictwo został odrzucony wszystkimi głosami przeciw głosowi przedstawiciela Niem. Partii Ludowej. Natomiast rozważana jest nadal możliwość wydania wspólnej odezwy wyborczej.

Wiceprzewodniczący Partii Demokratycznej pos. Erkelenz, nie mogąc się pogodzić ze zwrotem większości partii na prawo przez fuzję z „Zakodem Młodoniemieckim“ — wystąpił z partii i zgłosił swój akces do socjal-demokratów.

swe dotychczasowe postępowanie w tej sprawie i wstrzymał pobieranie podatku.

Wojna we wschodniej Europie?

London, 30. 7. (PAT.) Na wczorajszym posiedzeniu Izby gmin w czasie dyskusji nad polityką zagraniczną poseł Rodd, konserwatysta, czyniąc aluzję do niebezpieczeństwa wojny w Europie wschodniej, zarzucił Rosji, iż sumy uzyskane z eksportu przeznaczają na zakup materiału wojennego. Podsekretarz stanu w urzędzie spraw zagranicznych Dalton, odpowiadając zaznaczył, iż nikt ze studujących bliżej politykę zagraniczną nie może się liczyć z niebezpieczeństwem wojny w Europie wschodniej. Dlatego też rząd, który podpisał pakt Ligi Narodów, pakt Kellogga, traktat morski etc. zdecydowany jest uczynić z tych dokumentów prawdziwe sztańce trwałe go pokoju.

Protest Woldemarasa

Warszawa, 31. 7. (Tel. wł.) Woldemaras złożył do prokuratora zażalenie przeciwko ograniczeniu jego wolności, oraz zachowaniu się policji w czasie jego aresztowania i strzeżenia na miejscu zesłania. (w)

Znowu dyktatura w Hiszpanji?

Lizbona, 31. 7. (PAT.) Odbył się tu zjazd gubernatorów i burmistrzów całego kraju. Na zjeździe przemawiał premier, który odczytał zebrany apel do ludności, wzywający do utworzenia ligi patriotycznej, mającej na celu popieranie dyktatury do chwili przeprowadzenia reorganizacji kraju. Orędzie to rozpatruje wszelkie zagadnienia polityki wewnętrznej i zagranicznej, opierając tę ostatnią na sojuszu z Anglią. Orędzie stwierdza, że nowy system konstytucyjny jest już w przygotowaniu.

Z prasy

Z dniem 1 sierpnia ma w Inowrocławiu zacząć wychodzić przerwane pismo p. t. „Kurjer Inowrocławski“, jako organ t. zw. „Stanu Średniego“. Narodowy „Dziennik Kujawski“ cieszy się w Inowrocławiu i okolicznych powiatach bardzo wielką popularnością i wziętością.

Obchód „Cudu nad Wisłą“ w Poznaniu

Komitet uroczystego obchodu „Cudu nad Wisłą“, mający na celu przygotowanie uroczystości upamiętnienia wielkiego wydarzenia dziejowego w historii odrodzonej Ojczyzny, czyni przygotowania, by obchód ten wypadł najokazalej. Program obchodu przewiduje capstrzyk ulicami miasta wieczorem w dniu 14 sierpnia. Następnego dnia, (w święto Matki Boskiej Wniebowzięcia) o godz. 9,30 nabożeństwo na stadionie miejskim, śpiew zjednoczonych chorów miasta Poznania, przemówienie prez. Ratajskiego, a na zakończenie wspólny śpiew „Boże coś Polskę“.

Po nabożeństwie odbędzie się pochód ulicami miasta i defilada. W pochodzie wezmą udział organizacje poznańskie i ochotnicy z 1920 r. krocząc będą w osobnej grupie. Według czynionych przygotowań uroczysty obchód będzie wspaniałą manifestacją narodowego Poznania, przypominającą tę wielką chwilę, gdy rzesze ochotników spieszyły na front, by ratować zagrożoną przez najazd bolszewicki Warszawę. (k.)

Przed 10-ciu laty

31 lipca. Front południowo-wschodni. 4-ta armja: Nieprzyjacieli gwałtownie atakują wielkimi siłami Brześć Litewski. Lewe skrzydło 4-tej armji nad Bugiem, w rejonie na północ od Drohiczyna. Dowództwo sowieckie, przyjmując wobec silnego oporu 1-ej armji na Narwi, — że główne siły polskie bronią przepraw rzeki, koncentruje tu uderzenie trzech swoich armji. Między lewoskrydłową grupą generała Żeligowskiego, a prawoskrydłową generała Rządowskiego powstaje luka rozciągłości przeszło dwadzieścia kilometrów, w którą wmaszerowały oddziały 15 armji sowieckiej, wzdłuż toru kolejowego Białystok — Warszawa.

Dowództwo 1-szej armji zostaje zmuszone do zarządzenia odwrotu. Dowództwo frontu północno-wschodniego obejmuje generał Józef Haller. Front południowo-wschodni. Na Serecie wszystkie ataki nieprzyja-

ciela odparto. Walki w 2-giej i 3-ciej armji nie przynoszą poważniejszych zmian.

Kurs złotego. Dzisiaj rano notowano kurs dolara w obrotach nieoficjalnych w Warszawie 8.89¼ zł. w Gdańsku na Warszawę 8.88¼ zł.

Kurs marki niem. i guld. gd. Bank Polski, oddział w Poznaniu płacił dziś za 100 mkn. w dewizach 212.49 do 212.79 zł, gotówką 212.09 zł, za 100 guld. gd. w dewizach 173.15 do 173.41 zł, gotówką 172.81 zł.

POZNAŃSKA GIEŁDA PIENIĘŻNA

Poznań, 31. 7. 1930 r. Tendencja dzisiejszego zebrania giełdowego była nieco żywsza, przy czem zauważono większą chęć do zawierania transakcyj.

Z pap. procent. robiono większe transakcje 5% poz. konwers. po 55% w placciu, również płacono za 8% oblig. m. Poznania z 1926 i 1927 r. po nieco wyższym kursie = 95¼% oraz za 8% listy zast. Zach. Pol. T-wa Kredyt. Miejsk. w Pozn. 91¼%, papier ten ma obecnie najwyższy kurs z wszystkich 8% papierów lokacyjnych. Poza tem handlowano w transakcjach 8% listy dolarowe po 97% i 6% listy żytnie po 23,50, natomiast oddawano 4% listy zast. konwert. po 42¼%.

Z akcji bankowych wzgl. przemysłowych handlowano Cegielskim po 50,— w transakcjach i Herzfeldem po 27,— w placciu.

Cedula Urzędowa Giełdy Poznańskiej.

Papiery procentowe:

(Kurs w procentach nominalu)

5% Pożyczka konwersyjna 55,— P.
8% oblig. m. Poznania z 1926 r. 95¼ P.
8% oblig. m. Poznania z 1927 r. 95¼ P.
8% listy zastawne Zach. Pol. T-wa Kredyt. Miejsk. w Poznaniu 91¼ P.
8% dolarowe listy Pozn. Ziem. Kredyt. 97,— +
4% listy zastaw. konw. Poz. Ziem. Kredyt. 42¼ O.
(Kurs w złotych)
6% listy żytnie Pozn. Ziem. Kredytowego 23¼ +

Akcje przemysłowe:

(Kurs w złotych za 1 akcję).
Cegielski H. I. em. z 50,— +
Herzfeld-Viktorius I-II. em. z 27,— P.
Tendencja nieco żywsza.

GIEŁDA WARSZAWSKA

z dnia 31. 7. 1930 r.

Waluty Gołówka

Waluta	Dewizy:		
	trans.	sprzed.	kup.
Dolary St. Zjedn. tr: —			
London	43,48	43,49	43,28
Nowy Jork czek	8,899	8,919	8,878
Nowy Jork kabel	8,911	8,931	8,891
Paryż	35,06¼	35,15	34,97¼
Praga	26,41¾	26,48	26,35¼
Szwajcaria	173,15	173,58	172,72
Wiedeń	125,96	126,27	125,63
Berlin	212,92		

Tendencja mocniejsza.

Papiery wartościowe i obligacje:

5% poz. konw. 56,50
6% poz. dol. 73,00

Akcje w złotych:

Bank Polski	0,00—164,00
Elektrownia w Dąbr.	0,00—65,00
Cegielski	0,00—48,00
Parowozy I i II em.	0,00—25,00
Zieleniewski	0,00—38,00

Tendencja mocniejsza.

PŁODY ROLNICZE

Zboża i nasiona oleiste za 1000 kg. reszta za 100 kg.

Berlin, 31 lipca 1930 r.

Pszenica march. nienotow.	0,00— 0,00
Tendencja mocna.	
Zyto march. od stacji załad.	158,00—161,00
Tendencja wzmocniona	
Jęczmień pastewny i przemysłowy	174,00—197,00
Tendencja stała.	
Owies march. od stacji załad.	180,00—188,00
Tendencja niejednorodna.	
Mąka pszenna	31,75—39,00
Tendencja ledwo utrzymana.	
Mąka żytnia	22,50—25,25
Tendencja ledwo utrzymana.	
Ospa pszenna	9,75—10,40
Tendencja spokojna.	
Ospa żytnia	9,75—10,50
Tendencja spokojna.	
Groch Victoria	27,00—32,00
Groch dr. jadalny	24,00—27,50
Groch pastewny	19,00—20,00
Peluszka	22,00—25,00
Bób polny	17,00—18,50
Wyka lat.	21,00—23,50
Makuch rzepakowy	10,60—11,60
Makuch lniany	16,20—16,60
Wytloki suche krajowe	8,50— 9,30
Śrót Soya	14,00—15,00
Ziemiaki jadalne białe	3,00— 3,30
Ziemiaki nerkowe	4,30— 4,80
Ziemiaki jafl. żółte	4,00— 4,50
Ogólna tendencja mocna.	

Notowania złotego w Berlinie

z dnia 31. 7. 1930 r.

Wyplaty ca. Warszawę . . . . 46,75—47,05
Noty wielkie . . . . . 46,75—47,15

Prasa czeskosłowacka o bloku państw agrarnych

Praga, 31. 7. (PAT.) Niemiecka „Bohemia“, omawiając bukareszteńską konferencję rolniczą, stwierdza, że mimo pomyślnych warunków politycznych, stosunki gospodarcze z pozostałymi państwami Małej Ententy są niedostatecznie uregulowane, natomiast interesy gospodarcze Rumunii, Jugosławii i Węgier opierają się na jednolitej strukturze, która wyraża się w eksportowej nadwyżce pszenicy, jęczmienia, kukurydzy w tych trzech państwach, z drugiej zaś strony Czechosłowacja, Niemcy i Austria swój niedobór zbożowy pokrywają w minimalnej ilości przywozem z wymienionych państw południowo-wschodnich, importując głównie z krajów zamorskich.

Jeżeli te trzy państwa agrarne kierować się będą wspólną troską o wartościowy zbytek nadwyżki z produktów rolniczych, to podobne dążenia złączą drugą grupę państw przemysłowych

w odniesieniu do ich wyborów. Dlatego też należałoby, zdaniem pisma, stworzyć środkowo-europejską organizację gospodarczą, w której byłiby nietylko producenci, ale i konsumenci.

Praga, 30. 7. (PAT.) „Narodni Politika“, omawiając akcję Polski w kierunku zbliżenia państw rolniczych, stwierdza, że polskie koła gospodarcze w dużym stopniu dążą do zbliżenia gospodarczego z Czechosłowacją i dużą wagę przywiązują się w Polsce do udziału Czechosłowacji w projektowanej konferencji ministrów rolnictwa.

Głosy prasy niemieckiej stwierdzają, że projekt Polski zwołania wzmiankowanej konferencji ma na celu utworzenie bloku, skierowanego przeciw Niemcom. Również źródła wiadomości „Prager Tageblatt“ o rzekomą małą nadziei udziału Czechosłowacji w konferencji warszawskiej szukać należy, według „Narodni Politika“ w Rzeszy.

Obrona miast przed atakami gazowymi

Manewry lotnicze nad Lyonem

Paryż, 31. 7. (Tel. wł.) W Lyonie odbyły się w ostatnich dniach wielkie manewry lotnicze, połączone z atakiem lotniczym zapomocą bomb z gazami trującymi. Ćwiczenia te miały na celu wykazać zdolność obronną ludności w razie takiego napadu.

Zapomocą precyzyjnych instrumentów registracyjnych podsłuchowych udało się znajdujących w drodze lotników nieprzyjacielskich zauważyć i zalarmować miasto dla zorganizowania obrony i poczynienia przygotowań ochronnych. Mimo to niezupełnie udało się przeszkodzić napadom nieprzyjacielskiemu i at-

kowi gazowemu. Niektórym bowiem aparatom udało się kilkakrotnie zawrócić i zarzucić miasto bombami. Poza tem okazało się, że wszelka akcja obronna byłaby spóźniona w razie nieoczekiwanego napadu ze strony nieprzyjaciela. Stwierdzono bowiem, że zachodzi możliwość takiego napadu nieoczekiwanego wówczas, jeżeli eskadry nieprzyjacielskie, lecąc w wysokości około 3.000 metrów i wyżej jeszcze, z tej wysokości rzuciły bomby. Napad taki zauważono dopiero z chwilą zrzucenia bomb na zaatakowane miasto.

Prześladowania religijne w Rosji

Aresztowanie administratora apostołskiego

Warszawa, 31. 7. (Tel. wł.) W Warszawie dokonano aresztowania kilku księży katolickich oraz duchownych prawosławnych. Aresztowanych po zbadaniu w G. P. U. odsłano do Moskwy. Wśród aresztowanych znajduje się administrator apo-

stolski ks. Butrik, który poprzednio mieszkał w Samarze, oraz ks. Kreja i Przyborski z Mińszczyzny. Aresztowani pozostają pod zarzutem uprawiania agitacji antykomunistycznej. (w)

Klotz wrócił do wojska

Warszawa, 31. 7. (Tel. wł.) Kapitan Klotz, który był starostą grodzkim we Lwowie, wrócił do służby w wojsku. (w)

Skuteczna interwencja przeciw bezprawnemu zarządzeniu

Gdańsk, 31. 7. (PAT) Z dniem 1 lipca br. senat w. m. Gdańska wprowadził podatek od samochodów zagranicznych po 46-krotnym przekroczeniu przez nie granicy w. m. Zarządzenie

to wywołało zwłaszcza na Pomorzu energiczne protesty i groźbę represji w stosunku do samochodów gdańskich. W związku z zaprowadzeniem podatku, który odbił się przedewszystkiem na samochodach polskich, komisarz generalny Rzplitej w Gdańsku wystosował swego czasu do senatu gdańskiego notę, zwracając w niej uwagę na przejęcie przez senat zobowiązania, w myśl których ruch samochodowy przez Gdańsk nie może podlegać żadnemu ograniczeniu, lub opodatkowaniu.

Z doniesień pism gdańskich wynika, że senat gdański uznając argumenty przytoczone w nocie komisarza generalnego Rzplitej, poddał rewizji

„Sanacja“ a Kościół — dzisiaj

Z kół duchowieństwa otrzymuje krakowski „Głos Narodu“ następujące uwagi:

„Mnożą się po stronie „sanacji“ objawy pewnych starań o pozyskanie duchowieństwa i Kościoła dla rządu. Należy tu — nominacja ks. prof. Żongolowicza na stanowisko wiceministra oświaty, postanowiony podobno w zasadzie występ drużyn wychowania fizycznego katolickich Stowarzyszeń Poljskiej w Spale w obecności P. Prezydenta, prośba „Strzelca“ na Pomorzu do władz kościelnych skierowana o zamianowanie kapelanów dla tej organizacji.

„Jak na te i podobne wypadki patrzeć? Ks. Urban, oceniając w „Przeglądzie Powszechnym“ nominację ks. prof. Żongolowicza uznał w niej dowód życzliwości sfer rządzących Polską dla katolicyzmu. Bałbym się podtrzymał do twierdzenia. Jestem wprawdzie przekonany, że „sanacja“ jako taka, jako grupa polityczna, nie ma na celu walki z katolicyzmem, choć jest w niej немало ludzi, którzyby radzi katolicyzm zniszczyć zupełnie; stąd jednak daleko jeszcze do życzliwości „sanacji“ dla Kościoła. Jest to — jak wiadomo — grupa niezgrana z sobą, pozbawiona programu i zasad wytycznych nawet w dziedzinie religijnej. Raz bierze górę kierunek antykatolicki, kiedy indziej przyjazny dla katolicyzmu.

„Był czas, kiedy „sanację“ owiewał duch antykatolicki i kiedy — z pewnością na rozkaz z góry — prowincjonalni kacykowie „sanacyjni“ zapowiadali rozgrywkę „klerykalnemi“ Stowarzyszeniami Młod. Pol., z Kościołem i duchowieństwem, a Kaden-Bandrowski objęliśmy Polskę z wykładami podkopującymi moralność i religijność.

„Dziś jest inaczej. U góry postawiono księdza, Kaden-Bandrowskiego schowano, „klerykalne“ Stowarzyszenia Młod. Pol. zaprasza się do Spawy, a „Strzelec“ prosi o kapelanów.

„Bylibyśmy tym stanem rzeczy zachwyceni, gdyby nie jedno... Gdyby nie ten fakt, że ten zakręt w stronę katolicyzmu wykonuje „sanacja“ dopiero w czwartym roku swych rządów, gdyby nie to, że katolicyzm zaczyna karesować w momencie swojego zachwiania. Ten wzgląd podcina wiarę w szczerłość jej poczynań i każe się lękać, że gdyby się sytuacja dla niej pomyślniej ukształtowała, gdyby „sanacja“ wróciła do dawnej siły, że wówczas i ks. Żongolowicz poszedłby w odstawkę, a wyłącznym panem w ministerstwie oświaty zostałby p. Czerwiński.

„Dodajmy do tego jeszcze ujawnione świeżo rozmowy p. Hołównki z Żydami na temat — spoczynku niedzielnego, a dojdziemy w rezultacie do wniosku, że mamy do czynienia tylko z próbą ratowania się przed upadkiem, a nie z rzetelną, katolicką, polityką wyznaniową.“ X. Y. Z.

Do tych wywodów autora-księdza na łamach „Głosu Narodu“ dodajemy jeszcze, że główną przyczyną kokietowania obecnie przez „sanację“ Kościoła i duchowieństwa są — zbliżające się wybory. A co będzie po wyborach? O tym — potem.

Jak gdyby ironia gorzka brzmią domieszenia równoczesne o rokowaniach „sanacji“ z Żydami. Tenże sam „Głos Narodu“ pisze z tej przyczyny: „Można już teraz wierzyć w bliski termin wyborów, gdyż „sanacja“ kupuje Żydów. Ładna „naprawa“ Rzeczypospolitej...”

towe podłoże poglądów do przeprowadzenia tego porozumienia, choćby nawet poglądy musiały być bardzo w tym celu dociągane i naciągane.

Tak się narazie zarysowuje i objasnia ta t. zw. misja p. Hołównki, która ma już głównie dotychczas w pismach żydowskich szeroki odgłos. St. St.

Nie tędy droga

„Dziennik Bydgoski“ p. Teski, który dotąd, jak mógł, służył „sanacji“, zamieszcza artykuł p. t. „Nie tędy droga“, w którym krytykuje surowo sposób odnoszenia się sfer miarodajnych w okresie pomajowym do naszych dzielnic zachodnich. Skreśliwszy zachwyt dla samego przewrotu majowego i małostkowe wycieczki przeciwko „endecji“, przytaczamy poniżej prawie cały artykuł „Dziennika Bydg.“:

Po majowym przewrocie krótko tylko myśleliśmy o sprawie stosunków państwowych, mimo że w oczach zbuntowanego obozu stosunki były tak złe, że w i mię ich uzdrowienia nie cofnięto się przed największą ofiarą i odpowiedzialnością, bo przelewem krwi bratniej. Nad troską państwową zagroowała rychło troska druga, a to utrwalenie samego zwrotu władzy dla władzy, nadto, co gorzej, wyciągnięcie ze zwycięskiego rokосу najwyższej sumy korzyści...

Srodki ugruntowania władzy były rozliczne. Jednym z nich było przekształcenie i przegrupowanie korpusu urzędniczego, na jaki, po bataljonach i bagnietach, zwykła najwięcej liczyć władza rządowa.

Urzednikowi polskiemu po maju wyznaczono rolę, przechodzącą już nie jego zadania, ale wręcz obowiązki. Kazano mu nietylko być stróżem i wykonawcą prawa, rzecznikiem potrzeb społecznych i krzewicielem myśli państwowej, ale agitatorem partii, która doszła do steru. Ubrano to wszystko zwręcznie w maskę ideologii państwowej i mocarstwowej, poświęcając upragnionemu celowi wykształcenie i doświadczenie urzędnicze.

Dzielnica zachodnia wchłonęła od zarania państwa polskiego stosunkowo najwięcej elementu urzędniczego z innych zaborów, głównie z dawnej Galicji. I odkładając na bok pewne, nieuniknione rozdziewki, — nie zaprzeczamy, że temu pierwiastkowi urzędniczemu zawdzięczamy dużo. On oto dopomagał nam ciosać i udoskonalać pierwsze administracyjne zręby, przynosząc z sobą wysokie wykształcenie, tradycję i praktykę.

Po maju poczęła się administracja kształtować inaczej. W województwach zachodnich nastąpiły liczne zmiany na stanowiskach urzędowych — w imię hasła, wyluszczonego na początku. Zaczęto przenosić tutaj urzędników, mających nietylko urzędować ale i nawracać. Nawracać na państwową wiarę społeczeństwo, które dochowało wierności i wiary Polsce w czasach bezprzykładnego ucisku i wynaradawiającego, krzyżackiego obłędu.

Przenosiny małopolskich urzędników były uzasadnione początkowym u nas brakiem sił wykształconych i doświadczonych, teraz poczęły napływać siły o wykształceniu równym a nawet niższym, nieznające ani miejscowego terenu ani charakteru i już przez to mniej powołane do rządzenia od ludzi równokwalifikowanych, wyszłych z tutejszego pnia i czucia.

Nie bierze się na względnie niczego: ani nieujednostajnionego jeszcze w całości ustawodawstwa, ani odrębnych, wiekowych warunków, ani zwyczajów, zaiste dla administrowania nieoportunych.

Przykładem skarbowości i wrzynający się tak boleśnie społeczeństwu za skórę podatek przemysłowy. Podatek ten wynosi w województwie poznańskim więcej, aniżeli w razem zliczonych województwach: lwowskim, tarnopolskim i stanisławowskim. I to mimo, że województwo poznańskie, niewątpliwie wysoko zagospodarowane nie posiada tych złóż naturalnych bogactw, co Małopolska wschodnia, po Śląsku w tym względzie najszcześliwsza. I nie sądzmy, że małopolska administracja skarbowa, złożona z fiskalnych weteranów dawnej Austrii, folguje u siebie przemysłowcom i kupcom. Przyczyna tej różnicy w sumie podatkowej, z jaką ostatni czas skończyć, leży właśnie w odrębnościach duchowych i urobionych zwyczajach. My tutaj na zachodzie weszliśmy w skład Polski z zaszczerpioną nam moralnością podatkową, czego nie możemy powiedzieć o innych częściach państwa. Ale traktowani jesteśmy jednak przez urzędników, którzy, przybyszy z innych stron, nie mogą się oswoić, że przecież może istnieć me-

ralność podatkowa. I naturalnym rzeczą porządkiem tam, gdzie uczciwe zeznanie podnosi się na równi z nieuczciwami, — moralność podatkowa przynosi stratę, niemoralność — zysk. O mnożenie podobnych przykładów byłoby chyba nietrudno.

Zapoznaję się nasze niecodzienne wartości, konieczne odrębności — a z niemi i znaczenie zachodnich dzielnic dla państwa.

Zapoznaję się ludzi tutaj wrosłych, którzy w dziesięcioleciu, administracyjnych szrankach zdali celując egzamin, a jednak musieli ustąpić, bo na arenę ciska się nowi ludzie, z nowym państwowym koranem w ręku, którego nie mamy ochoty zamienić za naszą narodową biblię.

Rząd polski przeprowadza rugi rdzennych, kresowych urzędników, podczas gdy rząd pruski nie skreśla z etatu i oplaca dalej byłych landrattów, sprawujących u nas przed wojną rządy.

Kiedy się czasami sypią grzywny administracyjne na tutejszą ludność, odnosi się wrazenie, że nie idzie o kary porządkowe czy wychowawcze, ale o utrzymanie narzuconych urzędów, nieprzewidzianych w budżecie sejmowym. Obrazki, jak gdyby wycięte z zawojowanego kraju.

Złą zaiste obrano taktykę i drogę zespolenia kresów zachodnich z sercem ojczyzny, i czas z drogi tej zawrócić.

Tyle „Dziennik Bydg.“. Powtarzamy: „Dziennik Bydg.“, dobrze zasłużony około „sanacji“, a nie ten czy inny organ „endecji“, pochłonięty „dzielnicowością“... I tutaj trzeba dla wyjaśnienia zagadki dodać: zbliżające się wybory...

Redukcje w przemyśle niemieckim

Berlin, 31. 7. (PAT) Położenie w przemyśle metalurgicznym zaostrza się z dnia na dzień. W zakładach „Karl Flora“, fabryce izolatorów A. E. G., w fabryce lokomotyw A. E. G. oraz w fabryce samochodów Chryslera ogłoszono zwolnienie około 10% zatrudnionych pracowników. Ogółem dotychczas w Berlinie w przemyśle metalurgicznym wydano około 3000 pracowników. W firmie Bergman zawiadomiono pracowników w ub. tygodniu, że nie potrzebują zgłaszać się w sobotę do pracy. Podobne redukcje mają być również we firmie Bärtsch, Schwarzkopf i Loewe.

Kto chce spędzić młó wieczór, niech idzie do Parku Wilsona wyglądającego, jak wizja bajkowa

Piękne włosy to ozdoba naturalna i urok każdej kobiety.

Zdawałoby się, że z nastaniem krótkich włosów należy mniej czasu poświęcać fryzurze i pielęgnowaniu włosów. Krótkie włosy są pewną wygodą i umożliwieniem ich pielęgnacji.

Dopełnieniem kobiecej urody są piękne i umiejętnie utrzymane włosy, którym codziennie należy poświęcać chwilke czasu, aby je racjonalnie pielęgnować. W tym wypadku nie jest zasadą częste mycie głowy, które wpływa ujemnie, powodując przeziębienie i ewentualne bóle głowy. Zapobiec można szkodliwemu działaniu częstego mycia, przez używanie suchego szamponu „Miris“ firmy J. i S. Stempniewicz, Poznań, który stanowi najłatwiejszą i racjonalną metodę pielęgnowania włosów. Suchy szampon „Miris“ jest jako pyłek roślinny idealnym i praktycznym środkiem w dziedzinie kosmetyki. Zastępuje on w zupełności mycie głowy, które powoduje niekiedy przykre dolegliwości.

Używanie suchego szamponu „Miris“ nadaje włosom świeżość, gdy są już nieco przetłuszczone.

Suchy szampon „Miris“ po przypudrowaniu włosów czyni je jedwabiste i puszyste. Suchy szampon „Miris“ nie wytwarza jak większość środków łupieżu i nie zużywa energii cebulek włosowych. Suchy szampon „Miris“ ma szeroki zastosowanie w każdych okolicznościach z powodu swej praktyczności, bo nie wymaga specjalnych zabiegów.

Nieodzownym środkiem okazuje się suchy szampon „Miris“ w podróży, w ciekawych, a zwłaszcza dla sportsmenek. Każda nowoczesna kobieta uważa suchy szampon „Miris“ za środek jeden z najważniejszych swej toalety.
Pw 3798-S.1302 Wasza Mira.

Spekulacja na mniejszości narodowe przy wyborach

Pisma żydowskie w ciągu ostatnich dni podały — jak wiadomo — informacje, że p. Tadeusz Hołównko, naczelnik wydziału wschodniego w M. S. Z., od lutego 1927, t. j. po przewrocie majowym, otrzymał misję rządową nawiązania styczności z mniejszościami na kresach wschodnich wobec zbliżających się wyborów, oraz że w szczególności już nawiązał rozmowy poufne z Żydami.

Działalność ta p. Hołównki — nie jest w bezpośrednim związku z jego stanowiskiem naczelnika wydziału wschodniego w M. S. Z., ale przypomnieć trzeba, że właściwie do M. S. Z. na sprawy wschodnie p. Hołównko poszedł raczej nieoczekiwanie, a bardziej był znany wówczas z zajmowania się ogólnego naszym wschodem i mniejszościami, z czem, co prawda, łączyły się szerokie zamysły wschodnie, ukraińskie czy białoruskie, o zabarwieniu t. zw. federacyjnym.

Poglądy swe w tej dziedzinie wyłożył p. Hołównko w r. 1922, wówczas jeszcze członek P. P. S., w pracy p. t. „Kwestja narodowościowa w Polsce“, w której obok różnych zajmujących rzeczy znajduje się takie ujęcie wewnętrznego zagadnienia polskiego:

„Zdaniem mojem, punkt ciężkości walki o władzę musi być przeniesiony z walki o mandaty w Sejmie na walkę o Prezydenta... Wybranie kandydata lewicy na Prezydenta to gwarancja, że przez cztery lata władza wykonawcza spoczywać będzie w rękach lewicy. W państwie polskim przy 1/3 mniejszości narodowych, które zawsze będą głosować za kandydatem lewicy, trzeba nadzwyczajnych okoliczności, aby przeszedł na Prezydenta kandydat prawicy... Nieodzownym jednak warunkiem, aby ujęta w ten sposób władza Prezydenta nie przekształciła się w rządy oligarchji i biurokracji, jest istnienie Sejmu, wybranego na podstawie pięcioprzymiotnikowego prawa głosowania bez różnicy pici przez wszystkich obywateli od 21-go roku życia, przy zachowaniu zasad obecnej ordynacji wyborczej...”

Od tego czasu wiele się zmieniło w zdarzeniach państwowych, i stanowisko p. Hołównki wobec tych zdarzeń szło innemi drogami, niż stanowisko przeważnej części P. P. S., a raczej bliższymi stanowiska tej jego grupy, którą nazywają obecnie B. B. S., czyli, krótko mówiąc, p. Hołównko pozostał trwale po stronie przewrotu majowego.

Wobec tego w poglądach p. Hołównki oczywiście miejsce lewicy zajmuje obecnie obóz rządzący, pojmowany przez lewicowo, ale pozałem niewątpliwie

oś główna tych poglądów nie zmieniła się. Jaka jest ta oś? W walce o władzę w państwie oparcie się na porozumieniu z mniejszościami przeciw innym obozom polskim, do czego gruntem najdogodniejszym mają się stać demagogiczne wybory Prezydenta Rzpltej.

W jakiej mierze rachuby p. Hołównki zgodne są z rzeczywistością obecną, to już rzecz takiej czy innej oceny, ale można uznać za widoczne i pewne, że w tym kierunku idzie jedna z rachub ogólnych obozu rządzącego i to dostatecznie objaśnia nową misję p. Hołównki, obliczoną poczęści na same najbliższe wybory, a poczęści na dalsze zamysły.

W związku z ożywieniem się tej strony działalności p. Tadeusza Hołównki są uwagi, ogłaszane z podpisem T. H. („Gazeta Polska“, nr. 197 i 201) o kresach, nawiązane do szeregu artykułów ogłoszonych ostatnio przez prof. St. Grabskiego, a potwierdzające tę dążność. Mianowicie myślą główną tych uwag p. T. H. jest twierdzenie, że na kresach są dobre oznaki zbliżania się mniejszości do państwa, a raczej do obozu rządzącego obecnie, oraz dobre widoki zacieśnienia porozumienia, co w szczególności stara się wykazać w stosunku do Żydów. Widać tu zatem go-

PRASA

Organ Polskiego Związku Wydawców Dzienników i Czasopism.

Czasopismo poświęcone sprawom wydawniczo-prasowym pod redakcją Stanisława KAŹIKA

Wyszedł z druku nr. 1.

Zawiera artykuły: St. Krzywoszewskiego, Fr. Głowińskiego, W. Trzebińskiego, J. Szapiry, W. Natansona oraz działy następujące: Życie Organizacyjne. Kronika Krajowa. Rynek Krajowy. Przegląd Ustaw i Rozporządzeń. Sądowictwo a Prasa. Kronika Zagraniczna. Przegląd Piśmiennictwa.

Objętość zeszytu 40 stronnic.

Cena 1 zł 50 gr.

Do nabycia we wszystkich większych księgarniach i u sprzedawców T-wa „Ruch“ na większych dworcach kolejowych oraz w administracji PRASY: Warszawa, Krakowskie-Przedmieście 40. Tel. 540-00. Konto P. K. O. nr. 18-606.

WV 24662

Z Poznańskiej Izby Rzemieślniczej

Kwestja zryczałtowania podatku obrotowego — Ustalenie liczby uczniów

Wczoraj (30. bm.) odbyło się na sali „Strzeży Budowlanej” plenarne zebranie poznańskiej Izby Rzemieślniczej. Obrady zagalę o godzinie 10¹⁵ prezydent p. Stopa, witając delegata Min. Przem. i Handl. w osobie p. dr. Hempowicza, delegata władz wojewódzkich p. radcę Wasilkowskiego, oraz zebranych członków Izby.

Na asesorów wybrano pp. Kopydłowskiego z Krotoszyna i p. Pawłowski z Szamotuł, na sekretarza p. Stankę z Poznania. Prezydent Izby p. Stopa wygłosił sprawozdanie z działalności Izby, wzgl. zarządu za I półrocze 1930, z specjalnym uwzględnieniem II kwartału. Ze względu na ważne sprawy poruszone w tem sprawozdaniu, cytujemy ważniejsze ustępy:

W porównaniu do pierwszego półrocza 1929 r., wpływy Izby wykazują wzrost o 1.252 spraw, a więc około 14 procent więcej, aniżeli w tym samym okresie r. 1929. Pomimo, iż w międzyczasie nastąpiła redukcja personelu Izby, która mimo szczupłości personelu była jednak znaczną, gdyż objęła prawie 1/3 urzędników, to jednak sprawność w załatwianiu spraw została znacznie podniesiona. Posiedzenia Zarządu Izby odbywały się regularnie, w drugim kwartale odbył Zarząd 4 posiedzenia, na których załatwiono przeszło 70 spraw.

W wydatkach wydano mniej w okresie sprawozdawczym, niż według preliminarza budżetowego przypadało o 29.448,30 zł dochody Izby, natomiast przekraczają preliminowane kwoty o 1.953,81 zł, tak że nadwyżka z pierwszego półrocza wynosi 31.402,11 zł.

W pierwszym półroczu 1930 r. przystąpiło do egzaminu mistrzowskiego 200 kandydatów, z której to liczby zdało egzamin mistrzowski 183. W tym samym okresie roku 1929 przystąpiło do egzaminu mistrzowskiego 211 kandydatów, z których egzamin złożyło 195 kandydatów, a reprobowano 16. Można więc konstatować nieznaczne zmniejszenie się liczby kandydatów do egzaminu mistrzowskiego, co należy przypisywać okoliczności, że w niektórych zawodach przeprowadzają komisje egzaminacyjne w roku obecnym egzamina mistrzowskie dopiero w lipcu.

Inny obraz widzimy przy egzaminach czeladniczych. W roku 1930 (w czasie od 1 stycznia do 30 czerwca) przystąpiło do egzaminu czeladniczego 1161 uczniów, z których zdało egzamin 1106. W tym samym okresie roku 1929, przystąpiło do egzaminu czeladniczego 1760 uczniów, egzamin zdało 1648 (nie zdało egzamina 112). Znaczący spadek liczby uczniów, którzy mogli przystąpić do egzaminu czeladniczego, (różnica wynosi 599 kandydatów) należy przypisać tej okoliczności, że po myśli obowiązujących przepisów od dnia 15 grudnia 1929 r. można dopuścić do egzaminu tylko takiego ucznia, który się wykazuje świadectwem z ukończenia publicznej, zawodowej szkoły dokształcającej. W tem półroczu musiała też Izba zwrócić prawie 10.000 zł przesłanych jej jako taksy egzaminacyjne ze strony tych uczniów, których według postanowienia art. 155 ust. przemysłowej nie mogła dopuścić do egzaminu, ponieważ nie ukończyli szkoły dokształcającej.

„Jak Panom już wiadomo — mówi p. prez. Stopa — z pism otrzymanych ze strony Izby Rzemieślniczej przygotowano do uchwalenia przez obecne plenarne zebranie regulaminy komisji egzaminacyjnych mistrzowskich i czeladniczych w brzmieniu, jakie sobie ze względu na jednolitość życzy Min. Przemysłu i Handlu. Tak samo opracowano już przepisy dotyczące terminatorów, jak również przygotowano do uchwalenia przez plenarne zebranie sprawy ustalenia pokrewnych zawodów, ustalenia czasu nauki w poszczególnych zawodach, ustalenia stosunku liczebności uczniów do zatrudnionej liczby czeladników. Poza tem przygotowuje się rejestracje warsztatów rzemieślniczych w celach statystycznych, oraz specjalną statystykę osób, uprawnionych do kucia koni. Wszystkie powyższe prace wyczerpują program ustalony dla Izby Rzemieślniczej przez naszą władzę nadzorczą, a mianowicie Min. Przemysłu i Handlu na rok 1930, tak że się poznańska Izba wywiązała z zadań nałożonych jej na rok bież. przez Min. Przemysłu i Handlu w zupełności”.

„Zarząd Izby Rzemieślniczej — uchwałą z 16 maja, zrezygnował z nadanych Izbie przez Min. Wyznań Relig. i Oświecenia Publ. koncesji na budowę i prowadzenie Żeńskiej Szkoły Zawodowej w Lesznie a prawa Izby przełał na towarzystwo budowy tej szkoły, zastrzegając dla Izby jedno miejsce w zarządzie wym. towarzystwa. Do Zarządu w imieniu Izby proponowano p. Tuliszkę z Leszna. Zarząd Izby powziął tę uchwałę ze względu na okoliczności, iż zachodziła potrzeba zaciągnięcia dla budowy tej szkoły znacznej pożyczki, którą Izba z powodu swoich zobowiązań, mogła tylko z trudem uzyskać, a w razie otrzymania pożyczki, zachodziła obawa, iż się mogło zdarzyć, że Izba nie będzie mogła zużyć pożyczki dla zamierzonego celu”.

„Izba poznańska brała żywy udział we wszelkich konferencjach i pracach, podjętych wspólnie przez wszystkie Izby na obszarze Rzeczypospolitej, a na Zjazd Izb, który się ma

odbyć w październiku b. r., zwołany przez p. Min. Przemysłu i Handlu, na którym to Zjeździe ma być obecny cały rząd, wzięła na siebie przygotowanie i wygłoszenie referatu, dot. zagadnienia zawodowego kształcenia w rzemiośle.

Oto w zarysie — praca Izby poznańskiej w czasie ubiegłego kwartału, przyczem niechaj mi będzie wolno wspomnieć, że Min. P. i H. wyraziło nam swoje pełne uznanie”.

Sprawozdanie p. Stopy przyjęto z uznaniem, poczem uchwalono stosownie do propozycji zarządu, przeniesienie niektórych pozycji budżetu oraz regulaminy komisji egzaminacyjnych czeladniczych i mistrzowskich, które poczną obowiązywać od 1 października rb.

Przedłożona przez zarząd, a referowana przez syndyka Izby p. radcę Glucka sprawę ustalenia pokrewnych zawodów, odłożono na wniosek p. Staszaka do następnego zebrania. Czas nauki w rzemiośle ustalono na 3¹/₂ — 4 lat, czyli, że na naukę poniżej 3¹/₂ lat nie wolno przyjmować. Poza tem ustalono również ważną dla całego rzemiosła kwestję stosunku liczby uczniów do czeladników. Podajemy dla przykładu tylko niektóre zawody:

Zawód	Mistrzowie bez czeladn. przypada uczni:	Mistrzowie z 1 czeladn. przypada uczni:	Mistrzowie z 2 czeladn. przypada uczni:	Mistrzowie powyżej 2 czel. najwyżej:
Biaccharstwo	2	3	4	na każdego 1 czeladnika 1 więcej najw. 8 na każde 2 czeladzi 1 więcej najwyżej 20 na każdego 1 czeladn. 1 więcej najwyżej 4 najwyżej 8
Ciesielstwo	2	3	4	" 5
Cukiernictwo	2	2	3	" 6
Dekarstwo	2	3	4	" 2
Fryzjerstwo	2	3	4	" 2
Introligatorstwo	2	3	4	" 2
Kołodziejstwo	1	2	2	" 2
Kowalstwo	1	2	2	" 2
Krawiectwo	2	2	3	na 2 czel. 1 uczeń najwyżej 8
Malarstwo	2	2	3	na 4 czeladn. 4 uczni " 7 " 5 " " 10 " 6 " i na każde dalsze 2 czel. 1 uczeń najw. jednakże 40
Murarstwo	2	2	3	na 4 czel. 4 uczni najwyżej 6
Rzeźnictwo	2	3	4	na 4 czel. 4 uczni najwyżej 8
Ślusarstwo	2	3	4	na 4 czel. 4 uczni najwyżej 8
Stolarstwo	2	3	4	na 4 czel. 4 uczni najwyżej 8
Szewstwo	2	3	4	na 4 czel. 4 uczni najwyżej 4

Uchwały obowiązują rzemiosło wielkopolskie od 1 października br. począwszy. — Opiatę rejestracyjną przy umowach uczniowskich, ustalono na zł 20.

Do obszerniejszej dyskusji doszło przy kwestji zryczałtowania podatku obrotowego dla rzemiosła, z którą to sprawą zwróciło się do Izby Min. Skarbu. Nie wiedząc na jakich podstawach miałyby to zryczałtowanie nastąpić, zajęła Izba zgodnie stanowisko przeciwne projektowi, domagając się jedynie przestrzegania ustawy o po-

datku przemysłowym przez mianowanie do komisji szacunkowych kandydatów proponowanych przez Izbę rzemieślniczą.

W wolnych głosach poruszono jeszcze szereg ważnych spraw, częściowo przekazanych do rozpatrzenia zarządowi.

Po przyjęciu protokołu, solwował p. prez. Stopa, po godz. 3-ciej kilkunastogodzinne, rzeczowe i zgodne obrady hasłem: „Cześć Rzemiosłu!”

Zastępca.

wszakże, iż dowiedziono... trupa. Organizm Kutiepowa, dotkniętego ciężką wadą serca, nie znoślił narkotyków w minimalnej nawet dawce.

Ponieważ wszelkie ślady zbrodni należało starannie zatrzeć, przeto zwłoki nieszczęsnego Kutiepowa włożono do kosza, który — po nałożeniu pieczęci, gwarantujących nietykalność dyplomatyczną — wyekspedjowano via Szczecin i Gdańsk do Moskwy. Misję konwojowania tej tragicznej przesyłki poruczone Helfandowi, drugiemu sekretarzowi ambasady sowieckiej w Paryżu. Wywiązał się on dobrze ze swojego zadania, Burcewowi bowiem wiadomo, że po kilku dniach trup Kutiepowa spalony został w krematorium moskiewskim — odbyło się to w asystencji przedstawicieli Politbiura i Czeki, którzy odpowiedni protokół własnoręcznie nawet podpisali.

Burcew posiada o przebiegu całej zbrodni szczegółowe zeznania... naoczny świadek! Nie wyjawia jeszcze nazwiska jego, gdyż wystąpi z właściwymi rewelacjami wtedy dopiero, kiedy będzie mógł udowodnić w sposób niezbity, że winę tej zbrodni ponoszą bolszewicy. A wówczas, rząd francuski musi już nolens-volens interwenjować...

Nie będzie to interwencja w przyjaznym dla Moskwy duchu! Nader znamienny w tej mierze przykład stanowi skarga, wniesiona przez słynnego śpiewaka rosyjskiego Szaliapina, który ze zdumieniem ujrzał w księgarniach tułtejszych swoje własne pamiętniki, przełożone na różne języki, wydane nakładem państwowej drukarni sowieckiej i sprzedawane za pośrednictwem bolszewickiej misji handlowej! Naturalnie, Szaliapin, który rękopis swoich pamiętników powierzył jakiemuś przyjacielowi, będąc jeszcze w Moskwie, nigdy nikogo do wydawania ich nie upoważniał. A już w żadnym razie nie — sowieckiego rządu, który napiętnował go publicznie za koncert na rzecz dobroczynnych instytucji emigracji rosyjskiej. Radca prawny ambasady sowieckiej usiłował protestować przeciw wystawianiu procesu misji handlowej, zastaniając się jej... nietykalnością dyplomatyczną! Zbyteczne chyba dodawać, że sędziowie paryscy przeszli do porządku dziennego nad tak sformułowaną obroną. Z. K. I.

Dziś w RADJO **Godz. 21,30**
Mów Mi Wuj
nr 2404

Echa hakatystycznej prowokacji!

Puck, 31. 7. (Tel. wł.) Jak już donosiliśmy na Helu aresztowano prowokatora niemieckiego z Gdańska Paula Moskopfa, który przebywał w tutejszym więzieniu sądowym. Śledztwo prowadzi sędzia Szymański. Termin rozprawy przeciwko Moskopfowi wyznaczony został na 8 sierpnia. Nie jest wykluczone, że sprawa będzie umorzona przed tym terminem.

Od Kutiepowa do Szaliapina

(Od własnego korespondenta)

Paryż, w lipcu.

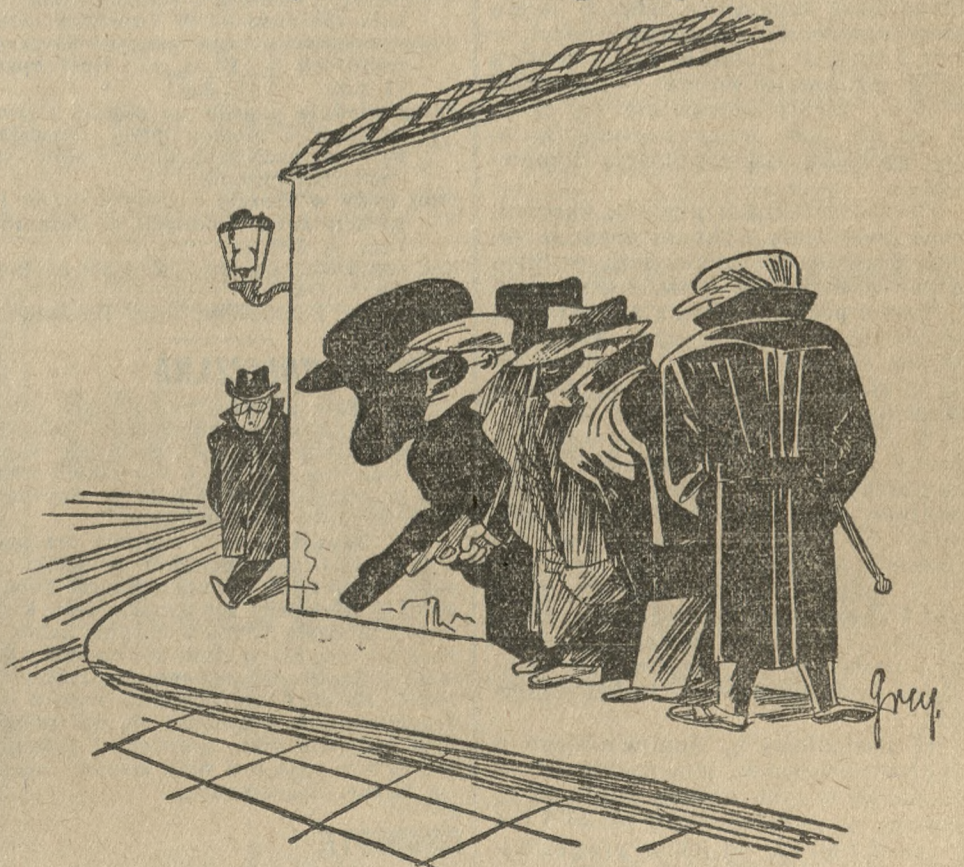
Znany rewolucjonista rosyjski Burcew, który odegrał decydującą rolę w sensacyjnym niegdyś zdemaskowaniu prowokatora carskiej policji Azefa, przeprowadził ostatnio w sprawie Kutiepowa śledztwo na własną rękę i zebrał rzeczowe w tej sprawie dowody, niezbitcie, jego zdaniem, świadczące o tem, iż Kutiepow zginął z rąk czekistów moskiewskich.

W obszernym wywiadzie, udzielonym redaktorowi „Poslednich Nowostiej”, wyjaśnia Burcew okoliczności tej bardzo tajemniczej dziś jeszcze zbrodni. Kutiepow, mianowicie, prowadził ściśle konspiracyjne pertraktacje z osobnikami, których uważał za emisariuszów czerwonej armji. „Może i były tam jednostki, szczerze oddane sprawie walki z bolszewikami, ale wkradli się pomiędzy nie też i „czeekiści”, czego Kutiepow wcale nie podejrzewał. Oni to zaś urządzili na niego zasadzkę z przynętą w postaci wielkiej doniosłości informacyj, których miał udzielić mu na tajemnym spotkaniu „specjalnie w tym celu przybyły do Paryża delegat”.

O żadnem wciągnięciu przemocą niema mowy. Burcew twierdzi, iż Kutiepow — w przeświadczeniu, że udaje się właśnie na spotkanie z owym „krasnoarmiejskim Walenrodem” — wsiadł do samochodu dobrowolnie. Oczywiście, podstęp szybko odkrył i usiłował wyskoczyć w biegu, a wówczas czeekiści obezwładnili go przy pomocy narkotyków.

W ten sposób cenną zdobycz dowiedziono bez żadnych już przeszkód do konspiracyjnego mieszkania. Okazało się

„Związek Żołnierskiego Czynu“

Typowa jakirka bohaterańskiego związku.

WIADOMOŚCI POTOCZNE

Groźne burze na Pomorzu

**Dwie osoby zabite, a kilka odniosło poważne obrażenia —
Znaczne szkody materialne**

Nasz korespondent pomorski (iks) donosi:

Groźne burze, które ostatnio przeszły nad Pomorzem, wyrządziły wielkie straty materialne, a w kilku wypadkach wskutek gromu ludzie utracili życie.

W północnej części pow. świeckiego wskutek gromu spalił się w Bedlenkach pod Laskowicami stóg zboża właściciela Kwiatkowskiego, a pod Dubielnem spłonęło gospodarstwo.

Grom uderzył w nową elektrownię w Zurze, nie wyrządzając poza krótkim spiciem dalszych szkód; burzy towarzyszył ulewny deszcz.

W Zelgoszczu pod Starogardem uderzył piorun w stodołę gospodarza

Chabowskiego, która się spaliła doszczętnie wraz z żniwem; syn gospodarza, zajęty w stodole, został na miejscu zabity.

W pow. wąbrzeskim uderzył grom podczas gwałtownej burzy w dom mieszkalny właściciela Engelmana, zabijając na miejscu 23-letnią Gertrudę E., jej matka oraz młodszą siostrę zostawiając ogłuszone; w mieszkaniu grom zniszczył część urządzenia, poczem wyleciał oknem.

W Biskupcu pod Chełmżą t. zw. zimny grom uderzył w wiatrak Tewaś, przyczem młynarz Antoni Cymś z Chełmna doznał silnych poparzeń głowy i rąk.

z Inowrocławia, syn śp. inż. Leona Czarlińskiego, przemysłowca znanego ze swej wybitnej działalności na ziemiach zachodniej Polski. Wzbożony praktyką w wielkich zakładach Szwajcarii i Niemiec młody inżynier zamierza oddać się pracy na polu przemysłu rodzimego i obejmuje techniczny dział w firmie Głogowski i Syn w Inowrocławiu.

— **P. Wiesław Łukomski** z Śmigła, podporucznik rezerwy saperów, zdał na politechnice w Gdańsku egzamin na inżyniera dyplomowanego w dziale maszyn i silników.

ZEBRANIA, ZJAZDY

— **Zrzeszenie Lekarzy Weterynaryjnych, Oddz. Pozn.** Dnia 3 sierpnia o godzinie 11 przed południem w sali restauracji „Continental” odbędzie się zamiast miesięcznego zebrania, z powodu pory wakacyjnej i nieobecności na obszarze województwa licznych członków, pogadanka koleżeńskie.

— **Stow. b. żołnierzy 58 pułku piechoty 4 pułku strzelców Wielkopolskich.** Zebranie plenarne odbędzie się dnia 3 sierpnia o godz. 11 przedpołudniem w świetlicy 58 p. p. w Poznaniu przy ul. Bukowskiej.

— **Tow. Przem. „Kościuszko”.** Zebranie plenarne odbędzie się dnia 5 sierpnia br. o godz. 20 w lokalu p. Spychały.

— **Elektromonterzy!** Zebranie plenarne odbędzie się dnia 2, lecz 9 sierpnia o godz. 21 u p. Świtalskiego przy ul. Podgórznej 13.

ZYCIE SOKOLE

— **Żeńskie Tow. Gimn. „Sokół” Poznań XV.** Urządza dnia 3 sierpnia o godz. 15 na Miasteczku w ogrodzie p. Bohna zabawę latową. W programie dużo rozrywki dla pań, panów i dzieci. — W razie niepogody zabawa odbędzie się w salach Domu Katolickiego na Śródcie.

— **Tow. Gimn. „Sokół” — Winiary.** Zebranie miesięczne odbędzie się dnia 2 sierpnia o godz. 19 na boisku.

KOMUNIKATY RÓŻNE

— **Urząd Skarbowy II.** zostaje z dn. 1 sierpnia br. przeniesiony z ul. Aleje Marcinkowskiej 23 na ul. Libelta 12.

— **Konkurs wyzłów.** Zarząd Wlkp. Związku Myśliwych podaje członkom do wiadomości, że w dniach 8 i 9 września br. odbędzie się w majątności Iwno pod Kostrzynem premijowy konkurs wyzłów wodnych i młodych oraz tropowców jak jamniki itp. (podać wiek). Premjowanie nastąpi według ilości punktów, uzyskanych w egzaminie z pracy leśnej, ciężkości, pracy wodnej, pracy polnej i apelu. Członkowie, właściciele hodowli psów myśliwskich i zawodowi trenerzy, chcący wziąć udział w konkursie, winni zgłoszenia swe z dokładnym opisem wyzła (wiek, masę, wysokość, owłosienie etc.) oraz z określeniem pochodzenia, o ile posiadają rodowody, również z dołączeniem tegoz, nadesłać najpóźniej do dnia 25 sierpnia rb. do sekretariatu Wlkp. Zw. Myśliwych, Poznań, ul. Fr. Ratajczaka 17. II p. Równocześnie zaznacza się, że psy niedokarmione nie zostaną do konkursu dopuszczone. Jako nagrody dla wyzłów wodnych przewidziane są 4 premje pieniężne w wysokości 300 zł, 200 zł, 150 i 50 zł, medale oraz listy pochwalne; dla wyzłów młodych medal srebrny, brązowy i listy pochwalne. Do komisji sędziowskiej należeć będzie grono seniorów naszego łowiectwa i wybitnych znawców psów myśliwskich oraz Zarząd Związku. Konkurs rozpocznie się o godz. 9.30 rano. — Środki lokomocji z stacji kolejowej w Kostrzynie do Iwna są zapewnione. Goście, przybywający na konkurs samochodami, otrzymają w tym dniu bliższe szczegóły co do miejsca konkursu od strzelca z białą opaską na lewym ramieniu na stacji w Kostrzynie. W razie nieotrzymania więcej jak 6 zgłoszeń kandydatów, konkurs nie odbędzie się.

— **Z Kongresu Eucharystycznego.** — Zwracamy uwagę czytelników na ogłoszenie komisji finansowej I. Kraj. Kongr. Eucharystycznego w Polsce w dziesięcym numerze naszego pisma. Wystawiła ona w biurach Domu Rzemieślniczego na sprzedaż chorągwie większe i mniejsze, materiały na chorągwie w rozmaitych długościach i kolorach papieskich i narodowych i drzewce do chorągwi. Przedmioty te, używane tylko przez 5 dni, są w bardzo dobrym stanie i można je nabyć za połowę ceny własnych kosztów — które z uwagi na cel i olbrzymi zapas — nabyto bardzo korzystnie. Nadzwyczajna okazja dla towarzyszy, wążków i właścicieli domów, którzy materiały te potrzebują do dekoracji na wszelkie uroczystości kościelne, narodowe i inne imprezy.

— **Powstańcy i Wojsca dzielnicy jeżyckiej.** Wszystkim członkom, którzy wyjeżdżają do Pleszewa na uroczystość poświęcenia sztandaru 70 p. p. donosi się, że władze wojskowe nie przyznały I Okręgowi żniżki kolejowej w wysokości 50 procent. Zarząd Związku proponuje wszystkim wyjazd 4 klasą (za opłatą normalną, co równa się prawie ulgowemu biletovi III klasy. Z uwagi na doniosłą uroczystość, uprasza się o liczny udział w niej. Zbiórki wyznaczono na godz. 5.30 rano przed głównym dworcem w dniu 3 sierpnia br. Odnaki i czapki obowiązkowe. — Następnego plenarne zebranie odbędzie się dnia 5 sierpnia br. o godz. 20 w lokalu p. Kasperkiery przy ul. Kraszewskiego 16.

— **Sodalizacja Pań Zawodu Kupieckiego** przypomina członkom, biorącym udział w pielgrzymce do cudownego obrazu Matki Boskiej w Lubasz w dniu 3 sierpnia, o zbiorce na głównym dworcu w hali biletowej o godz. 7. Zgłoszenia przyjmuje jeszcze do piątku włącznie p. Anna Smoczyńska, Św. Marcin 21. Dla pozostałych członków nabożeństwo w niedzielę o godz. 10 w kaplicy Św. Józefa. Nazajutrz zebranie sodalicyjne o godz. 19 w sali Biblioteki Uniwersyteckiej przy ul. Franciszka Ratajczaka.

— **Tow. Śpiewu im. Fr. Nowowiejskiego — Łazarz** urządza dnia 3 sierpnia br. na byłej arenie P. W. K. wielki staropolski wieńiec, w którym bierze udział również Związek Inwalidów Wojennych Rz. P. Bilety wstępu po 50 gr dla członków związku, po 1 zł dla nieczłonków nabyć można w sekretarjacie przy ul. Fredry 7 (pokój 50) oraz w Rejonowej Hurtowni Tytoniowej, G. Wilda 13. Początek o godz. 15-tej.

— **Wieniec Koła Śpiew. „Moniuszko”.** Cieszący się rok rocznie wielką frekwencją tradycyjnemu wieniec układu kompozytora p. M. Mierzejewskiego odbędzie się dnia 10 sierpnia br. w cieniowym ogrodzie Bractwa Kurkowego w Szelagu. Będzie to nielada atrakcja, gdyż udział w wykonaniu wienca będzie brało 100 osób pod kierownictwem kapelmistrza opery poznańskiej p. Leszczyńskiego i tancmistrza p. M. Mikołajczaka.

— **Koło Towarzystwa Rękodzielników** urządza dnia 3 sierpnia popołudniową wycieczkę familijną do ogrodu p. Godurkiewicza w Szelagu. Na miejscu różne gry dla pań i panów o wartościowe premje. Zebranie odbędzie się dnia 5 sierpnia o godz. 19 w lokalu p. Gaworskiego przy Nowym Rynku 4. Na porządku obrad ważne sprawy, m. in. wykład p. Stanisława Gostyńskiego.

KRONIKA POLICYJNA

— **Kradzieże i włamania.** Z ogrodników działkowych przy Bielnicach skradziono garderobę, bieliznę i narzędzia ogrodnicze, wartości kilkuset złotych. Poszkodowani są działkowcy: Feliks Sarna (ul. Gen. Umińskiego 7), Jan Posielski i Stefan Wardziński, zamieszkali przy ul. Przemysłowej 1. — Nieznani złodzieje usiłovali włamać się do składu rzeźb artystycznych p. Biełkowskiego przy ulicy Składowej 5. Złodziei spłoszył jednak stróż. — Przy ul. Marceleskiej 49 nieznanymi złodziejami wtargnięli przez otwarte okno do mieszkania p. Leokadii Kolanowskiej i zabrali garderobę wartości kilkuset złotych. — Z ogrodu p. Stanisława Tomiaka przy ul. Ceglanej 3 skradziono większą ilość kwiatów, wartości około 300 zł. — Z mieszkania pp. Christów przy Wierzbicich 45 nieznanymi włamywaczami skradli większą ilość garderoby damskiej i bielizny p. Maksymiljana Koehlera. — Z składu fryzjerskiego p. Walentego Libery przy Wielkich Garbarach 15 skradziono trzykonny motorek. (k)

Z OSTATNIEJ CHWILI

— **Oszukańczy fortel.** Ofiarą pomysłu oszustwa padły w tych dniach księgarnie na Pomorzu, a zdaje się, że i w województwie poznańskim. Jakaś nieznaną bliżej firmą „Kotłopar” w Toruniu wydała mapę szos i dróg dla użytku automobilistów. Wobec tego, że mapy te nie cieszyły się zaufaniem automobilistów, ani też nie było ich w handlach księgarskich, ktoś, komu widocznie zależało na ich sprzedaży, wpadł na pomysł wcale oryginalny a przytem skuteczny. — Osobnik ten, przedstawiając się jako członek Klubu Automobilowego w Bydgoszczy, odwiedzał księgarnie i zamawiał większe ilości tych wydawnictw dla klubów automobilowych. Nieznane mapy zyskały odrazu pokupność. Księgarnie wykonały zlecenia, placąc gotówką. Dopiero później na monitum w klubach, które rzekomo miały poczynić większe zamówienia, oszustwo wyszło na jaw. Obecnie sprawa zajęła się policja, która szuka oszusta. (k)

— **Pościg za koniakradami.** W tych dniach leśniczy lasów państwowych w Głębocku p. Ostojki napotkał bandę koniakradów. Mając na uwadze dokonaną poprzedniego dnia kradzież koni u gospodarzy Middingera i Ober-Kassenbaumowej w Miesleszynie w powiecie gnieźnieńskim, zawiadomił policję w Gąsawie, która wszczęła pościg za koniakradami. Podczas pościgu złodzieje w liczbie czterech dołąkali zbiec, pozostawiając na miejscu skradzione konie. Ostrzeliwali się w czasie ucieczki, na szczęście jednak nikogo nie zranili. (k)

— **„Gdańszczanie” aresztowani w Gnieźnie.** Przed kilku dniami aresztowani w Gnieźnie 25-letniego Edmunda Kausa i 33-letniego Wojciecha Bilskiego z Gdańska. Odebrano im 3 futra damskie, dwa płaszcze męskie i inne przedmioty, pochodzące z kradzieży, dokonanej m. in. u senatora Volkmana w Sopotach. Wymienieni należą do szajki włamywaczy, operującej na terenie w. m. Gdańska i Gdyni, których specjalnością było również okradanie okrętów. Obydwu złodziei

Wstrząsające szczegóły z ogromnego kataklizmu

trzęsienia ziemi w południowych Włoszech

sensacyjne wiadomości o mało znanej

chińskiej dzielnicy w Gdyni

która w najbliższym czasie ma być skasowana, obok szeregu innych ciekawych artykułów, aktualnych ilustracji i zwykłych działów przynosi ostatni 44 numer jedynego w swoim rodzaju polskiego tygodnika „Wielkopolskiej Ilustracji”.

(Największe i najtańsze pismo ilustrowane dla szerokich kół publiczności. Pojedynczy egzemplarz tylko 45 groszy, miesięczny abonament 1.50 zł, kwartalnie 4.— zł. (bez kosztów przesyłki). — Egzemplarzy okazowych bezpłatnie należy żądać wprost od administracji: Poznań, Św. Marcin 70).

„Dzień sieradzki“

odbędzie się w niedzielę na wystawie

W niedzielę, dnia 3 sierpnia zjadą do Poznania liczne wycieczki z powiatu sieradzkiego (woj. Łódzkie), które w barwnych korowodach i widowiskach zobrazują obyczaj i zabawy ludowe ziemi sieradzkiej.

Program „Dnia sieradzkiego” jest jeszcze dotąd nieustalony. Narazie wiadomo, że w południe wyjedzie z terenów wystawowych wspaniały orszak weselny na nabożeństwo do jednego z miejscowych kościołów. Po południu odbędzie się w Parku Wilsona oryginalne widowisko ludowe p. t. „Kogutnik sieradzki”, poczem nastąpią śpiewy. (tr)

Fala ognia

Liczne pożary na prowincji

W Bukówcu (pow. obornicki) spłonęło całe zabudowanie wdowy Idy Brandtowej, składające się z domu mieszkalnego, dwu chlewów, stajni, obory i stodół. Ponadto padły pastwiska ognia tegoroczne żniwa i narzędzia rolnicze. Straty ocenia się na około 15 tys. zł. Jest przypuszczenie, że ogień wywołał nieostrożnością domownicy.

Przypuszczalnie z powodu zbrodniczego podpalenia wybuchł pożar u rolnika Kazimierza Jurkiewicza w Strzędzowie - Paczkowie (pow. mogileński) Z dymem poszła stodoła z narzędziami rolniczymi i tegorocznym sprzętem, stajnia, chlew i 3 szopcy. Straty wynoszą około 40 tys. zł., które zaledwie w połowie pokrywa ubezpieczenie.

W Szemborowie (pow. wrzesiński), spaliły się dwa stogi własności Stefana Dembińskiego. Szkoła jest bardzo dotkliwa, gdyż stogi nie były ubezpieczone. Są poszlaki, że ogień podłożył nieznanymi zbrodniarzem.

W sprawie pożaru wiatraka u Józefa Falendera w Szerokim Kamieniu okazało się, że ogień został podłożony. Jako podejrzanego, aresztowano 25-letniego syna pogorzała Józefa Falendera.

W posiadłości p. Donimirskiego w Szadłowicach (pow. inowrocławski) — spaliło się w tych dniach około 10 ha pszenicy na pniu, wartości około 5 tys. zł. Ogień powstał od iskieł przejeżdżającego pociągu.

W Łakocinach (pow. odolanowski) poszła z dymem stodoła ze 130 woza-

mi żyta własność rolnika Stanisława Burczaka. Straty pogorzeloze wynoszą około 40 tys. zł.

W Mielżynie, z nieustalonej przyczyny spłonęła stodoła ze 140 centnarami siana własności Ottona Hanelta. Straty wynoszą około 7 tys. zł.

W Garaszewie (pow. poznański) spłonął dom mieszkalny i stodoła w zabudowaniach rolnika Józefa Rybarczyka. Ogień powstał prawdopodobnie od iskieł lokomotywy przejeżdżającego pociągu osobowego. Straty ocenia się na około 7 tys. zł. (k)

KALENDARZYK

Czwartek, 31 lipca 1930.

Słońce: wschód 4.09; — zachód 19.47; — długość dnia 15 godz. 38 min.

Księżyc: wschód 11.39; — zachód 22.05; — przed pierwszą kwadrą.

Stan pogody według spostrzeżeń Stacji Meteorologicznej przy Uniw. Pozn.: Czwartek, godz. 7 rano: Temperatura powietrza umiarkowana + 15 st. C., pogodnie, wiatr południowo-zachodni, ciśnienie atmosferyczne niskie 749 mm. — W ubiegłej dobie temperatura najwyższa + 23 st. C., najniższa + 12 st. C. Ilość opadu 11 mm.

Przepowiednia pogody na piątek: Pogoda zmienna z nieznacznie deszczami przy wiatrach zachodnich i półn. - zachodnich; chłodno.

Stan wody w Warszawie według notowań Inspekcji Dróg Wodnych w Poznaniu: Dziś + 0,38 m.

Kal. rz.-kat.: Ignacy W.; jutro Piotr Ap. w Ok.

Kal. słow.: Zdobystaw; jutro Rolistaw.

KRONIKA KOŚCIELNA

— **Msza żałobna** za zmarłych członków Tow. Przem. „Kościuszko” odbędzie się dnia 3 sierpnia br. o godz. 9 w kaplicy w Górczynie. Zbiórka wszystkich członków o godz. 8.15 w lokalu p. Spychały, skąd wymarsz z sztandarem.

— **Odpust.** Dnia 2 sierpnia przypada w kościele OO. Franciszkanów wielki odpust Porcjunkuli. Poprzedniego dnia o godz. 19 nieszpory z wystawieniem, kazaniem i procesją. Dnia 2 sierpnia nabożeństwo jak zwykle w dniu powszednie. Summa o godz. 10. Odpust można uzyskać tylko wtedy, ile razy kto odwiedzi kościół OO. Franciszkanów i pomodli się na intencję Ojca św. (warunki: spowiedź i komunja św.) Przez całą noc na 2 sierpnia adoracja Najśw. Sakramentu.

OSOBISTE

— **Dyplom inżyniera mechaniki** z odznaczeniem na politechnice w Zurychu uzyskał p. Zygmunt Schedlin-Czarliński

odstawiono do więzienia sądowego w Gnieźnie. (k.)

— **Kradzież powózki.** W Minichowie w pow. gnieźnieńskim z podwórza rolnika Chrystiana Rilinga skradziono powózkę wartości około 700 zł. Sprawcy kradzieży zbiegli. (k.)

— **Samobójstwo.** W mieszkaniu własnym popełniła samobójstwo, wisząc się na kłamce od drzwi Wilhelmina Langowa z domu Sperling w Glinie w pow. nowotomyskim. Langowa była nałogową pijaczką i przypuszcza się, że popełniła samobójstwo w stanie nietrzeźwym. (k.)

— **Gwałtowna burza szalała dnia 29 lipca** nad Borkiem i okolicą. Grom uderzył w stodołę p. Biedrzyckiego w Borku. Wraz z stodołą spłonęły zapasy zboża i maszyny rolnicze. Straty pokrywa ubezpieczenie. (cz.)

— **Piorun uderzył w czasie burzy dn. 29 lipca** w stóg zboża p. Maciejewskiego w Mechlinie pow. śremskiego. Dzięki natychmiastowej akcji ratunkowej udało się część stogu ocalić. (ss.)

— **Rzucił się pod pociąg.** W środę wieczorem rzucił się pod pociąg na linii Inowrocław — Rogoźno pod Rąbczynem uczeń szkoły muzycznej w Rogoźnie Władysław Rehlis i poniósł śmierć na miejscu. Powody targnięcia się na życie są nieznane. (ske.)

— **Tragiczny wypadek.** W jeziorze wleńskim pod Rąbczynem utonął wraz z parą koni wóznik Jakób Halys z Nowejwsi. H. jechał po wodę, a nie orientując się, wjechał za daleko i poszedł na dno jeziora. 13-letni Walter, który siedział na wozie, przyczepił się beczki, która była na wozie i poczył wołać o pomoc, której udzielił mu 17-letni Makowski. — Krótko po wypadku wydobyto z wody zwłoki Halysa, który osierocił żonę i troje małych dzieci. (x.)

— **Umysłowo chory podpalacz.** W Sycowej Hucie pod Kościerzyną spalił się dom mieszkalny p. Jana Gromowskiego. Pożar spowodował jego umysłowo chory syn. Gdy budynek stał w płomieniach, uradowany chłopak, śmiejąc się, wskazał na siebie, że on to budynek podpalił. Straty wynoszą kilka tysięcy złotych. (x.)

JARMARKI

— **Jaraczew, pow. Jarocin.** Dnia 5-go sierpnia br. odbędzie się jarmark ogólny. Spęd będzie z powodu zarazy przyszczy wzbroniony.

— **Mosina.** Jarmark ogólny na towary kramne, konie, bydło i świnie odbędzie się dnia 7 sierpnia br.

Z WIELKOPOLSKI

— **Ostrów, (Abiturjenci).** W tutejszym gimnazjum żeńskim otrzymały świadectwa abiturjencie następujące uczennice VIII klasy: Bogdasówna Eugenia, Cierpkówna Helena, Duczmalówna Marja, Iiska Teresa, Kolanówna Felicja, Korbiakówna Eleonora, Kruszczowska Alla, Marcinkowska Aleksandra, Matuszczakówna Marja, Mosińska Wiktoria, Pampuchówna Marta, Pawłowska Marta, Skołarska Władysława i Ziętkowska Walerja.

— **(Z Rady miejskiej.)** Wobec wyboru radnego p. Stanisława Namysła do Magistratu, wchodzi na jego miejsce z listy Klubu Obywatelskiego jako nowy radny p. Stanisław Woschke, cechmistrz rzemieślniczy.

— **(Bractwo św. Anny.)** W niedzielę miejscowe Bractwo św. Anny obchodziło swój doroczny odpust. Bractwo to jest jednym z najstarszych u nas. Założone je w r. 1632. Za dwa lata więc obchodzić będzie 300-lecie swego istnienia. Od roku 1742 do 1832 był przy kościele ostrowskim osobny ołtarz św. Anny, ufundowany przez Franciszka Bielińskiego, marszałka wielkiego koronnego i Doroty z Przebendowskich, małżonki jego, dziedziców dóbr ostrowskich. Do Bractwa św. Anny zapisywali się najczęściej członkowie cechu szewskiego. Niebawem stanie w naszym kościele nowy ołtarz św. Anny. Funduje go Bractwo św. Anny wspólnie z Towarzystwem Przemysłowo-Rzemieślniczym. (n.)

KUPUJMY GEGIELKI NA BURSE RZEMIEŚLNICZĄ (P. K. O. 212 664)

Jarmarki w Poznańskim

W sierpniu przypadają jarmarki w następujących dniach i miejscowościach:

1 — Września, 5 — Wielichów, Gębice, Gniewkowo, Jaraczew, Krobica, Oborniki i Osieczno; 6 — Rogów, Szubin, Dobrzyca, Grabów, Inowrocław, Ostroróg i Piaski; 7 — Solec, Swarzędz, Znin, Mosina i Nowawieś; 11 — Rostaszewo; 12 — Międzychód, Chodzież, Klecko, Książ, Kobylin, Dąbrowa Bisk., Rakoniewice, Trzemeszno, Zaniemyśl i Żerków; 13 — Sulmierzyce, Szamotule, Borek, Miłostaw i Wieleń; 14 — Koźmin, Kopianica, Skoki, Szamocin i Wągrówiec; 16 — Ostrów; 18 — Kobyłgóra i Gniezno; 19 — Dolsk, Kępno, Krotoszyn, Łabiszyn, Rogozno, Sarnowa, Wolsztyn, Lębienica, Mogilno i Mikszta; 20 — Obrzycko, Pobiedziska i Strzałkowo; 21 — Gąsawa, Opalenica, Raszków i Stęszewo; 25 — Bnin, 2 6 — Bydgoszcz, Czarn-

ków, Czempin, Czarniejewo i Miejska Górka; 27 — Rycywól; 28 — Barcin, Mieszków, Gostyń, Koronowo, Kościan Lwówek, Pniewy i Wysoka. (O.)

Nowa uczelnia żeńska w Bydgoszczy

Bydgoszcz, siódme miasto w Polsce, posiada na trzy gimnazja męskie tylko jedno żeńskie z prawami szkół państwowych. Wskutek ciężkiej sytuacji wojennej młode nasze państwo nie mogło dotychczas stworzyć potrzebnej ilości gimnazjów żeńskich. Obowiązek ten padł więc na barki samego społeczeństwa. — Od 10 lat jesteśmy świadkami ciągłego wzrostu liczby uczennic w gimnazjach, utrzymywanych przez samorządy na kręskich zachodnich. Gimnazja te są przepełnione. To samo i w szkolnictwie powszechnym. Klasy dochodzą i tu i tam od 50 do 80 uczennic.

W myśl życzeń szerokiego ogółu obywateli jedyna organizacja profesorów gimnazjalnych T. N. S. W. (Tow. Naucz. Szkół Wyszszych) w ścisłym porozumieniu z Kolem Prefektów stworzyła w Bydgoszczy gimnazjum żeńskie, oparte na zasadach społecznej kontroli. Instytucja ta — podobnie jak gimnazja miejskie — nie jest obliczona na żadne zyski, pozostaje pod opieką społeczeństwa i lagodzi tak dotkliwy brak szkół państwowych. Z nowym rokiem szkolnym 1950-51 Gimnazjum żeńskie T. N. S. W. w Bydgoszczy rozpocznie swą pracę. Gmach szkolny obszerny, z dużym ogrodem i dziedzińcem, odpowiada wszelkim warunkom, stawianym przez władzę. Klasy wyposażono w najnowsze urządzenia szkolne. Gabinet i pracownie zaopatrzone obficie w pomoce naukowe.

Dyrektor gimnazjum, p. kurator Kazimierz Wolbek, pozyskał jako współpracownicy najlepsze siły nauczycielskie, pracujące nawskroś nowoczesnymi metodami. Program odpowiada państw. gimnazjom humanistycznym, z wolnym wyborem języków nowożytnych. Oprócz obowiązkowych przedmiotów nauczania wprowadza dyrektor nadobowiązkowe lekcje gospodarstwa kobiecego. Słabszym uczennicom zapewni szkoła indywidualną pomoc w nauce, zamiejscowym zaś służyć może internatem, pozostającym pod pieczą dyrekcji. Nad zdrowiem młodzieży czuwać będzie lekarz.

Warunki przyjęcia są następujące: Do klas wstępnych, przygotowawczych przyjmują się uczennice w wieku 6-10 lat; w miarę wolnych miejsc przyjmowani będą i chłopcy. Do klas gimnazjalnych przyjmują się uczennice w wieku od 10 lat, zdrowe i dobrze przygotowane, na podstawie świadectw szkolnych lub egzaminu wstępnego. Przyjmuje się również uczennice, które złożyły egzamin wstępny w innym gimnazjum. Opłaty szkolne od 25 zł mies. wwyż, płatne tylko przez 10 miesięcy; dla młodzieży uboższej niższa. Sekretariat przyjmuje wpisy i udziela informacji codziennie od godz. 10 do 13 i od 16 do 19.

Wszyscy frontem do morza!

Takie hasło rzucił w Gdyni, w czasie przyjęcia okrętu „Dar Pomorza” — pan minister Kwiatkowski. Hasło to, wobec rewizjonistycznych zakusów Niemców, staje się nakazem chwili. Społeczeństwo, świadome wielkiej wagi własnego morza dla rozwoju potężnej i niezależnej Polski, musi hasło to podjąć i wytworzyć niewzruszony front jednolitej opinii, aby na wszystkie zakusy odpowiedzieć: „wara”.

Liga Morska i Rzeczna staje wobec konieczności podjęcia wzmocnionej akcji na rzecz konsolidacji opinii publicznej w kraju oraz przeciwdziałania szalejącej agitacji przeciwpolskiej zagranicą. Na tę wzmoczoną, a tak konieczną akcję, a ponadto na akcję rozbudowy floty, Liga Morska i Rzeczna potrzebuje znacznie większych funduszy. Obecnie, ku pomnożeniu potrzebnych środków, Liga organizuje wielką loterię fantową. Za 2 złote będzie można wygrać: wille, parcele podmiejskie, samochody, pianina, meble, rowery, maszyny do szycia, aparaty fotograficzne i radjowe, materiały ubraniowe, i wiel etysycie wartościowych fantów, ogólna bowiem ilość wygranych wynosi 50.000 fantów.

Zarówno pierwszorzędnej wartości cele loterii, jak i interes osobisty grających, zapewniana jest loterii zupełnie specjalne i wielkie powodzenie.

SPORT

Lekka atletyka

Mistrzostwa Włoch przyniosły następujące przeciętne wyniki w poszczególnych konkurencjach: 100 m: Toetti 10.6; 400 m: Facelli 51.8; 800 m: Pugnoli 1.58; 1500 m: Becali 4.09.4; 5000 m: Bartolini 15.38.6; 110 m przez płotki: Facelli 15.8; 400 m pl.: Facelli 58; skok w dal: Masai 7.05; w wyż: Telliespesti 1.75; o tycze: Innocenti 3.50; dysk: Pighi 42.43; oszczep: Dominutti 56.80.

Międzynarodowe zawody w Antwerpi przyniosły następujące wyniki: 800 m: dr. Drozda (Czech) 1:58, 2. Sahn (Niemcy) 1:59; skok w dal: 1. Dobermann (N) 7.13, 2. Hofmann (Cz) 7.08; 5000 m: 1. Koscyak (Cz) 15:24.5, 2. Vanrumst (Belgia) 15:28.4; pchnięcie kulą: 1. Douda (Cz) 13.83, 2. Dobermann (N) 13.68; skok w wyż: 1. Elfen (N) 170, 2. Thorne (B) 1.70; 200 m: 1. Otto (N) 23, 2.

Engl (Cz); oszczep: 1. Schnackers (N) 59.54, 2; 100 m: 1. Dujardin (B) 10.8, 2. Brochard (B), 3. Engl (Cz) 11; 400 m: 1. Knenicky (Cz) 50 rek. czeski, 2. Nöller (N); 4×200 m: 1. Kolonia 1:30.6, 2. Belgja 1:31.8, 3. Czechosłowacja 1:32.8 (rekord czechosłowacki); 3.000 m: 1. Vanrumst (B) 9:00.6 rekord Belgji; dysk: Vanoucek (Cz) 43.20, 2. Douda (Cz) 43.17.

Węgry pokonały Austrię 77:38 pkt. Po szczególne konkurencje przyniosły następujące wyniki: 100 m: Raggambi (W) 10.7, 2. Solt (W) 10.8; 400 m: 1. Rinner (A) 49.7, 2. Sztitwey (W) 49.8, 800: 1. Szabo (W) 1:56.8, 2. Pugi (A) 1:57.8; 1500 m: 1. Szabo (W) 4:12, 2. Pugi (A) 4:12.8; 5000 m: 1. Hevele (W) 15:42.4, 2. Leben (A) 16:10.6; 110 m: 1. Wessely (A) 15.5, 2. Langmeyer (A) 16.2; kula: 1. Daranyi (W) 15.11, 2. Kiss (W) 14; dysk: 1. Maderasz (W) 46.43, 2. Remet (W) 44.58; skok w wyż: 1. Orban (W) 1.85, 2. Kesmarky (W) 1.80; w dal: 1. Balogh (W) 7.01, 2. Paiz (W) 7.00; o tycze: 1. Zuffka (W) 3.80, 2. Höller (A) 3.60; sztafeta szwedzka: 1. Austria 1:57.4 (rekord), 2. Węgry 1:57.4 (rekord).

Pięściarstwo

Ciekawe zawody. W sobotę o godz. 20 w sali „Ośrodek W. F.” na Stadionie Wojskowym, wejście z ul. Marcelesińskiej, nie powinno zabraknąć żadnego zwolennika sportu bokserckiego. Walczyć będzie 11 par. Przeciwnikami K. S. Warty będą zawodnicy klubów: H. Cegielski, Drużyna Błękitnych i Sokoła. Zawody zapowiadają się bardzo ciekawie, gdyż walczyć będą zawodnicy tej miary jak: Stroński, Wojewoda, Kokociński, Tassarek, Wyrzykiewicz L., Sipiński i inni.

Wioślarstwo

Przed niedzielami mistrzostwami Polski. W czwórkach bez sternika startują tylko dwie osady „K. W. 04” i „BTW”. Zwycięzcą powinna pierwsza, która już raz w tym roku pokonała bydgoszczan w Brdyjściu. W dwóchosobowych podwójnych walka o zwycięstwo niewątpliwie rozegra się pomiędzy dwójką „Trytona” i K. W. Toruń. Wobec osłabienia osady poznańskiej niema ona tych szans jakie posiadała w ubiegłym roku i dzisiaj jako bezkonkurencyjna nie może być uważana. W jedynkach najgroźniejszym przeciwnikiem dla Długoszewskiego wydaje się nadal, Barwicki chociaż poważną rolę odegra niewątpliwie Włodarczak trenujący bardzo pilnie. O pozostałych zawodnikach w tej konkurencji trudno coś powiedzieć. Jak fama głosi bardzo silny ma być Wilnianin Witkowski. W dwóchosobach ze sternikiem mistrzostwo ma już „Tow. Wiośl.” Włocławek gdyż inne nie zgłosiły osad.

O biegach juniorów narazie nie można nic powiedzieć, gdyż niedzielne regaty będą dopiero generalnym sprawdzianem sił. Z poznańskich klubów najsilniej przedstawia się „Tryton” który w tym roku bardzo dużo uwagi poświęcił narybkwowi, co pozwala żywić nadzieję że kryzys jaki niewątpliwie klub ten przechodził w osadach seniorów już może w przyszłym roku przestać istnieć. Ze zdziwieniem musimy zanotować fakt nie obsadzenia przez „K. W. 04” biegów ósemek nowiczuszy i ósemek młodszych, objaw ten więcej dla nas niezrozumiały że jak nam wiadomo wioślarzy nie brak; toć ćwiczyło ich w basenie 50. W trosce o osady seniorów nie należało zaniedbywać młodszych gdyż może się to srodze pomóc już w najbliższych latach. Przypuszczamy że władze „klubu” poświęcą w przyszłości więcej uwagi młodzieży dopóki jeszcze na to jest czas bez uszczerbku dla stanowiska jakie „Klub” obecnie zajmuje w wioślarstwie polskim.

W biegu czwórek półwycięgowych pań wioślarki poznańskie powinny zająć pierwsze miejsce; natomiast w biegu czwórek wycięgowych należy liczyć na zwycięstwo większej rutyny warszawianek.

TEATRY

— **Z Teatru Wielkiego.** Dziś, we czwartek po raz ostatni w tym sezonie „Carmen” w wykonaniu wybitnych sił z p. Perkowiczem w roli Don Josego (występ pożegnalny) oraz z pp. Temnicka,

Majem, Wawrzyńskim, Syroczewskim, Majchrzakówną, Nochowiczówną, Wiśniewskim, Klichowskim i in. W roli tytułowej zadebiutuje p. Hupertowa z Warszawy; kapelmistrz p. Tyllia. W piątek, 1 sierpnia, po raz ostatni dramat muzyczny „Tosca” z primadonną p. Marją Bojar - Przemieniecką w roli tytułowej. Cavaradosiego śpiewa p. Drabik, który partię tę zalicza do swych najlepszych. W niezrównanej kreacji prefekta policji Scarpia wystąpi p. Karpacki. W sobotę, 2 sierpnia świetnie śpiewana i wystawiona „Księżniczka Czardasza” z p. Melą Grabowską w partii tytułowej; inne partje w doskonałym wykonaniu pp. Karskiej, Rączkowskiego, Bratkiewicza, Sendeckiego, Wawrzyńckiego i in.; kapelmistrz p. Eichstaedt. Dotychczasowe przedstawienia tej wybornej operki odbyły się przy wyprzedanej widowni.

— **Z Teatru Nowego.** Dziś pierwszy gościnny występ znakomych artystów Teatru Narodowego: Cwiklińskiej, Brydzińskiego i Różyckiego w pełnej humoru i słonecznej pogodzie komedii włoskiej Bracca p. t. „Niewierna”. Artyści warszawscy grali tę sztukę przez kilkadziesiąt wieczorów w Teatrze Narodowym, gdzie rozentuzjanzmowana publiczność gorąco oklaskiwała urok i maestrję Cwiklińskiej oraz subtelność finezję i wytworność Brydzińskiego i Różyckiego. Za interesowanie premierą — ogromne.

— **Widowisko batalistyczne na arenie P. W. K.** W razie pięknej pogody w piątek i sobotę bież. tygodnia na arenie P. W. K. odbędzie się wielkie widowisko batalistyczne p. t. „Za cenę chwaly”. W widowisku tem bierze udział 14 dywizja piechoty.

W sali Teatru świetnego „SŁOŃCE” odbędzie się w sobotę, 2 sierpnia, o godz. 11 wiecz. jedyny występ ulubienca publiczności poznańskiej Bolesława Folańskiego przed wyjazdem do Lwowa — w wielkiej rewji pod hasłem: „**DOWIDZENIA**”. Rewja śmiechu i niespodzianek!!! Współudział biorą artyści poznańscy i artyści Rewji Warszawskich, cały zespól świetnej i znaney orkiestry Teatru świetnego „SŁOŃCE”. — Próby odbywały się już codziennie w „Słońcu” pod fachowem kierownictwem popularnego i rutynowego reżysera Bolesława Folańskiego, który przygotowuje świetny i specjalny program m. i. „**WESELE**” scena komiczna i prawdziwa z udziałem 7 osób, następnie usłyszy publiczność pełną humoru i dowcipu „**Spowiedź Folańskiego z siedmioletniej bytności w Poznaniu**” i wiele, wiele innych aktualnych rzeczy. Z artystów warszawskich wystąpi dotychczas niewydiany w Poznaniu niezrównany komik i humorysta Ludwik Lawiński, Stanisława Karlińska, Jadwiga Herten, gwiazdy teatrów „Morskie Oko” i „Qui—Pro—Quo” w Warszawie. Bilety w cenie od 2—6 zł do nabycia wcześniej w składzie cygar p. Szrejbrovskiego, ul. Gwarna nr. 20, telefon 56-38. zw 24 703

Teatr Wielki

DZIŚ — „Carmen” — opera Bizeta. Piątek, 1. 8. „Tosca” — opera Pucciniego. Sobota, 2. 8. „Księżniczka czardasza” — operetka Kalmana. Niedziela, 3. 8. „Księżniczka czardasza” — operetka Kalmana. (Ostatnie przedstawienie w sezonie). Początek o godzinie 8 wieczorem. Kasa zamawiań otwarta tylko w Teatrze Wielkim od godz. 10—17.

Teatr Nowy

DZIŚ — „Niewierna”. — Gość. występ Cwiklińskiej, Brydzińskiego i Różyckiego. Piątek, 1. 8. „Niewierna”. — Gość. występ Cwiklińskiej, Brydzińskiego i Różyckiego. Sobota, 2. 8. „Niewierna”. — Gość. występ Cwiklińskiej, Brydzińskiego i Różyckiego. Początek o godzinie 8 wieczorem. Bilety poprzednio do nabycia w składzie cygar p. Zygarłowskiego, narożnik ul. Gwarnej i 27 Grudnia.

Zdrowisko

INOWROCLAW

Kąpiele Solankowe, Borowinowe

INHALATORJUM

Reumatyzm, Artretyzm, Podagra

Choroby kobiet

„ dzieci

„ dróg oddechowych

Informuje Zarząd Zdrowiska Inowrocław.

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

W NAUKOWYM POZNANIU WASYLEWSKI O DZISIEJSZEJ POLSZCZYŹNIE ŻYCIE KULTURALNE

KRONIKA MIASTA POZNANIA

Ostatni zeszyt pisma (Rocznik VIII, nr. 2 z 30. VI. 1930), choć jak zwykle, większą swą część poświęca dziejom Poznania, nietylko na niej skupia zainteresowanie czytelnika, ale poświęca też dużo miejsca aktualnym sprawom bieżącym. Dział ten zawiera obszerny sprawozdanie z posiedzenia Towarzystwa Miłośników Poznania, poświęconego zieleni miasta. Jakże żywym echem odzywa się ten temat w każdym mieszkańcu przemysłowego grodu, który w ostatnich czasach zdrzewione swe oblicze zmienia na kamienne!

Wyczerpującego materiału do dyskusji dostarczył referat porównawczy prof. E. Straussa pt. „Normy zieleni w miastach zachodu”. Prof. dr. Gantkowski mówił o zdrowotności zieleni w referacie pt.: „Zieleń miasta, a zdrowie mieszkańców”, wreszcie specjalnie kwestji zieleni w naszym mieście poświęcone były referaty inż. Cybichowskiego: „Zieleń w Poznaniu” i prof. dr. Wodniczki: „Zieleń w okolicy Poznania”. Z referatów tych i dyskusji wynika, że w stosunku do norm zachodnich brak w Poznaniu około 300 ha zalesionych i zazielenionych obszarów. Uchwalono szereg przedsięwzięć do naprawy tego stanu i niepełną jest nadzieja, że przy wysiłkach władz miejskich i zainteresowania się tą sprawą opinii publicznej wnioski te będą zrealizowane.

W dziale historycznym znajdujemy na wstępie ciąg dalszy pracy dr. Wisławy Knapowskiej „Dzieje fundacji ks. Ludwika Radziwiłłowej w Poznaniu”. Omówiwszy podstępny zmianę statutu szkoły, przeprowadzoną przez dyr. Bartha, a mającą zmniejszyć wpływy ustanowione przez fundatorkę zarządu, przedstawia autorka obszernie polottwellowski okres tolerancji żywiołu polskiego w latach 1840/48. W osobnych ustępach zajmuje się zakładem naukowym dla wychowawczyń i nauczycielek — stworzonym zresztą przy szkole z pobudek germanizacyjnych, dalej charakteryzuje uczących w szkole i w zakładzie dla wychowawczyń, wreszcie omawia konflikty prawne, narodowe i polityczne, których nie brakowało w fundacji. Nawiasem wspomnę, że wymieniona przez autorkę wśród podejmujących inicjatywę myśli narodowej uczennic szkoły Ludwika, Wincetyna Kierska, była później żoną wybitnego uczonego, autora znanej gramatyki polskiej i pierwszej monografii o Słowackim, Antoniego Małeckiego.

I druga rozprawa w dziale historycznym jest ciągiem dalszym; jest to 2-gi rozdział prac Janusza Staszewskiego „Powstanie poznańskie 1809 r.” omawiający „plany polskie i osłone Poznania”. Poza tem, „Zapiski” pióra dr. A. Wojtkowskiego przynoszą kilka nowych szczegółów o Edwardzie Racyńskim, a mianowicie wiadomość o jego pobycie w Norwegii w czasie podróży na północ, przedruk listu Racyńskiego do Tow. Przyjaciół Nauk w Warszawie i wzięcia z rozprawy A. Warschauera wiadomość o ustosunkowaniu się Racyńskiego do budowy pomnika Kopernika w Toruniu, kiedy to zaproponował komitetowi pokrycie wszelkich kosztów „jeżeli Panowie zechcecie uznać Kopernika jako Polaka”, a wobec przeciwnego stanowiska komitetu nie nie dał; wreszcie przynoszą zapiski ogłoszenie zamiarów Racyńskiego ufundowania w Poznaniu instytutu dla panien szlacheckich. Oprócz tego, zwraca uwagę dr. Wojtkowski na rozprawę dr. B. Nadolskiego pt. „Nauczanie greczyzny w Polsce XVI w.”, gdzie podniesione jest specjalne znaczenie Akademii Lubrańskiego, która była asyllum greki w Polsce tego czasu. Dr. M. W.

Książki nadesłane

Przeclaw Smolik: „Królowska księga w Łodzi”. Łódź 1930. Odb. z Rocznika Oddz. Łódzkiego Polsk. Tow. Historycznego.
„L'Art Polonais”. Catalogue de l'exposition au Musée Toma Stelian. — Bucarest 1930.

St. Ignacy Witkiewicz: „Nienasylenie”. Dwa tomy. Warszawa 1930. Dom Książki Polskiej.

St. Wyrzykowski: „Moskiewskie gody”. Tom 1. Warszawa 1930. Dom Książki Polskiej.

„Wystawa Sztuki Polskiej”. Krajobraz i lud. Dawne drzeworyty ludowe. Rzeźby w drzewie. Książki. Gdańsk 1930. Muzeum Miejskie.

Talent St. Wasylewskiego jest bodaj jedyny u nas w tym rodzaju. Łączą się w nim zainteresowania naukowe zmiernie wyraźnie w kierunku historii kultury z subtelną wrażliwością poety i świetnością znakomitego stylisty.

Od czasu do czasu pojawiały się tu i ówdzie feljtony Wasylewskiego na tematy językowe, które czytało się jednym tchem, tyle w nich było życia, bezpośredniości, aktualności, dowcipu. Aż dziw brał, że o zaszuszonej „gramatyce” można było napisać tyle naprawdę zajmujących rzeczy i że przy lekturze na ten temat tak można się było szczerze ubawić. Więc raz o „ako-manji” ogłosił on wielce ucieszoną historję, to znow o wielkopolskiej gwarze zabawne kawały opowiadał po swojemu. Ale dopiero wtedy, kiedy to artykuły z dodaniem innych wyszły w osobnej, okazały i bardzo starannie wydanej książce („Na końcu języka”, Poznań, Wydawnictwo Polskie R. Wegner, 1930, str. 200), wdzięczność dla autora za przelotne miłe feljtonowe intermezzo przemieniła się w rzetelny podziw dla jego talentu pełnego cennych możliwości i kryjącego pod korcem wiele, jeszcze smakolików.

Okazuje się bowiem z tej książki, że w Wasylewskim zyskaliśmy nowego, niesłychanie u nas rzadkiego popularyzatora spraw językowych, który do bezcennej sztuki popularyzowania dołącza wybitny talent literacki, przebogate zasoby wytworne, pogodnego dowcipu i subtelnej ironji.

Nasze uczone w piśmie lingwisty, co to okrutnie mądre robią miny i z pobłażaniem patrzą na wszelkie inne humanistyczne scięncje — właściwie, mówiąc prawdę, ciężkie mają życie i stąd też przeważnie na żółciowe kamienie zapadają. Trzeba im się przyrzec bliżej, jak po podniebnych ściężkach swojej dyscypliny kroczą powolutki i ostrożnie jak po linie a w rękach dżierzą okrutny, żelazny drąg srogimi kulami po obu końcach zaopatrzony. Na jednym końcu drąga pojęta ale niebezpieczna fizjologia mowy, na drugim jeszcze pojęniejsza i jeszcze niebezpieczniejsza — psychologia. Przeważysz drąg na jedną lub drugą stronę i już stracony! Stąd też ten dziwny zazwyczaj wyraz ich oczu, wystraszony, nieufny jak u ostrożnego ślimaka lub jakiś nawskroś przewiercający aż się mdo w dolku robi. Patrzą na siebie z reguły niemal przez szkła przeróżne i przemądrzałe okulary, binokle, cwikiery — jakby każde słowo, co ci z ust wyleci, w jego niemowlecej, niewinnej postaci z wyrafinowanym okrucieństwem żywym w spiryty mieł utopić i zamarynować. Ledwieś usta otworzył, a już ci w nie patrzą, jakby ci całą „podstawę artykulacyjną” wraz z tchawicą, gardłem, strunami głosowemi, tylnym, środkowym i przednim podniebieniem i całym jęzorem, wykroić mieli ostrym, chirurgicznym nożykiem i obcęgami wyciągnąć. Rozmowa z nimi o mowie, o języku — to istna wędrówka po prosektorjum. Aż się w mózgu mgli od tej lingwistycznej formaliny, którą swoje elukubracje zaprawiają.

Kiedy zaś z tobą Wasylewski o języku gawędzi, to aż się dusza raduje. Nic z zapachu formaliny, nic z chirurgicznej operacji, nic z zaszuszonego zieleni, nic z wiwsekacji i pisku operowanego króla. Kładzie się prosektorjum to przechadzka ale po rozkosznej, kwiecistej łące czy parku słonecznym. Chodź sobie z autorem za pan-brat pod rękę po walach poznańskich, po Alejach Ujazdowskich, krakowskich plantach, po lyczakowskim parku i gawędzisz wesolo, pokpiwasz zlekka z warszawskich porządków w dziedzinie stylu urzędowego, drwisz serdecznie z „papug” na gwałt „ustoleczniających” swój języczek, dziwujesz się różnym językowym „manjom” i słuchasz z ciekawością opowieści o tem, jak to Mazurów z pod ciemnej gwiazdy za króla Zygmunta Staroży wykpivali za ich język studentci krakowskiego uniwersytetu, za co dopiero teraz Warszawa mści się zapamiętane. Za serce cię autor bierze swoim serdecznym sentymentem do kresowej lwowskiej gwary, swoją sympatją do wielkopolskich archaizmów. Dzięki tej lekturze wdzięczy się do ciebie mowa polska ruchem, życiem bujnym, rozrostem praw twardych nieuznającym, coraz ci bliższą się staje i coraz drod-

szą. Podpatrujesz ją nie jak preparat anatomiczny, ale jak istotę pełną życia, ulegającą kaprysom i modzie. Tajemnicze siły, kierujące rozwojem języka, tłumaczy Wasylewski nie za pomocą zawiłych lingwistycznych logarytmów, ale jak prawdziwy artysta uosabia je w „tajemnych duszkach języka, upartych krasnoludkach, które mi powodować nie łatwo”.

W metodzie popularyzowania przy trudnych problemach językowych ważną, pierwszorzędną rolę grają u Wasylewskiego pierwiastki emocjonalne, artystyczne. One to kolorują jego pogawędki, dodają im ruchu, zapachu i smaku. Pod tem wszystkiem znać jednak żarliwe studjum, sumienną lekturę a przedewszystkiem bogaty zapas samodzielných spostrzeżeń. Lingwista-śledziennik na to i owo może się pokrzyć, bo takiemu cobądź nie w smak i lada kwasek drażni jego kamienie żółciowe i irytację wywołuje, ale przyciśnięty do muru przyznać będzie musiał, że lepiej, barwniej, szczeriej z pewnością nie napisze, żywiej nie zainteresuje, lepiej nie spopularyzuje zagadnień trudnych i nieuchwytnych.

Napisał Taszycki arcydziełowe studjum językowe o najdawniejszych polskich imionach osobowych, potem tymże przedmiotem zajął się ze stanowiska historii kultury J. St. Bystron a wreszcie Hlakowiczówna pod przytłaczającą intencją i fantazji przyglądała się „Obrazom imion wróżebnym”. Wczytał się w to wszystko Wasylewski i osnuł na tem tle bardzo ciekawy szkic o „Imionach dobrej i złej wróżby”. Opierając się na rozległej znajomości kultury polskiej z pierwszej połowy wieku 19-go, na studjum literatury, pamiętników, listów, sztambuchów z tej epoki — dorzucił wiązanke cennych i ciekawych spostrzeżeń o zmieniającej się modzie różnych imion i wniknął w jej głębsze przyczyny. Z zapomnianej literatury wydobyl zabawnie „Abecadło panięskie” z r. 1805 i ukazał w niem nieznaną Hlakowiczównie prototyp jej poetyckich fantazji. W tym sposobie temat z trzech stanowisk ujęty wystąpił w świetle jeszcze pełniejszem. Do jego dalszej rozbudowy otwarty teraz szeroki i wygodny gościniec.

A wreszcie jeszcze jedna uwaga na marginesie tej przemilej książki. Pod figlarnym tytułem „Z powodu pary spodni” kryje się szkic zapowiadający niebylejaką nowość w tak bogatym już dorobku autora: historję dawnych strojów polskich! Niechże wyjdzie ona coprędzej w ozdubnej, bogato ilustrowanej szacie!

„Na końcu języka” Wasylewskiego jest książką niezwykłą tak w treści jak i w ujęciu a zarazem wyjątkowo wprost aktualną. Z załem się ją odkłada, z przyjemnością do niej się wraca.

Roman Pollak.

Zakopane.

Pisma nadesłane

„Ruch Charytatywny”. Nr. 7-8. Treść: Nasze pokłosie. — J. Tokarski: „Uprawa duszy”. — Ks. E. Wołkowski: „Eucharystja a Caritas”. — L. M.: „Na marginesie akcji charytatywnej w szpitalnictwie”. — A. Buszkowski: „Nowe siły”. — Sylwetki. — Z ustawodawstwa. — Na niwie pracy charytatywnej. — Wieści z kraju.

„Przegląd Oświatowy”. Nr. 7. Treść: Ojciec Święty o wychowaniu. — B. Ziemiński. — „Młodzież i książki”. — Dr. A. Karpińska — „Muzea regionalne przy Komitetach T. C. L.”. — „Rozdział subwencyj rządowych. — Konferencja oświatowa w Krzemieńcu. — Notatki. Materiały do wykładowi i wiezionie. Ks. dr. Abt — „Tyścięsetlecie śmierci św. Augustyna”.

„Pamiętnik Warszawski”. Zesz. 4-5. Treść: J. Parandowski: „Rocznica Kochanowskiego”. — J. Ejsmond: „Wieści Czarńskie”. — J. A. Galuszka: „Nad Psałterzem Dawidowym”. — K. Hlakowiczówna: „Na krawędzi”. — J. Iwaszkiewicz: „Gospodarstwo”. — K. Kołoniecki: „Cztery lata i „Wyzwolenie”. — T. Makowiecki: „Ptakom”. M. Morstin-Górska: „Do Pana z Czarnolasu”. — M. Pawlikowska: „Drzewo genealogiczne”. — A. Słonczyńska: „Dzwon Złotego Wieku”. — L. Staff: „Alfabety morza”. — W. Rzymowski: „Kazimierz Wierzyński”. — K. Wierzyński: „Granice świata”. — Z. Łąmpicki: „Teoria ewolucji w historii literatury”. — R. Dybowski: „Jednostka a społeczeństwo w historii i w wychowaniu”. — T. Sinko: „Bez tragedja grecka miała charakter religijny”. — H. Elzenberg: „Nauka i barbarzyństwo”. — M. Wolska: „Panna Kordula Władówna”. S. Ossowski: „Zagadnienie ekspresji w estetyce”. — Krytyka. — Noty.

NAUKA

Z badań nad twórczością Weysenhoffa. Laureat poznański zasługiwał dawno na zbadanie jako poeta przyrody. Podjął się tego znany badacz motywu przyrody w literaturze polskiej, Mieczysław Piszczkowski. Rozważa on u Weysenhoffa krajobraz, oraz nastrój jako stan psychiczny, wywołany krajobrazem a kończy swe uwagi syntezą, że Weysenhoff jest artystą, który swe doświadczenia wewnętrzne wyławoduje powoli, wszystkie swe plody nosi w formie projektów przez długie lata. Najbujniejszy okres jego rozwoju, to pięćdziesiątka lat życia, gdy Weysenhoff opiewa puszcze i mokradła Polesia. Zrazu przyroda jest dla niego tylko dekoracją. Łowiectwo staje się wszakże kanwą, na której Weysenhoff wykonał przepyszne desenie z pejzaży i zwierząt. Przejrzy on w swej twórczości swoją młodość. Jako poeta Litwy i Polesia jest regionalistą a wcielając w swe dzieła dobra idee i estetyczne stanowi przeciwwagę jednostronnych entuzjastów świata miast i maszyn. Jak moralista i deskryptor wyraża dwa tradycyjne motywy literatury polskiej od renesansu do dni naszych. (T. Gr.)

LITERATURA

„Nowela o carze Piotrze”. Zmarły w przeszłym roku Klabund, poeta niemiecki, pochodzący z Rawicza, pozostawił m. in. po sobie obrazki historyczne z różnych epok. Dwa z nich „Car Piotr” i „Moreau” wydał obecnie „Rój”. Są to próby silnym skrótem kreślonych dociekań, o postaciach historycznych. Rzucane na tło dziejowe plany zdarzeń mają układać się w ekspresjonistyczny obraz człowieka i epoki. Stylistą był Klabund niewątpliwie i dar plastycznego obrazu posiadał, lecz materiał faktyczny, jakim rozporządza, nie budzi zaufania. Wydaje się, iż przeczytawszy parę popularnych książek puścił wodze wyobraźni, która jak np. w kwestjach rosyjskich, często podsuwa mu symplistyczne zwidzenia w rodzaju „jak sobie mały Moryc wyobraża Rosję”. Przypomina to po części modne dzisiaj romanse biograficzne, lecz nie osiąga ani najlepszych, ani gorszych. Od podobnej w ujęciu np. „Św. Heleny małe wyspy” (ostatnie lata Napoleona) jest w gatunku o wiele niższe. (In)

RUCH REGIONALISTYCZNY

Wystawa regionalna. Z Baranowicz piącą nam: Odbywa się tu Wystawa Powiatowa, obejmująca ekspozycje z zakresu historii i kultury powiatu Baranowskiego. Dział historyczny zawiera: dokumenty z XVI wieku, manuskrypt „Chaty w lesie” Syrokmi, stare księgi, mapy, obrazy, tkaniny itp. W dziale szkolnictwa — znajdują się prace uczniów szkół miejscowych, wykresy, ilustracje rozwoju wychowania fizycznego. Dział etnograficzny pokazuje narzędzia rolnicze i wyroby przemysłu ludowego; dział przyrodniczy — okazy flory i fauny miejscowej. Dział samorządowy ilustruje wykresami rozwój miasta i rozbudowę linii komunikacyjnych. Przemysł handlowy najbogaciej reprezentowany jest w meblarstwie. Wystawa potrwa do końca sierpnia. (rg)

Wznowienie czasopisma regionalnego. Po krótkiej przerwie znów zaczęła wychodzić „Kronika gostyńska”. Pierwszy (czerwcowy) zeszyt tego wydawnictwa przynosi rozprawę ks. dr. Sobkowskiego o szpitalu Św. Ducha w Gostyniu. Podaje ona dekrety erekcyjne i spis proboszczów szpitalnych. (J. St.)

MUZYKA

Kobieta dyrektorem Scall. Idzie oczywiście o dyrekturę administracyjną. Dotychczasowy dyrektor, inżynier Scandiani, umarł, a na jego miejsce została dyrektorem panna Anita Colombo. Zamianowała ją nadzwyczajny komisarz „Ente Autobomo del Teatro alla Scala”, senator Borletti. (mm)

Premjera po 155 latach. W brukselskim „Theatre de la Monnaie” wznowiono Grertyego operę „Kefalos i Prokrida”. Premjera tego dzieła odbyła się na dworze wersalskim w r. 1773, zaś ponownie grano je tylko w Paryżu w r. 1775. Od tego czasu opera ta nie była wystawiana.

OCHRONA ZABYTKÓW

Inwentaryzacja archiwaljów na terenie województwa łódzkiego. W ostatnim Roczniku Oddz. Łódzkiego Pol. Tow. Hist. p. Stebelski archiwista Arch. Głównego w Warszawie zamieszcza rozprawę o konieczności podjęcia inwentaryzacji archiwaljów na terenie województwa łódzkiego. Przedewszystkiem należy przystąpić do źródeł rękopiśmiennych instytucji samorządowych wszelkich organizacji społecznych i prywatnych, oraz zbiorów rodzinnych, aby w ten sposób uprzyściplić te materiały dla badań naukowych, a nie raz uchronić od zniszczenia. Najmniej grozi zniszczenie archiwaljom państwowym, tych bowiem nie wolno niszczyć bez zezwolenia władz archiwalnych. Zorganizowaniem pracy projektowanej przez p. Stebelskiego winien się zająć oddział Łódzki P. T. H. (J. St.)

Z przeszłości politycznej Piłsudskiego i prez. Mościckiego

W Warszawie ukazuje się pod redakcją Leona Wasilewskiego czasopismo „Niepodległość”, poświęcone — jak stwierdza nagłówek — „dziejom polskich walk wyzwolenych w dobie powstaniowej”. Czasopismo to redagowane jest niestety w sposób wybitnie tendencyjny i zajmuje się przeważnie historią grup i formacji, utworzonych bądź przez dzisiejszych piłsudczyków, bądź przez członków P. P. S. Mimo tej jednostronności, w „Niepodległości” znajdujemy czasami rzeczy interesujące i rzucające światło nawet na dzisiejsze stosunki polityczno-personalne w Polsce.

Powyżej zamieszczamy reprodukcję fotografii, która ukazała się w zeszytach 2-gim „Niepodległości” z r. b., a przedstawia przywódców socjalistycznej emigracji polskiej w Londynie w r. 1895. Kierowniczą rolę w tej emigracji odgrywał przez dłuższy czas Żyd, Stanisław Mendelson, syn bankiera warszawskiego. Działalność w duchu socjalistycznym najpierw w Warszawie, później w Poznaniu. Udawany się później na zachód, osiedlił się w Londynie, gdzie został przywódcą emigracji socjalistycznej i założył czasopismo „Przedświt”. Nazwę tego pisma przybrał sobie obecny warszawski organ B. B. S.

Mendelson zerwał później z socjali-

zmem, został konserwatystą i pisywał korespondencje do „Dziennika Poznańskiego”. W końcu stał się... fanatycznym narodowcem żydowskim i aż do śmierci brał czynny udział w ruchu sjonistycznym.

Pod kierownictwem właśnie Mendelsona wychowywała się duża część przywódców P. P. S. i późniejszej piłsudczyzny. Na fotografii (idąc od strony lewej ku prawej) widzimy najpierw Ignacego Mościckiego, obecnego Prezydenta Rzeczypospolitej. Wybitniejszej roli w emigracji londyńskiej on nie odgrywał, lecz był biernym wykonawcą woli innych. Później przeniósł się do Szwajcarii. Obok niego siedzi Bolesław Miklaszewski, pośrodku zaś Józef Piłsudski, który przyjeżdżał czasami z kraju do Londynu celem załatwiania spraw partyjnych. Dalej siedzi Aleksander Dębski. Po lewej stronie stoi niezujący już Bolesław Antoni Jędrzejowski, przez pewien czas redaktor londyńskiego „Przedświt”, a później kierownik socjalistycznej księgarni nakładowej „Książka” w Krakowie. Po prawej stronie widzimy w pozycji stojącej niezującego już również Witolda Jodko-Markiewicza, który po ustąpieniu Mendelsona objął kierownictwo emigracji londyńskiej.

Autem w polskie góry

Słowa a rzeczywistość — „Piękne” szosy, nie widzi się ich, ale zato się je czuje — Moja „Fata morgana” — Dobrze zatrzymać się w Częstochowie

Najprostsza droga z Poznania w Beskidy, Tatry, Pieniny i Karpaty prowadzi przez Żegrze, odznaczające się wprost niewiarogodną ilością dzieci, które sobie akurat główną szosę obrali jako plac niewinnych zabaw, — przez Srodę, gdzie od lat ci sami bezrobotni podpierają mury rynku, — przez ciche i poczywi Jarocin, Pleszew, przez ruchliwy Ostrów, zaspiany Ostrzeszów i wreszcie Kępno, w którym jak pierwsze jaskółki wiosną — pierwsi i prawdziwi Żydzi witają przybysza z zachodu. Nie będę opisywał tej części drogi, bo jest ona naprawdę nudną, a zresztą robili to już przedemną więcej powołane pióra, piórka i piórlątka w rolach korespondentów samochodowych. Potrafili oni z dróg wykrześć tyle poezji i równości, że nieobeznanemu z rzeczywistością czytelnikowi mogłyby się wydawać jak na świeże powietrze przeniesiony bilard, na którym samochód niby kula bilardowa się kula. Owszem samochód się kula, ale z jednej dziury w drugą.

Siedząc więc przy sterze i nie mając ze względu na urozmaicenie dziur, zdradliwych latówek i wybojów — możliwości rozglądania się — człowiek wszystkie swoje myśli koncentruje rad niera — oprócz na śpiących i zasadniczo po fałszywej stronie jadących kmiotków, — na to, co z pewną emfazą lecz najzupełniej niesłusznie nazywamy szosą albo drogą bitą, lecz co w rzeczywistości jest zgola co innego. Może to niegdyś była szosa, lecz jeśli była, to napewno Niemcy ją zabrali i pozostawili marny szkielet, ongiś gładkiej i równej szosy. Albo szosa się z biegiem lat zestarzała, zgrzybiała i tak pomarszczyła, że ze względu na

jej stan i starość miast po niej jeździć, poczciwy i z gruntu dobry człowiek nie powinien po niej hasać, tylko grzecznie w domu siedzieć i czytać książki o podróżach. Tyle się u nas, mój Boże, mówi i pisze o turystyce, nawołuje się do zwiedzania Polski, propaganda turystyczna rozwija się istnie po amerykańsku, pan prezydent Ratajski na otwarciu wystawy turystycznej rzucił słowa o ruchu i życiu, lecz widocznie zapomina się, że ten ruch przecież na czemś musi galopować. A może ze względu na ministra Kühna miano na myśli ruch kolejowy w przepelnionych wagonach. Może! Albo ruch pieszy! Owszem, można bez narażenia własnych resorów przejść się z Gądek na Baranią Górę, nawet mając przedsmak już w Poznaniu zdobywania szczytów lub kroczenia po wysychłych korytach potoków. Ale dla automobilizmu, że się tak wyrażę, grunt nie jest przygotowany. Pamiętam, jak na Pewuce pan Hupścik zapowiadał przyjazd 100.000 Anglików. Ci ludzie mają po części zwyczaj, zwiedzania obcych sobie krajów autem lub w autobusach, a dopiero jak ta dzięki benzynie ruchliwsza wiara wróci do domu i opowie o swoich przejściach, druga partja, już wygodniejsza i mniej zamożna puszcza się pociągami. Widocznie benzyniarze słyszeli coś niecoś o naszych drogach, sami nie przyjechali i jeszcze drugich odstraszyli, a pan Hupścik dalej bał, aż wystawę zamknęli.

Trach!... To nic, tylko wystająca z jakiegoś mostu belka coś oberwała, aż ster zamgłilo. Trudno, trzeba przyznać, że rząd mądrze postępuje, nakładając na samochody tak wysokie podatki. Naprawdę, kto w Polsce jeździ

samochodem, musi być albo strasznie lekkomyślny, albo utracjuszem, bo samochód anormalnie prędko się mu, powiedzmy, amortyzuje, albo musi być zgola warjatem. A dlaczego takich ludzi oszczędzać? Rzeczywiście rząd nie jest bez racji. Zna swoje drogi i nawet utrudniając przywóz samochodów, ratuje swych obywateli przed rychlejszą lub późniejszą, lecz nieuniknioną zagładą. Nawet na 150-tym kilometrze przychodzi człowiekowi myśl do głowy, że gdyby rząd naprawdę był dobry i troskliwy, to by wogóle zakazał sprowadzać samochody do Polski. A ponieważ w kraju ich nie wyrabiamy, więc nastalby czas bezbenzynowy, sielski, bez ryku i bez plag poznańskiej, t. j. motocykli. Co by to za spokój w Polsce zapanował! — Szosy by odżyły, hufnale puściłyby korzenie zamiast, żeby je gumy wyrwały. Można by (jak Ford zamknął swoją blacharnię, aby fabrykację przestoczyć) zamknąć poprostu Polskę przed benzynowymi djablami, pozwoić ludziom, koniom, gęsiom i szosom odsapnąć, możnaby potem — proszę mi wybaczyć, ale jest bardzo gorąco i widzę widoczną fatę morganą — pobrać jedną i drugą autoshosę, taką prawdziwą, bez kurzu i dziur, połączyć morze z górami, i wtenczas zawołać głośno, żeby nie 100.000 Anglików, ale palicho, znacznie więcej przyjechało do Polski, by ją zwiedzić, pokulać się po dobrych drogach, zjeść chłodniki i schaby, zareklamować u siebie, no i zostawić coś niecoś na poprawienie naszego bilansu handlowego, — jak to Francuzi od lat uprawiają, chwając sobie ten interes niezgorzej i ty biedna, wysmarowana i bulgocząca benzyna maszynko, co ty musisz, biedaczysko, wytrzymać! Gdy ciebie tworzono, nie przypuszczałaś zapewne, że po takich drogach będziesz musiała się wlec. Powstałaś, aby zwalczać przestępstwo, abys była przyjacielem tego, który tobą kieruje. Nie gniewaj się na mnie, że ciebie wyciągnąłem ze stajni i każe ci skakać po kocich łbach. Nie zrób mi jakiegoś psikusy i nie zastrejkuj przed czasem. Jedziemy, maszynko, w polskie góry, może tam nam jakoś lepiej będzie.

Wybacz, miły czytelniku, że zamiast ciebie weselić pięknosciami tego, com widział, raduję ciebie moim fraszkiem o naszych drogach wielkopolskich. Ba, nawet mało je widziałem raczej je tylko czułem, bo jechałem w gęstych tumanach kurzu, które zasłaniały mi widok na pola, na których żniwują, na wioski ciche i pracowite, na lasy zwarte i jakby ponure. Za to widziałem nademną słońce i niebieskie niebo, i to była nasza radość, że jedziemy tam, gdzie jeszcze bliżej im będziemy.

Wjeżdżamy do Wieruszowa. Naturalnie jarmark. Wogóle do samej Częstochowy, albo mijaliśmy coś w rodzaju miast, gdzie właśnie odbywały się jarmarki, albo trafialiśmy sznury furmanek, które jechały czy wracały z jarmarków. Samochodzik nasz zanurzał się formalnie w tem mrowisku ludzi, Żydów, koni, bydła i straganów, wywołując za każdym razem rajwach i poploch. W Wieluniu warto choć okiem rzucić na kolegiatę, stojącą w rynku z bardzo piękną, gotycką, dziwnie niską bramą wejściową. W Krzepicach znowu widzimy resztki zamku, który pamięta czasy Kazimierza Wielkiego. Jeszcze kilkanaście kilometrów drogi, o dziwo, nienajgorzej i z daleka na horyzoncie rysuje się wysmukła wieża klasztoru częstochowskiego. Po stanawiamy zostać w Częstochowie, aby zwiedzić klasztor i pomodlić się przed obrazem Najświętszej Marii Panny. Miasto robi niezwykle dobre wrażenie. Pamiętając je z czasów zaborczych, z przyjemnością widzi się na każdym kroku postęp. Domy jakies odświeżone, ulice asfaltowane, a hotel „Polonja” mogą sumiennie każdemu polecić. Pokoje czyste, jedzenie dobre i grzeczna służba. Jadąc z Poznania w góry, i jeżeli nie zależy komuś na polyku kilometrów, stanowczo poleca się zrobić w Częstochowie po przejechaniu 300 kilometrów pierwszy przystanek z noclegiem. Jazda automobilowa ma robić przyjemność, a nie męczyc. Zwłaszcza, jeżeli się wiezie panie, tem więcej trzeba na nie brać względy. A co najważniejsze, pokrzepić ducha i serce na tem, każdemu Polakowi tak drogiem miejscu. Klasztor pamięta jeszcze króla Władysława Jagiełłę! Tu rozbila się przewaga szwedzka. Tu bronili murów ów Kmicie sienkiewiczowski, a tam stała wyniosła postać księdza Kordeckiego w białym habicie. Teraz się snują po wałach i gankach ze śpiewem na ustach, i trzymając w spracowanych

garściach płonące świece, kompanje z całej Polski. Tu się naprawdę odczuwa tę przedziwną moc wiary, która naród i lud polski podtrzymywała przez stulecia, i która z równą siłą wyziera z tych wpatrzonych wiernych ocz polskich.

Szał zaślubin w Indjach

Jedną z osobliwości Indyj, jedną z miejscowych niezwykłości był obrządek zaślubin, który odbywał się zawsze w Indjach niezwykle uroczysto i z ogromną pompą.

W tym barwnym, ciekawym obrządku jedna tylko rzecz przyciągała uwagę licznych turystów i badaczy. Mowa tu o młodożeńcach. W związki małżeńskie w Indjach wstępowały zawsze dzieci, kilkuletni chłopcy i dziewczęta. Święte księgi Hindusów określają najniższy wiek, w jakim „człowiek” może wyjść za mąż albo się ożenić, na 4 lata. Czteroletnie dziecko może już stanąć przed ołtarzem (przed ołtarzem... oczywiście mahometaniskim).

Ślub w Indjach niekoniecznie zresztą oznaczał że dwoje nowożeńców ma odrazu rozpocząć życie małżeńskie pod wspólnym dachem. Bardzo często zaraz po ślubie dzieci wracały do domu rodziców i po dwóch, trzech latach, jako „dorosłe” czternastoletki zaczynały prawdziwe życie ewe dwoje. Takie rozpoczęcie prawdziwego małżeńskiego pożycia obchodzone było równie uroczysto, jak właściwy ślub.

Na wiosnę bieżącego roku przybrały całe Indie dziwny wygląd. Nie było poprostu domu, w którym nie szykowano się do uroczystości ślubnych. Sklepy, sprzedające ślubne szaty pełne były kupujących, placących za towar ogromnie wygórowane ceny. Goście weselni nie zdążyli poprostu zjeść deseru jednej uczyty, — a już spieszyli na drugą. — Jakiś szal zaślubin opętał Indie. Czteroletnie i pięcioletnie dziewczynki stawały si eżonami. Pięcioletni chłopcy nosili z dumą imię męża. Hinduscy duchowni — nie mogli wprost nadać z dawaniem ślubów, a swaci i swatki uważali ubiegłą wiosnę za złoty okres swojej działalności.

Powody i przyczyny tej „ślubomanji” —

były głębsze niż przypuszczać można. 29 października ub. roku zapadła w Izbie Ustawodawczej Indyj doniosła uchwała, zabraniająca dziewczętom przed ukończeniem 14 lat — wstępowania w związki małżeńskie. Trudno sobie wprost wyobrazić, jaki zamęt wprowadzała ta uchwała, w życie Hindusów. Całe ich życie, wszystkie religijne obrządki i wierzenia, wszystkie wskazania ich ksiąg świętych, zostały za jednym zamachem obalone.

Ludność Indyj podzieliła się na dwa obozy. Jeden bardzo liczny, potępiający stanowczo nową uchwałę i jeden składający się tylko z małej garstki jej zwolenników. Walka — zakończona została zwycięstwem. Uchwała mimo protestów i demonstracyjnych wieców zapadła. Dla złagodzenia wrażenia i ucieszenia niezadowolonych, przelozono termin wejścia w życie do 1. kwietnia. Dlatego też odbyło się przed tą datą tyle ślubów w Indjach. Hindusi chcieli wykorystać czas, dopóki tylko było można.

Mikrofon

skradziony przez cyganów

Przed niedawnym czasem Budapeszt zamierzał nadać jedyną w swoim rodzaju transmisję. Mianowicie u grobu cygańskiego króla, Beli Radicza, miało się zgromadzić zgóra tysiąc cyganów, by oddać hołd prochom zmarłego władcy; na zakończenie uroczystości pogrzebowych, z tysiąca pierś cygańskich miała zabrzmieć pieśń żałobna. Pieśń tę miały pochwytać na fale eteru niektóre rozgłośnie niemieckie, Wiedeń i londyńska British Broadcasting Comp.

Gdy nadszedł dzień pogrzebu, mikrofon zawczasu ustawiony nad grobem, został otoczony przez tłum cyganów, poczem już nie zdołano go odnaleźć.

Odnalezienie szkieletu przedpotopowego dymosaurusu.

Ostatnie sprawozdanie z wyprawy „British Museum do Tanganiki podaje bliższe szczegóły o częściowym odnalezieniu szkieletu dymosaurusu, w okolicy Tanganika. Szyja, która potwór zwykł był nosić wyprostowaną jak to czyni żyrafa, jest długa osiem metrów. Czaszki dotąd nie odkryto, znaleziono natomiast dwa zęby, długości 20 cm. o maksymalnej średnicy przy korzeniu 14 i pół cm. Sprawozdanie stwierdza dalej że ogon dymosaurusu miał co najmniej 6 m. długości, z których zdołano wydobyć z pod ziemi około 2 metr. Zdaniem uczonych, długość dymosaurusu wynosiła od łba do ogona około 25 metrów. S. F.

Siostry miłosierdzia opiekują się więźniami chińskimi.

(KAP) Dyrektor więzienia centralnego w mieście Pao Ting Fu w prowincji Szichli w Chinach półn., zachęcony przez lekarza miejscowego szpitala katolickiego dra Tsai, zwrócił się z prośbą do siostr szarytek by zaopiekowały się więźniami. Zakonnice odwiedziły najpierw więzienie, celem zbadań, jak się przedstawiają stosunki w tym domu karzącej sprawiedliwości i oddały co srodę i sobotę udają się tam w towarzystwie lekarza. Wszyscy więźniowie bez wyjątku przechodzą przed siostrami i otrzymują pomoc, jaka im jest najbardziej potrzebna. Wizyta zakonnice jest dla nich prawdziwym świętem.

DZIAŁ GOSPODARCZY

Czem jest soja?

Poniżej zamieszczamy pierwszą z serii artykułów poświęconych uprawie i użytkowaniu nieznanego szerzej w Polsce środka pożywienia — soi.

I.

Stoimy u progu wyjątkowego i epokowego zdarzenia. Historia zapisze je w poczet przełomowych wysiłków ducha ludzkiego na drodze ujarzmania sił przyrody dla dobra człowieka, dla podniesienia poziomu szerokich warstw ludowych, a temsamem ich poziomu cywilizacji i kultury. Na pozór skromny, ogółowi mało znany wynalazek węgierskiego lekarza, chemika i fizjologa żywnościowego, dra Wł. Berczellera, asystenta przy Fizjologicznym Instytucie w Wiedniu, jest tem epokowym zdarzeniem. Po wieloletnich mozolnych próbach i doświadczeniach udało się temu młodemu uczoneму wynaleźć i ustalić sposoby i środki, zapomocą których można groch, zwany „soja”, hodowany masowo w środkowej, w południowej i w wschodniej Azji, a w ostatnich latach także w Stanach Zjednoczonych Ameryki przemleć na mąkę.

Nic więcej i to jest tak wielkim wynalazkiem? Tak jest! Bowiem mąka, wymielona z tego grochu metodą dr. Berczellera, zawiera 41 proc. białka, 20 proc. tłuszczu, 20 proc. węglowodanów, zawiera bardzo obficie fosfor, witaminę i lecytynę. Siła odżywcza tej mąki (4400—4600 kaloryj) przewyższa co do zasadniczych składników odżywczych (białko, tłuszcz) wszystkie istniejące na świecie środki pożywienia. Nieznaną dotychczas nigdzie skondensowaną siłę odżywczą tej mąki uzmysłowić może następująca krótka statystyka porównawcza: 1 kg tej mąki równy jest w swej wartości odżywczej 3 i pół kilogramom najlepszego mięsa wołowego bez kości, 68 jajom lub 150 żółtkom z jaj, wzgl. 6 i pół litrom najtłustszego niezbiernego mleka (Vollmilch). Ale nie tylko niesłychanie wielką, gdzieś niespotykaną siłą odżywczą odznacza się mąka z soi. Zasadnicze jej składniki odżywcze są wyjątkowo tanie i dlatego łatwo dostępne dla racjonalnego odżywiania najszerzych mas ludowych. W Austrii 1 kg mąki soi kosztuje 1,80 szylingów, w Polsce kosztowałby około 1,20. Tak tedy 1000 kaloryj kosztuje (według obliczeń Fizjologicznego Instytutu w Wiedniu) w mięsie wołowym — 2,64 szylingów, w tłustej wieprzowinie — 1,07 sz., w jajach — 1,75 sz., w maśle — 0,80 sz., w mleku — 0,78 sz., w groszku — 0,33 sz., w cukrze — 0,26 sz., w mące — 0,25 sz., w mące z soi tylko — 0,19 sz. Sto gramów białka kosztuje: w jaju kurzym — 2,07—4,71 sz., w mięsie wołowym — 1,71 sz., w mleku — 1,19 sz., w mące z soi tylko — 0,11—0,21 sz. Białko więc w mące z soi kosztuje tylko 3 proc. ceny białka z mięsa wołowego. Ta nieznaną dotychczas, sama w sobie niewymownie niska cena białka mąki sojowej nabiera cech już wręcz wyjątkowych, jeśli weźmie się pod uwagę naukowo bezwzględnie stwierdzony fakt, że białko tej mąki jest jedynym na świecie białkiem roślinnym biologicznie pełnowartościowym, łatwym do zupełnego strawienia. Białko jest potrzebne i niezbędne organizmowi ludzkiemu do odbudowy i uzupełnienia jego komórek, zużywanych i niszczonego procesem życia. Bardzo drogie, szerokim warstwom ludu wcale niedostępne lub niedostatecznie dostępne białko mięsne może obecnie tanim kosztem być zastąpione przez fizjologicznie równowartościowe białko mąki z soi.

Groch, zwany „soja”, znany jest w Azji od niepamiętnych czasów, a od 5000 lat służy jako najgłówniejszy środek pożywienia narodom żółtej rasy środkowej, a głównie wschodniej Azji. Powszechna opinia, że narody Mandżurji, Korei, Chin, Indyj i Japonji głównie żywią się ryżem, jest z gruntu mylną. Rękopis chiński z r. 2838 przed narodzeniem Chrystusa omawia soję jako najważniejszy środek pożywienia żółtej rasy. Dopiero przez używanie soi narody żółtej rasy nadały swemu systemowi odżywiania tę fizjologiczną równowagę, jaka potrzebna jest budowie i odbudowie ciała ludzkiego, utrzymaniu i rozwojowi jego sil.

Narody białej rasy nie wyzyskały dotychczas soi, tego jedynego w swym rodzaju bogato skoncentrowanego

środku pożywienia, dla swej konsumpcji, mimo że od dawien dawna wyjątkowe właściwości soi były znane i przeróżne próby i eksperymenty poczyniono, celem przyswojenia jej białej rasy. Przyczyny były dwojakiego rodzaju: Po pierwsze nie odpowiadają smakowi białej rasy te różne potrawy, sosy, sery i przyprawy, które Azjaci otrzymują z soi za pośrednictwem specjalnej, bardzo skomplikowanej i długotrwałej metody fermentacji. Pówtóre przemielona soja ma zapach nieprzyjemny i smak nieznośnie gorzki. Poza tem tłuszcz przemiatu jełczał w ciągu kilku dni, tak, że cały produkt stawał się bezużytecznym. Jako groch trudno soję dogotować na miękko, a spożywany wywołuje zaburzenia w trawieniu, nawet intoksykacje. Tak tedy od szeregu lat eksportowano z Azji soję jedynie dla eksploatacji z niej oleju w olejarniach. Z ogólnej produkcji soi, wynoszącej rocznie 5—7 milionów tonn, zostaje jakie 1 i pół miliona tonn w Azji dla celów konsumpcyjnych, reszta służy do wyrobu oleju. Przy fabrykacji oleju z 20 proc. tłuszczu, zawartego w soi, niszczy się cała olbrzymia reszta wysokowartościowych składników odżywczych, jako denaturowana.

Z tych danych wynika, jak niesłychanie doniosłe znaczenie ma wynalazek dr. Władysława Berczellera. Swoim systemem przemlewa on soję na mąkę bladą-żółtą koloru, która ma przyjemny, lekko słodkawy smak migdałowy i jest mało tłuszcząca, mimo wysokiej, bo pełnej (20 proc.) zawartości tłuszczu. Mąka ta o zawartości pierwotnych składników odżywczych, nie psuje się, tłuszcz w niej zawarty, nigdy nie jełczeje, tak, że jej prawie nieograniczona w czasie właściwość konserwacji, a zatem używalność, czyni z niej idealny środek pożywienia o niesłychanie wysokoprocentowej i z wielu składników złożonej sile odżywczej. Środek ten, jako dodatek i przyprawa do potraw i pieczywa wszelkiego rodzaju, o zawartości 41 proc. białka, 20 proc. tłuszczu, lecytyny, fosforu (w większym stosunku procentowym, niż w jaju kurzym) i witamin i dzięki łatwostrawności posiada olbrzymie znaczenie dla zdrowia i chorych, dla dzieci i dorosłych. Podkreślić należy, że przemiał soi metodą i systemem dr. Berczellera daje około 85 proc. szlachetnej sojowej mąki, gdy cała reszta odpadków, więc 15 proc. stanowi dobry i tłusty pokarm dla bydła. Tak jest przy importowanej soi, której cena wynosi około 11,5—12 za angielską tonnę w porcie europejskim. O ile się ma soję własnej uprawy, to poza niższą jej ceną osiąga się jeszcze inne wielkie korzyści. Uprawa soi bowiem melioruje ziemię przez to, że ściąga dla siebie i roli azot z powietrza, że powoduje mniejsze parowanie roli, że dostarcza w liściach i badyłach ilościowo bardzo obfitego, pożywnego tłuszczu, bogatego w witaminy pokarmu dla bydła.

Zaznaczyć należy, że mąka z soi, jako jedyny w swoim rodzaju skondensowany środek pożywienia i z tego powodu nie nadaje się do zupełnego zastąpienia lub niedostatecznie dostępne białko mięsne może obecnie tanim kosztem być zastąpione przez fizjologicznie równowartościowe białko mąki z soi.

I tak: 1) gdy idzie o fabrykację chleba, maślanego pieczywa, towarów mącznych i makaronowych, biszkoptów, keksów i sucharków, wędlin i kiełbas, mączki dla dzieci i preparatów mącznych dla chorych i rekonwalescentów, chleba, sucharków i potraw dla cukrowo chorych, kakao, czekolady, kostek rosółowych, specjalnych mączek puddingowych, konserw wszelkiego rodzaju, cukrowych i cukierniczych wyrobów, obliczonych na

dłuższe magazynowanie; 2) gdy idzie w gospodarstwach domowych o przyrządzanie zup, zasmażek, jarzyn, mięsa zwykłego, a szczególnie siekane, wszelkiego pieczywa i wszelkich legumin — podwyższenie siły odżywczej i potaniecie produktu dochodzi do 80 proc. — 90 proc.

Jako mały przykład niechaj posłuży to, że 5 proc. mąki z soi, dodanej do pszennego chleba podnosi jego siłę odżywczą i przedłuża jego świeżość o 2—3 dni z powodu zawartego w niej tłuszczu. Chleb przez ten czas, nawet skrojony, nie zasycha. Jak wielką jest ta oszczędność, skoro statystyka oblicza straty gospodarze, powstałe z zasnętego chleba, na 2 proc. ogólnej produkcji!

Spożywanie chleba, zawierającego 25 proc. sojowej mąki, czyni zbędnymi wszelkie inne środki żywności, dostarczające człowiekowi potrzebnych ilości białka, jak jaj, mięsa, mleka.

M. M.

Cła przywozowe na produkty rolne

Donosiliśmy przed kilku dniami o postanowieniach Komitetu Ekonomicznego ministrów, na mocy których nastąpiło podniesienie stawek celnych na przywożone produkty rolne. Odnośne rozporządzenie przynosi w pełnym brzmieniu nr. 53 „Dziennika Ustaw”. Zostały mianowicie podwyższone cła przywozowe na pszenicę, mąkę pszeną, kaszę, smalec oraz słoninę do wysokości: zł 17,50 za 100 kg. pszenicy, zł 25,50 za 100 kg. mąki pszennej, zł 24 za 100 kg. kasz osobno nie wymienionych w tariffie celnej, 100 zł za 100 kg. smalcu, 80 zł za 100 kg. słoniny świeżej i 120 zł za 100 kg. słoniny wędzonej i paprykowanej. — Rozporządzenie to wchodzi w życie z dniem 1 sierpnia br.

Krótkie informacje gospodarcze

— W kołach producentów cementu odbywają się narady celem wprowadzenia na rynek międzynarodowy cementu włoskiego. Włochy produkują około 2.500.000 kwintali cementu rocznie.

— Obieg pieniężny we Włoszech w dn. 1 lipca r. b. wyniósł 15.914 milj. lirów, z tego nieco więcej niż 15 miliardów w banknotach Banku Włoskiego, reszta zaś w bilonie skarbu państwa.

— Rokowania o zawarciu układu handlowego rumuńsko-węgierskiego uległy znowu przerwie, ponieważ delegacja rumuńska musiała zwrócić się do swego rządu o instrukcje w związku z trudnościami, które wylonily się w dniach ostatnich.

— W tych dniach w Lancashire utworzył się trust przedzielników czesankowych, o kapitale ogółem 3,5 milj. funtów szterli. Do trustu weszły następujące zakłady przemysłowe: „Alterton Mills”, „Atlas Mills”, „Cedar Mills”, „Tundor Mills”, „Drake Spinning Co.”, „Bee Bank Spinning Co.”, „Lily Mills” i „Manor Mills”.

— Wielki przemysł saletrowy chilijski skonsolidowany został po przystąpieniu doń firmy Guggenheim Brothers. W nowym towarzystwie, którego kapitał zakładowy wynosi 375 milj. dol. rząd chilijski ma udział w wysokości 50 proc.

— Wbraw ogólnoswiatowej tendencji, ceny na benzol i benzynę w Niemczech wykazują od pewnego czasu tendencję zwykłą.

KRONIKA GOSPODARCZA

(k) Ekspert maszyn rolniczych do Bułgarii. Firma Leon Czarlinski S. A. w Ostrowie zawarła umowę z Bułgarskim Bankiem Rolnym w Sofji na dostawę maszyn rolniczych na sumę lew. 26.000.000 (ca 180.000 dol. am.). Wspomniana fabryka uruchomi w najbliższym czasie swoje zakłady fabrykacyjne na dwie zmiany na dobe. Pozwoli to jej zatrudniać przez przeciąg ca. 9 miesięcy większą ilość robotników.

(k) Nowy papier na giełdzie poznańskiej. Przed kilku dniami ukazały się po raz pierwszy na tutejszej giełdzie 8 proc. listy zastawne dolarowe amortyzacyjne serii z r. 1930 Poznańskiego Ziemstwa Kredytowego. Jest to trzecia z kolei emisja Poznańskiego Ziemstwa Kredytowego, która tak samo jak poprzednie zabezpieczona jest pierwszemi hipotekami na nieruchomościach ziemskich i posiada wszelkie prawa papierów o pupularnym bezpieczeństwie. 8 proc. listy zastawne opiewają na dolary w złocie (wagi i próby istniejącej w dniu 1. 1. 1930 r.) brzmia na okaziciela i muszą być najpóźniej do 31. 12. 1956 r. za parą wykupione. Pierwszy kurs 92 proc. kalkuluje rentowność tego papieru na ca. 8,7 proc. Biorąc pod uwagę różnicę przy ewtl. wylosowaniu oraz dzisiejsze niskie oficjalne stopy dyskontowe, daje papier ten oprocentowanie wyjątkowo korzystne. Należy przypuszczać, że jest to w Polsce ostatnia emisja papierów długoterminowe-

go kredytu o tak wysokim oprocentowaniu z uwagi na zniżkową tendencję korzyści z kapitału.

(k) Protesty wekslowe. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w czerwcu rb. zaprotestowano 471347 weksli na sumę 112.048.000 zł. W porównaniu z majem liczba weksli zaprotestowanych zmniejszyła się o 8,3 proc., a suma złotych również zmniejszyła się o 10 proc. Przeciętna wartość weksla zaprotestowanego wynosiła 238 zł., wobec 242 zł. w maju. W poszczególnych województwach procent zmniejszenia się wartości weksli zaprotestowanych waha się od 25,5 proc. (woj. łódzkie) do 4 proc. (m. st. Warszawa), przyczem kilka województw wykazuje nieznaczne zwiększenie się sumy weksli zaprotestowanych, a mianowicie: woj. białostockie, stanisławowskie, krakowskie i lwowskie.

Z ZAGRANICZY

(z) Saldo inwestycyjne poszczególnych państw. Niezmiernie interesujące dane przytacza Dresdner Bank w zakresie sald inwestycyjnych. Chodzi tu bądź o majątek społeczny danego państwa, znajdujący się w formie inwestycji zagranicą, bądź odwrotnie — posiadany na terenie danego państwa majątek społeczny innych państw. Czynne saldo inwestycyjne posiadają kraje: W. Brytania, która przy ogólnym majątku w wysokości 450 do 455 miliardów RM. w kraju posiada tylko 370—375 miliardów, pozostałe 80—85 miliardów. ulokowane jest zagranicą; Stany Zjedn., jakkolwiek majątek społeczny ich jest o wiele większy (RM. 1760—17185 miliardów) inwestowane zagranicą posiadają zaledwie około 80 do 85 miliardów. Francja ze swych niemal 300 miliardów RM. majątku posiada około 15 proc. zagranicą t. j. 40—50 miliardów. Holandia ze swych 75 miliardów posiada zagranicą aż 20 proc.; Szwajcaria na 50—55 miliardów RM. zagranicą posiada zagranicą 6—7 miliardów; Belgja posiada również około 12 proc. zagranicą, stanowiąc 5—6 miliardów przy majątku społecznym 45 do 50 miliardów RM. Kraje o biernym saldzie inwestycyjnym rozpoczynają Niemcy. Tutaj na około 390 miliardów RM. majątku społecznego, 40 miliardów stanowi własność zagranicy. Suma ta obliczona jest w ten sposób iż do 35 miliardów RM. obecnej wysokości oszczędnościowych spłat niemieckich dodano 15 miliard. RM. zadłużenia niemieckiego z innych tytułów, odjęto zaś 10 miliardów, t. j. tyle, na ile oblicza Urząd Statystyczny Rzeczy majątek niemiecki zagranicą. Polski statystyka nie wymienia, o Szwecji i Austrii mówi jedynie ogólnikowo, iż kraje te wykazują małą nadwyżkę czynną.

Z Wydawnictw

(w) „Przegląd Organizacji”. Wyszedł z druku nr. 7—8 „Przeglądu Organizacji”, organu Instytutu Naukowej Organizacji. W treści: inż. Adam Koltowski — „Próba zastosowania wykresów naukowej organizacji na stacji pomp rzecznych”. Inż. P. Drzewiecki — „Racjonalizacja a bezrobocie”. — J. M. — Uwagi o projekcie racjonalizowania blankietu nad. PKO. Insp. Józef Zółtaszek — „Zastosowanie wykresów Ganita w policji”. M. Dubreuil — „Życie i atmosfera pracy w Stanach Zjedn. A. P.” (dokończenie). — Z działalności Instytutu Naukowej Organizacji, Polski Komitet Naukowej Organizacji, z towarzystw naukowych, kronika, wydawnictwa, prace II. Polskiego zjazdu Naukowej Organizacji.”

Wielkopolską Ilustrację

otrzymać można na całym wybrzeżu

we wszystkich kapieliskach

w ORŁOWIE: kiosk Ruchu na moło.
w GDYNI: we wszystkich kioskach i w Agencji „Wielkopolskiej Ilustracji” (Stara Apteka) ul. Starowiejska,

w PUCKU: Księgarnia Polska i kiosk Ruchu na dworcu.

w KARWI: kiosk p. Kozaneckiego,

w JASTRZĘBIEJ GÓRZE: kiosk koło pensjonatu „Bałtyk”,

w HALLEROWIE: kiosk na dworcu.

w WIELKIEJ WSI: kiosk p. Kuchnowskiego,

w KUŹNICACH: kiosk p. Jaruszewicz przy przejściu na plażę.

w JASTARNI: kioski na dworcu i w przystani.

w HELU: kiosk „Zegluga” w przystani kiosk p. Winnickiego (księgarnia) kiosk Ruchu przy dworcu i w przystani.

Zadajcie Wielkopolskiej Ilustracji

we wszystkich

pensjonatach, hotelach i kawiarniach.

RADJO

Programy radijofoniczne

Piątek, dnia 1 sierpnia 1930 r.
Poznań (335 m) godz. 13.05 koncert gramofonowy; godz. 14.00 notowania giełdy pieniężnej, zbożowo-towarowej i cen targowych Rzeźni miejskiej; godz. 17.00 odczyt misyjny p. t. „Z terenów misyjnych” (wygl. p. Schwarz); godz. 17.20 kurs elem. języka angielskiego; godz. 17.40 „Silva rerum”; godz. 18.00 koncert popołudniowy. (Transmisja z Warszawy); godz. 19.15 interludjum w wykonaniu p. Olgi Geislerówny (sopran), przy fortepianie prof. Marjan Sauer; godz. 20.00 „Film i kino” (wygl. red. St. Werner); godz. 20.15 koncert wieczorny z Warszawy; godz. 22.00 sygnał czasu, — komunikaty PAT, sportowe i policyjne; godz. 22.15 muzyka taneczna z cukierni „Polonia”.
Katowice (409 m) godz. 12.05 koncert gramofonowy; godz. 16.20 koncert gramofonowy; godz. 18.00 koncert popularny z udziałem Tria Polskiego Radja w Katowicach; godz. 19.30 Kazimierz Rutkowski,

artyista - malarz: „Groteska w filmie”; godzina 20.15 koncert symfoniczny z Doliny Szwajcarskiej w Warszawie; godz. 22.00 „W krainie kawioru i szarańczy” — wygl. p. Wacław Czosnowski (P. R. Warszawa).
Warszawa (1412 m) godz. 12.10 koncert gramofonowy; godz. 16.15 koncert gramofonowy; godz. 17.35 „Na jeziorach naszej północy” — wygl. prof. St. Sumiński; godzina 18.00 Orkiestra Poraj - Koźmińskiego. Koncert muzyki tanecznej i salonowej; godz. 19.45 giełda rolnicza; godz. 20.15 koncert z Doliny Szwajcarskiej.

RUCH W TOWARZYSTWACH

— **Stowarzyszenie Polskiej Młodzieży Katolickiej** pod wezw. św. Kazimierza Poznań-Jeżyce. Pierwsza lekcja śpiewu po wakacjach odbędzie się w piątek, 1 sierpnia o godz. 20. Przybycie wszystkich druhów konieczne.
 — **Tow. Obywateli Polaków z Obczyzny.** Zebranie odbędzie się dnia 2 sierpnia o godz. 20 u p. Jarockiego, ul. Masztalarska 8.

— **Tow. Powstańców i Wojaków — Stare Miasto.** Zbiórka członków dnia 2-go sierpnia na dziedzińcu szkolnym na Śródcie, celem wyjazdu na poświęcenie sztandaru 70 p. p. w Pleszewie.
 — **Ognisko Polek.** Wycieczka do Rydzyny odbędzie się dnia 3 sierpnia. Wyjazd o godz. 8.05 z głównego dworca.
 — **Tow. Cechowej Czeladzi Kołodziej-skiej** urzędują wycieczkę do Puszczykowa w dniu 3 sierpnia. Odjazd o godz. 8.12 z dworca wycieczkowego.

Składki i pokwitowania

W administracji pisma naszego złożono w dalszym ciągu:
 Na pomnik Serca Jezusowego: N. N., Dolina Wielka, 3 zł. — Lasiewicz 5 zł. — Anastazja Błażejewska i Dąbrowska 2 zł. — N. N., Zduny, 2 zł. — F. S., Poznań, za otrzymane łaski 10 zł. — Razem z poprzednio pokwitowanymi 2716,70 zł.
 Na oltarz św. Antoniego w kaplicy polskiej w Bazylice N. M. P. w Nazarecie: J. Zb. z prośbą o dalszą opiekę i pomoc w

każdej potrzebie 20 zł. — Razem z poprzednio pokwitowanymi 30 zł.

KSIĘGI STANU CYWILNEGO

Zgony:

Dnia 30 lipca zgłoszono: Konstanty Rekowski, student, 27 l. Piotr Schwanke, dekarz, 64 l. Stefania Szymaniakówna, 4 dni. Maksymilian Beisert, dentysta, 29 l. Władysław Nowak, 2 mies.

SKRZYNKA DO LISTÓW

— Szeregowiec w Sejnach. Prosimy o projektowaną fotografię. Zamieścimy. (K.)

Dr. med. Konstanty Glazór

ordynuje w 12434

w Marjenbadzie

jak w roku ubiegłym „Hotel Imperial”.

Dnia 23 lipca 1930 r. zmarł, ś. p.

Dr. med. Albert Brunk

z Bydgoszczy.

W Zmarłym straciliśmy zao-nego Kolegę i gorliwego członka.

Związek Lekarzy Z. P.

dw 117

Za liczne dowody współczucia, wieńce oraz za oddanie ostatniej przysługi naszej najdroższej Zmarłej, ś. p.

z **Jakubowskich**

Kazimierze Krukowej

składamy Przewielbnemu Duchowieństwu, Krewnym, Znajomym i Personelowi najserdeczniejsze

Bóg zapłać!

Mąż i dzieci.

Pw 3317/18-31,82/83

Łóżka żelazne

Kuchnie westfalskie
 Wagi kuchenne
 Karnisze do okien
 Szkl. do zapraw
 Żelazka do prasowania
 Młynki do kawy
 Noże i widelce
 Łyżki i łyżeczki
 poleca korzystnie

JAN DEIERLING

skład żelaza, Poznań, Szkoła 3.
 Telefon 35-18 i 35-43.
 Pw 8815-31,78

ZAPASY

towarów, przeznaczonych na **WIELKĄ WYPRZEDAŻ** zostały już w połowie **ROZSPRZEDANE.**

Ceny zadziwiająco NISKIE!

F. Wozniak

ul. Kramarska 16.

Pw 3707-31,55

Garnitury

szkła stołowego do różnych win i wódek.
 Najszlachetniejsze kryształ; römery w przepięknych kolorach

W. Janaszek,
 Poznań, Jezuitska 1.
 Pw 8492-28,67

Poszukuję stałej, większej dostawy **wyborowego pieczywa**

na dalszą sprzedaż. Oferty Kurjer Pozn. zw 24727

Łóżka metalowe wózki dziecięce meble ogrodowe

wyprzedaże po niższej cenie

„SERWIS“

W. Ziętek
 Poznań, 27 Grudnia 2.
 Na raty za bonem Kredyt.
 Pw 8796-81,19

Poszukuję celem kupna średniej

drukarni

Zgłosz. pod „M. T. 100“, „Par“, Toruń, Szeroka 46.

Pw 3808-24,250

Od 1-go do 15-go sierpnia 1930 roku

Wielka

Wyprzedaż Posezonowa

niesłychanie tanio!

Płaszczki . . . już od 20,—	Spódnice . . . już od 5,—
Kostjumy . . . już od 15,—	Poranniki . . . już od 9,—
Suknie . . . już od 10,—	Swetry . . . już od 8,—
Bluski . . . już od 3,—	Jumpry . . . już od 10,—

Konfekcję Dziecięcą:

Płaszczki, Sukienki, Mundurki znacznie niższe.

Lekko uszkodzone towary za bezcen!!!

Jedyna wyprzedaż posezonowa w tym roku daje okazję nadzwyczaj taniego zakupu.

M. MALINOWSKI

Fabryka Konfekcji Damskiej Pw 3790/3800-31,4/5

POZNAŃ, STARY RYNEK 57.

Podczas wyprzedaży sprzedaż hurtowa wykluczona.

Podróże i wycieczki

uprzyjemnisz sobie kupując w firmie

Walerja Patyk

Aleje Marcinkowskiego 6 (przy poczcie) znanej na całą Wielkopolskę
 czekolady orzeźwiająco
 cukierki owocowe
 miętowe ochładzające
 marmelady owocowe
 wafle z masą mrożoną it. d.

Wróciłem

W. Kurosiński, dentysta

Marsz. Focha 68. zw 2470

Wróciłem

Dr. Lucjan Sokołowski

ul. Marszałka Focha 43. zw 24704

Wróciłem

Dr. med. Dymiński

specjalista w chorobach wewnętrznych.

Pw 3809/11-31,70/71

PUDER DJACHYLOWY

„MOTOR“

przeciwdziała odparzeniom i poceniu się.

Pw 2504

WYPRZEDAŻ POSEZONOWA

Moim szanownym odbiorcom polecam po **niebywałych niskich cenach:**

Materiały wełniane - muśliny - jedwabie - materiały pościelowe - stołowo-wiznę - artykuły kąpielowe - firany - materiały meblowe i dekoracyjne itd.

Podczas wyprzedaży udzielam na wszelkie artykuły **10% rabatu** za gotówkę.

W. DROŻYŃSKI

Telefon 4050

Poznań — Stary Rynek 66

Rok założ. 1912

Zwracam uwagę na moje okna wystawowe.

Pw 3792-31.58

Do 10 sierpnia
zniżka kolejowa **50%**
przy zakupieniu biletów powrotnych
Międzynarodowa

WYSTAWA

POZNAŃ

W

**ujrząz
cały
świat
w ciągu
jednego
dnia.**

**Komunikacji
i Turystyki**

dw 2864

Gevaert

**BŁONY
GEVAERTA**

ZWOJOWE I PRZIĘTOWE
O NIEDOŚCIGNIONEJ
ORTOCROMAZJI I CZUŁOŚCI
DO APARATÓW WSZELKICH TYPÓW

Do nabycia w składach
przyborów fotograficznych.

nr 2939

Dyrekcja P. K. P. w Poznaniu wydzierżawi

działkę m² 734

przy Dworcu Towarowym w Poznaniu
pod warunkiem zakupu znajdujących się na
tej działce magazynów z budynkami administra-
cyjnymi.

Cena wywoławcza magazynów Zł 27.800,—
warunki dzierżawy normalne.

Zgłoszenia pisemne do Pol. Dyr. Kol. Pań-
stwowych w Poznaniu, Wydział Eksploatacyjny.

Z KONGRESU EUCHARYSTYCZNEGO

mamy natychmiast na sprzedaż:

Chorągiewki gotowe mniejsze i większe.
Materiały na chorągwie w rozmaitych rozmiarach.
Drzewce wielkie i mniejsze.

Materiały są szyte w kolorach papieskich i narodo-
wych. Wszystko za pół ceny faktycznej wartości.

Poza tem polecamy wielkie zapasy słomy z kwater ma-
sowych bardzo korzystnie. dw 1181

I. KRAJOWY KONGRES EUCHARYSTYCZNY

Komisja finansowa. — Sekretariat: Dom Rzemieślnicy
ul. Fr. Ratajczaka (wejście z Wałów Zygmunta Staro-
go) telefon aparat boczny nr 51-79.

Magistrat st. m. Poznania przyjmie

dyrektora gier, zabaw i sportów.

Zadaniem dyrektora będzie czuwanie nad rozwojem i or-
ganizacją życia sportowego i wychowania fizycznego na
obszarze miasta Poznania tudzież administracja stadjonu,
dziecińca i innych urządzeń miejskich służących do celów
wychowania fizycznego. nr 2946

Wymagane: ukończone studjum wychowania fizycz-
nego oraz praktyka zawodowa i administracyjna.

Plaça w miarę uzdolnienia i doświadczenia według
grupy IV — II etatu stanowisk służbowych dla pracow-
ników miasta Poznania, która to plaça wynosi z dodatkiem
ekonomicznym na 1 członka rodziny w grupie IV 401,69 zł,
w grupie III 496,38 zł w II 621,25 zł.

Zgłoszenia z dołączeniem własnoręcznie pisanego ży-
ciorysu, świadectw szkolnych i studjów oraz dotychczasowej
praktyki przyjmuje Magistrat do 20 sierpnia 1930.

Michał Okupnik

dentysta

obecnie ul. Górczyńska 27.

zw 24726

Wróciłem

Dr. med. Bolesław Piechowski

specjalista w chorobach dziecięcych

Poznań, pl. Wolności 11.

10-12

Tel. 52-28

8-5

zw 24724

Emalja

aluminium, sztafco,
nożyki i aparaty do
golenia, maszyny do
mięsa, chleba i soku,
wannы do kąpienia
i prania, wyżmaczki,
żelazka elektr. okow.
do dusz i węgla

poleca

A. KOSZEWSKI
Poznań, St. Rynek 61.

Pw 3801-1.15

Siwizna

postarza o lat dwadzieścia
i więcej. Zapobiega się temu
przez staranne farbowanie Hen-
ną w zakładach fryzjerskich
dla pań i panów „Salon de
Coiffure”. N. MUSZYŃSKI,
ul. 27 Grudnia 4 i 3 Maja 3.
zw 24730

ładne

7-pokojowe mieszkanie

parter, naprzeciw Parku Wil-
sona zaraz do wynajęcia.

Oferty Kurjer Pozn. pod I w 195

Fabryka chemiczna, która po-
siada stałe dostawy państwo-
we poszukuje celem powięk-
szenia

zł 20 000.—

zabezpieczenia hipoteką. Pro-
centy i warunki według umowy.
Łask. oferty Kurjer zw 24731

SKŁAD

dobrze zaprowadzony,
przy ruchliwej ulicy Po-
znania, z mieszkaniem,
kompetnie umeblowa-
nem z powodu wyjazdu
zaraz na sprzedaż. Zgło-
szenia „Par”, Aleje Mar-
cinkowskiego 11, pod nr.
56,40 Pw 3807-56,40

Godne uwagi

Zadziwiająco dobrze szyjące i bardzo trwale maszyny
do szycia z najstarszej fabryki niemieckiej, przewyższa-
jące pod gwarancją „Singera”, o których publiczność nie
wie, oddaje tanio T. KONKIEWICZ, Poznań, plac Nowo-
miejski 1-a. Części na składzie i do „Singera”. Repara-
cje wszelkich systemów. Pw 3727/28-30,277/8

Nowość dla Pań i Panów!

W 15 minutach układa się
czapczką ondulacyjną bez ja-
kiejkolwiek pomocy najpięk-
niejsze ondulacje wodne. Spo-
sób użycia: włosy zwizyć,
czapczkę nałożyć i dodanym
układaczem karby według
życzeń ułożyć. Nadaje się na
każdą fryzurę. Przy zamówieniu
dokładnie podać sposób
czesania się. Cena czapczki z
układaczem zł 5.—, koszt
przesyłki zł 150 — Wysyła za
załączeniem pocztowym:

Firma Rude, Poznań, Poznańska 50, II front.

Pw 3797-58.84

Książd Zygmunt Fiedler, zam. w Bydgoszczy, ul. św.
Trójcy 5, zast. przez adwokatów Chmielewskich w Pozna-
niu, wniósł o pozbawienie mocy listu hipotecznego dla hi-
poteki zapisanej w księdze wieczystej Glinno tom I. lwh. 5
w dziale III, pod lb. 5 na rzecz wnioskodawcy. Posiadacz
listu wyraża się, aby się zgłosił w podpisanym Sądzie, po-
kój 69, najpóźniej w dniu 5 listopada 1930, godz. 12 i prze-
łożył list, gdyż w przeciwnym wypadku list zostanie po-
zbawiony mocy. Poznań, dnia 25 lipca 1930. Sąd Powia-
towy, nr 2789

Hemoroidy giną!

w 5—6 dniach bez lekarstwa i operacji. 56-letnie do-
świadczenie. Mam 104 podziękowań. Po otrzymaniu
dokładnego opisanie choroby, wysyłam przepis za
pobranem 6,75 zł.

I. Wierzbowski, felczer szpitalny — Nowe - Pomorze.
dp 2164

Od 1 września lub później poszukuje
instytucja finansowa kilku
rutynowanych bankowców

Zgłoszenia z odpisami świadectw skiero-
wać do „Par”, Poznań, Aleje Marcin-
kowskiego 11 pod nr. 64,251

Pw 3810-64.251

TANIA SPRZEDAŻ POSEZONOWA

od piątku, dnia 1 sierpnia do soboty, dnia 9 sierpnia 1930 roku.
Niebывała okazja bardzo taniego zakupu!

Tanie Pończochy!	Tanie Rękawiczki!	Tanie Robótki!	Tanie Trykoty!	Tania Bielizna!
Pończochy damskie, rodzaj Macco 165	Rękawiczki damskie, niciane, kolorowe, białe i czarne 195	Kwadraty rysowane do złączenia na serwety . . . 0,35	Koszulki damskie, cienkie, igliczkowe . . . . . teraz 245	Czepki przybrane koronką i wstawką 150
Pończochy damskie, jedwabny flor, modne kolory . . . 295	Rękawiczki damskie, niciane i imitacja duńskich teraz 295	Serwety na noce stoliki rysowane 0,75	Koszulki damskie, cienkie igliczkowe, lepsze kolor. . . 330	Bianonosze z koronką 175
Pończochy damskie, prima flor, modne kolory 335	Rękawiczki damskie, lniane, modne kolory 395	Podaszki malowane na kanwie do haftu 275	Pantalony damskie, kolorowe „Prima Macco” 350	Paski dreliskowe z 4-ma podwiązkami 225
Pończochy damskie, jedwab sztuczny, bardzo trwałe 395	Rękawiczki męskie, niciane, kolorowe 325	Ręczniki kuchenne, rysowane, oblamowane 395	Kombinacje damskie, cienkie igliczkowe 590	Koszule nocne damskie przybrane koronką i wstawką 495
Pończochy damskie, prima fil d'ecosse 495	Rękawiczki dziecięce, kolorowe, niciane . . . . . tylko 225	Wszelkie robótki rysowane i gotowe w olbrzymim wyborze po bardzo niskich cenach!	Pantalony damskie, jedw. najmodniejsze kolory . . . 635	Kombinacje majt. przybrane koronką i wstawką 525
Pończochy damskie, najprzedniejsze fil d'ecosse . . . 595	Partja rękawiczek damskich nicianych i imitacja duńskich z mankietami teraz o 20-30% zniżone	Na życzenie Klienteli udziela się bezpłatnych lekcji wszelkich rodzajów robót ręcznych!	Partja kamizelek, żakietów, kostjumów oraz innych wyrobów dzianych teraz zniżone o 20-35%	Kombinacje majteczek dziewczęce: Serja I. II. III. 3.75 4.25 6.50
Pończochy damskie etaminowe dawniej 8,50 teraz 595				Partja kombinacji majteczek, jedwabny trykot kolorowy . . . . . teraz 1800
Pończochy damskie, mod. jedwab do prania 595				

10-20% na wszelkie artykuły kąpielowe!

20% na skarpetki i 1/3 pończochy dziecięce na białe sport. koszulki chłop.!

30-50% zniżone kapelusiki i czapki dziecięce!

Upamiętniam proszę odwiedzić moje magazyny bez przymusu kupna!

Stefan Kałamajski

Poznań — Toruń

Zamiejscowe zlecenia wysyłam
ODWROTNIE!

Pw 3782/33-31.46/47

POSTĘPOWANIE UKŁADOWE
W sprawie zapobiegawczej nad majątkiem firmy **FRANCISZEK JANISZCZAK**, fabryka mebli w Swarzędzu, na skutek otwarcia postępowania układowego, wyznacza się do ustalenia listy wierzycieli po myśli art. 40 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 8 marca 1928. Dzień ust. Nr. 27, poz. 244. w porozumieniu z Sądem Powiatowym w Poznaniu, termin do sprawdzenia wierzycielności na dzień 8 września 1930, godzina 10-ta przed południem w biurze moim w Poznaniu, ul. Spokojna 11. zw 24 728

Lista wierzycieli wyłożona będzie w Sądzie Powiatowym w Poznaniu, pokój 25, od dnia 10. do 15 września 1930.

Od daty wyłożenia listy mogą osoby interesowane zaskarżyć w terminie 7-dniowym postanowienia nadzorca sądowego, co do wciągnięcia lub odmowy wciągnięcia wierzycielności na listę do wymienionego Sądu, który spór ostatecznie rozstrzyga.

Poznań, dnia 22 lipca 1930 r.
ZYGMUNT GIZELLA, nadzorca sądowy.

KONKURS
W Urzędzie Pomiarów st. m. Poznania wakuja posady mierniczego przysięgłego i praktykanta miernicz.

Przyjęcie kandydatów nastąpi na warunkach prywatnej umowy, placu zależnego od kwalifikacji, jednak nie wyższego niż VIII wzgl. VII grupy plac urzędników państwowych z 15% dodatkiem komunalnym. nw 2945

Podania z odpisem świadectw i próbnym rysunkiem z liczbami pomiarowymi oraz własnoręcznie napisanym życiorysem należy przesać do Magistratu I. do d. 25 sierpnia 1930. Kandydaci posiadający winni gruntowną znajomość przepisów technicznych obowiązujących w województwach zachodnich.

Pierwszeństwo mają kandydaci obznajmieni ze stosunkami lokalnymi i z pomiarem miast.

PRZETARG PRZYMUSOWY
W piątek, dnia 1 sierpnia 1930 r., o godz. 10,15 w Swarzędzu, pow. Poznań, sprzedam publicznie największą dającąmu za gotówkę: nw 2755

4 warsztaty z urządzeniem, trumny, zegar stojący, biurko, umywalnię i stół okrągły.

Zbiórka w Swarzędzu w Ryńku.
H. Pruskiński, kom. sąd. Poznań, ul. Bydgoska 2.

PRZETARG PRZYMUSOWY
W piątek, dnia 1 sierpnia 1930 r., o godz. 11,30 przed południem, przy ul. Wrocławskiej 40, sprzedam publicznie największą dającąmu za gotówkę: nw 2787

12 walizek skórzanych, 5 nesaserów.

J. Bartkowiak, kom. sądowy, Poznań, ul. Poznańska 58 a. Telefon 75-24.

Liczba czynności: 3. K. 19/30 r. **PRZETARG PRZYMUSOWY.** Nieruchomość położona w Kruszewicy i w chwili uczynienia wzmianki o przetargu zapisana w księdze wieczystej Kruszewica tom V, wykaz karta 106 i 107 na imię Józefa Łuczaka, rolnika z Tupadeli i żony tegoż Franciszki z domu Stefańskiej, żyjących w spółnej wspólności majątkowej, zostanie dnia 24 września 1930, o godzinie 10 przed południem w drodze egzekucji wystawioną na przetarg w niższej oznaczonym Sądzie, pokój nr. 36. Nieruchomość Kruszewica karta 106 składa się z młyna, budynków do naczyni, przybudówki oraz szopy, powierzchni 9 a 85 m². Wartość użytkowa jako podstawa podatku budynkowego wynosi 584 marek. Nieruchomość Kruszewica karta 107 składa się z domu mieszkalnego, podwórza, ogrodem z oficyny, stajni, 3 szop i warsztatu, powierzchni 27 a, 81 m². Wartość użytkowa jako podstawa podatku budynkowego wynosi tutaj 963 marki. Wzmiarkę o przetargu zapisano w księgach gruntowych dnia 15. 4. 1930 i 25. 4. 1930 r.

Niniejszym wzywa się wszystkich, których prawa w chwili zapisania wzmianki o przetargu nie były w księdze wieczystej uwidocznione, aby się z nimi zgłosili najpóźniej w dniu przetargu, przed wnoszeniem do wnoszenia oferty i prawa te uprawadopodobniłi, gdyby wierzyciel im przeczył. W razie niezastosowania się do powyższego wezwania, prawa te przy oznaczeniu najniższej oferty nie zostaną wcale uwzględnione, a przy rozdziale ceny kupna dopiero po rozstrzygnięciu wierzycieli i innych prawach. Zaleca się na dwa tygodnie przed terminem podać na piśmie albo do protokołu sekretarza sądowego dokładne obliczenie swych roszczeń w kapitale, odsetkach, kosztach wypowiedzenia i kosztach sądowego dochodzenia swych praw, oraz oznaczyć pierwszeństwo, którego się żąda. Tych, którym służy prawo sprzeciwienia się przetargowi, wzywa się, aby przed udzieleniem przybicia targu postarali się o umorzenie lub zawieszenie postępowania, gdyż inaczej prawo ich odnosić się będzie zamiast do nieruchomości, tylko do uzywanej ceny kupna. Inowrocław, dnia 17 lipca 1930 r. **Sąd Powiatowy.** nw 2786

PRZETARG PRZYMUSOWY
W piątek, dnia 1 sierpnia 1930 r., o godz. 10-tej przed południem, przy ul. Półwiejskiej 5 a, sprzedam publicznie największą dającąmu za gotówkę: nw 2788

2 regały składowe, 2 stoły.

J. Bartkowiak, kom. sądowy, Poznań, ul. Poznańska 58 a. Telefon 75-24.

PRZETARG PRZYMUSOWY
Dnia 4 sierpnia r. b., o godz. 11-tej sprzedawać będą największą dającąmu za gotówkę: dw 1178

53 stoliki dębowe i 45 płyt mosiężnych na stoliki.

Miejsce przetargu Wronki, Węzienie Karne.
Madańczyk, egzekutor miejski.

WYPRZEDAJE SIĘ
na Gieldzie Handlowej ul. Stawna 13, przy ul. Wronieckiej z wolnej ręki codziennie od godz. 9 rano do 6 wieczorem, pozostałości z licytacji jak:

zegarki męskie i damskie, złote i srebrne, pierścionki, branzolete złota, dewizkę złota, papierońnice srebrne, obrączki, płaszcz męskie, ubrania smokingowe, ubranie męskie, futra męskie, obuwie chłopięce, aparat radiowy 4 lampowy z głośnikiem i akumulatorem, głośnik „Nora”, 2 aparaty dedektorowe z słuchawkami, 2 aparaty fotograficzne, 2 pudełka cyrkli, zegar w marmurze, waga ca. 5 kg. 3 pary skrzypiec, sztucer, rower m., harmonikę, aparat do suszenia włosów, motor elektryczny do wentylatora, rozmaite lampy, obrazy, czapki chłopięce, łóżko żelazne, jałdnie ciemno-dębową, biurko amerykań., 3 szafy biurowe, 2 fotele biurowe, samochód „Fiat 501” i wiele innych przedmiotów. Pw 3814-56,42

GIELDA HANDLOWA — LOMBARD
ul. Stawna 13. Telefon 28-08.

Jedwabie i towary bławatne
pozostałe z licytacji sprzedają w dalszym ciągu na Gieldzie Handlowej, ul. Stawna 13, nar. ul. Wronieckiej

Crepe de chine gładkie od 7 mtr. Crepe de chine w deseń od 13 zł. Crepe Georgette gładkie od 14 zł. Crepe Meteor od 15 zł. Japony od 6 zł. Aksamity na sukienki od 8 zł. Czysto wełniane popeliny od 3,50 zł. prócz tego Tafty w deseń i gładkie. Crepe satin, duchesse, towary wełniane na suknie i płaszcz, satyny, woal i wiele innych towarów.

Władysław WOJCIECHOWSKI, uprawn. hejt. i taksator
ul. Stawna 13. Telefon 28-08. Pw 3813-56,41

PRZETARG UPADŁOŚCIOWY
We wtorek, dnia 5 sierpnia 1930, o godz. 9,30, — a wraz z tym dokonania w tymże dniu całkowitej sprzedaży nastąpi dalsza sprzedaż dnia następnego, t. j. 6 sierpnia 1930 o godz. 10 — na zlecenie zarządcy masy upadłościowej firmy Arnold Asch, przy ul. Wielkiej 6, sprzedam największą dającąmu za natychmiastową zapłatą: nw 2756

całe zapasy towaru składu żelaznego, jak różne sprzęty kuchenne, garnki żelazne, emaljowane, łyżki, widelce, noże, lampy, poza tem różnego rodzaju narzędzi jak młotki, obcęgi, świdarki, dłutka, toporki, siekiery, gwoździe i wszelkiego rodzaju przedmioty, które prowadzone są w składzie żelaza i całe urządzenie składu.

Sprzedają może i też nastąpić wraz z ogłoszeniem się odpowiednich reflektantów całkowicie.

Obecność można pół godziny przed przetargiem. Sprzedaż odbędzie się napewno i nieodwołalnie.

Krawczyk, kom. sądowy, Dąbrówki 14.

OGŁOSZENIA DROBNE
Ogłoszenia wśród drobnych: 1-linowy milimetr 60 groszy

Napisowe słowo (tłusto) 30 groszy, każde dalsze słowo 20 groszy, 5 liczb = jedno słowo i, w, z, a = każde stanowi 1 słowo. Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 50 słów.

Znak oferty (na przykład: z 18924, a 2735, d 1790 i t. d. = 1 słowo.

Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 10

1 SPRZEDAŻE Wózek sportowy Brennabor, dziecięcy, tania na sprzedaż. Wielkie Garbary 32, tylny dom. III. lewo. zdw 75 266	Łóżko metalowe z wkładkami, szafe sprzedam korzystnie. Wały Jagielly 18. parter. prawo. zdw 75 334	Młocarnię motorową używaną w dobrym stanie z kompletnym czyszczeniem również używana szerokokopłotna konna kupie. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 74 696	Sprzedam fabrykę wód mineralnych. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 74 258	Starożytności wielki wybór Bracia Pióro. Al. je Marcinkowskiego 28. Pw 8 090-29.147	100 kg bulki tartej sprzedaż piekarnia. telefon 7636. zdw 75 450
Wilc okazyjnie Fryzjer, Plac Działowy 11. zdw 75 327	Sypialnie i kuchnie okazjynie tania Urbański, Śródka Ostrówek 6. zdw 74 953	Pianino doskonale, jak nowe, za gotówkę Wały Królowej Jadwigi 5, I. prawo. zdw 75 400	Sprzedam z powodu wyjazdu warsztat kapelusznicy, zaped elektryczny i parowy. Maszyn: pres. luster i tur. maszyna kociał parowy. Urządzenie nowoczesne, 4 pokoje, kuchnia i skład w jednym domu przy rynku w Bydgoszczy. Adres wskaże ekspedycja naszego pisma. Pw 3 805-63.499	Skład cuklerków sprzedam Przemysłowa 1. zdw 75 390	Skład kolonialny pokój i kuchnia zaraz do sprzedania. Adres Kurjer zdw 75 216
Okazjal Rabka - Zdrój Do sprzedania willa murowana 20 pokoi, pełne urządzenie pensjonatowe, w centrum Rabki. Cena okazyjna 90 tysięcy złotych. Gotówka potrzebna 60 tysięcy złotych. Zgłoszenia biuro inż. Lisowskiego, Rabka („Orbis”) tel. 36. naprzeciw dworca. nw 2728	Sprzedam tania używana kanape 25 zł, stół, maszynę obraz, lustro, krzesła skóra obite, lawkę, serwis wagi 15,5 kilo, zegarek antyk, poduszki, rozmaiteści. Rybaki 7, podwórze. lewo. III. piętrowo. lewo. zdw 75 269	Węgla koks, drzewo poleca Centrala węgla, Wszystkich Świętych 4 b. zdw 75 387	Antyki Salon mahonowy inkrustowany rozmaite starożytne meble obrazy zegary świeczniki na sprzedaż Skarbowska 4, parter lewo. zdw 74 931	Szyfonierka ładna biurko dębowe z krzesłem zegar, obrazy do sprzedania. — Grunwaldzka 22 b. zdw 75 381	Słoje do konserw 85 gr gumy, spreżynki. — Szklanki 10 gr. — Serwis 8,50 — Obiadowe porcelana 39. — Ogrodowe restauracyjne, szkło. — Porcelane najtaniej tylko w Hurtowni Porcelany, Wroniecka 24, podwórze. zdw 75 239
Dom 4 pokoje i dwie kuchnie, dochód miesięczny przeszło 200 złotych i wolne mieszkanie sprzedam za gotówkę, cena 8 000 złotych Franciszek Piela, Gdynia - Oksywie nr. 6. zdw 75 437	Wózek sportowy z budką sprzedam. — Kuśnierski, Zielona 5. zdw 75 403	Królewski pudel biały, premijowany dwukrotnie I. nagroda, tresowany korzystnie sprzedam Królikiewicz, skład futer, Podgórna 6. Pw 3803-31.69	Parcele różnych wielkości, wszystkich dzielnicach Poznania, bardzo dogodnych warunkach sprzedaje się. Zgłoszenia Hodowaniak, Biuro Techniczno-Agrarne, Plac Wolności 2. zdw 75 349	Gabinet męski dębowy i jadalnia okazjynie do sprzedania. Adres wskaże Kurjer zdw 75 380	Skład z mieszkaniem centrum miasta dla każdej branży Adres Kurjer zdw 75 436
	Cieżarówkę 1½ tonnowa, kryta w beznagannym stanie tania na dogodnych warunkach sprzedam. Oferty Kurjer zdw 75 312	Kuźnia z narzędziami, jednym pokojem dobrze prosperująca, istniejąca od kilku lat w Poznaniu do oddania zaraz. Zgłoszenia Kurjer nr. 10 008		Skład z mieszkaniem centrum miasta dla każdej branży Adres Kurjer zdw 75 436	Skład urządzeniem, mieszkaniem, centrum. Cena 4.000 zł. Centrala, św. Marcina 78. zdw 75 316
				Frezarkę rolna Siemens 40 H. P. prawie nową sprzedam bardzo tania na korzystnych warunkach. — Zgłoszenia do Kurjera zdw 75 354	

Samochód
ciężarowy sprzedam tanio. Adres Kurjer zdw 75 325

Psa
jednorocznego wilczka okazynie sprzedam. Grzeszkowski, Żydowska 29, II. ptr. zdw 75 304

Beczki
600 ltr. od soku i wina sprzeda. Piotrowski, Poznań, Marszałka Focha 82. zdw 75 339

Sprzedam
kanape tanio Grobla 19. front. II. lewo. zdw 75 447

Powóz
(polowiec) prawie nowy sprzedam tanio. Dąbrowskiego 75. zdw 75 469

Opony
sprzeda okazynie tanio rozmiar 765x105. Franpol. Grobla 27 telefon 3265. zdw 75 478

Kufry
walizy torby szkolne własnej fabrykacji poleca hurtownie i detalicznie po niskich cenach firma W. Stefanski. Poznań, Stary Rynek 53/54 telefon 56-82. Pw 3708-30-276

Kamienice
4-piętrowa sprzedam w Poznaniu. Wiadomość Poznańska 21. Woja-kowski. jw 4 342

Sprzedam
dobry aparat odpędowy, parnik, (Henze) zaciernia, 10 debowych kadzi fermentacyjnych na 3.000 ltr., pojemności. Oferty pod zdw 75 376

Bydgoszcz
skład cukierków i konfitur, dobrze zaprowadzony, w najlepszym położeniu z urządzeniem i towarem lub bez towaru, do tego 3 pokojowe mieszkanie oddam wypłacalnemu lokatorowi. Objezdź można F. Basche, właściciel domu Bydgoszcz IV, Korespondencje upraszam w języku niemieckim. zdw 75 379

Jeleń
z drzewa artystycznie wykonany ozdoba do parku lub leśniczowski ramiak z Pewuki oraz kantówki, deski i cegły i pape używana tanio sprzedam na terenie Wystawy, pawilon łowiectwa, wódní Emilji Szczanieckiej, telef. 77-48. zdw 75 362

Motocykl
F. N. 5 H. P. na balonach korzystnie sprzedam. Aleje Marcinkowskiego 8 fotografia. zdw 75 113

Meble
na dogodnych warunkach wyprzedaje. Pluciński, Wodna 7. zdw 73 852

Okazynie tanio linoleum
260 m². dykt 360 m². surowki 280 m². rury gazowe Wiadomość Wystawa „Komtur” Pawilon I. Szwajcaria. zdw 74 243

Tanio
epredam jadalnie, sypialnie, kuchnie, biblioteki, biurko i inne Kwiatowa 6, suterena. zdw 74 352

Futra
spieszcie kupić przed sezonem najtaniej u Dobrowolskiego, Marcina 1. zdw 74 550

Futra
Własny interes kupującego wymaga, ażeby się już przed sezonem zaopatrzyć w futra i skóry Zima tanio - teraz jeszcze taniej - w firmie Królikiewicz, Magazyn Futur ul. Podgórna 6. Pw 3547-30-64

Motocykl
A. J. S. 350 ccm sprzedam Św. Marcina 49 w podwórzu. Od 1-2 i 5-7. zdw 73 392

Maszynę
krawiecką Singera sprzedam. - Kownacki, Niegolewskich 22, dom fabryczny. Objeżdż od 5. zdw 75 990

Posiadłość
w mieście z dobrą okolicą, blisko rynku, dom ze składem i bardzo obszernymi zabudowaniami, całość nadaje się na każde przedsiębiorstwo, do tego ogród owoc. i 17 morgów ziemi zaraz do sprzedania. Wpłata podług uzody. Zgłoszenia reflektantów do Kurjera n w 2739

Skład
cukierków z mieszkaniem na sprzedaż. Adres Kurjer zdw 75 087

Fabryka
w pełnym biegu do sprzedania do objęcia potrzeba 60.000 zł albo przyjęcie wspólnika. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 75 088

Nowy
rower Brandenburg sprzedam bardzo korzystnie Oferty Kurjer zdw 75 109

8 parcel
budowlanych 10 minut od Starego Rynku wraz projektowanymi willami według życzenia do sprzedania. Potrzebny własny kapitał 40.000 - 50.000 zł. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 75 102

Zanędowa
maszynę 25 P S dwa kotły jednopolewne 26 i 16 kw mtr. powierzchni ogrzewalnej, zacienienie, warzenie na 64 hl z powodu likwidacji browaru sprzedam. K. Nowicki Pleszew. zdw 75 138

Jadalnię
dobrze utrzymaną sprzedam. - Adres wskaże Kurjer zdw 75 122

Korzystnie
sprzedam 10 tysięcy butelek do piwa, limonady i wody sodowej. Józef Postolski. Chwaliszewo 70 u Kaspzaka. zdw 75 068

Skład
próżny z mieszkaniem oddam. - Adres Kurjer zdw 75 125

Biurka
szafy, stoły, leżanki, maszynne, rozmaitości. Staszica 14, suterena. zdw 75 188/9

Kanapy
leżanki, materace, łózka rozkładane za gotówkę, raty. Strzelecka 31. zdw 75 170/1

Torby szkolne
teki, piórniki, tor. do śniadania, własnego wyrobu poleca Borzych i S-ka, Podgórna 3. zdw 75 267/68

Piekarnia
w pełnym biegu, kompletne urządzenie, w tem 20 m² m² ziemi, budynki wszelkie murywane, duża wieś kościelna przy szosie bez konkurencji. Cena 17.000, wpłaty 3.000, reszta na 10 lat, spiesznie sprzedaj z powodu choroby Fr. Drab, Wronki, Hotel Polonia. zdw 75 267/68

Folwark
330 morg inwentarzem, żniwem, objęcie 23.000. Cyraniek, Wrocławska 22. zdw 75 360/61

Autobus
Chevrolet z linia w pełnym biegu korzystnie do nabycia. Cyraniek, Żupańskiego 20. zdw 75 357/58

Meble
używane tanio Kozłowski, Szewska 15. zdw 75 120/1

Meble
na dogodnych warunkach poleca „Dom Mebli”. Jawniej Stanikowski ul. Woźna 12 (dawn. Butel-ska). zdw 72 915-16

Sprzedam
motocykl Wanderer z biegami gotowy do jazdy. Cena 650 zł. Kuszewski, Polajewo. zdw 75 264

Skład kolonialny
dobrze zaprowadzony w ruchliwym mieście z powodu przeprowadzki na sprzedaż Oferty Kurjer zdw 74 109

Pończochy
piękne, dobre, tanie A. Szymanski, Poznań Św. Marcin 1. specjalny skład pończoch. Pw 13 084/5-25,9/10

Tanio
garnitur do umywalni, pościel. Adres wskaże Kurjer zdw 75 229

Maszynę
Singera, okrągłe czolenko, tanio sprzedam. Poznańska 88, III. lewo. zdw 75 178,9

Wielki
wybór składów poleca Szczepański Kantaka 5, I. zdw 75 291

Dom
jako fabryczny lub mieszkalny w śródmieściu powiatowego miasta bardzo korzystnie do nabycia. - Srem, skrzynka pocztowa 1. Pw 3854-31-64

Dom
dwupiętrowy 45 000, wpłaty 17 000 korzystnie. Małcki, Poznań, Rybaki 20 a. zdw 75 249

Sypialnia
męski gabinet, dębowa, solidnie wykonane nowe bardzo tanio. Czechoska, Wielkie Garbary 8. zdw 75 456/7

Kufry
samochodowe, walizki kolekcyjne i wszelkie artykuły do podróży do starcza po niskich cenach firma W. Stefanski, wytwórnia walizek i artykułów skór-zanych Poznań, Stary Rynek 53/54, telefon 56 82. Pw 3709-30-275

Piec
żelazny kompl. z rurami tanio sprzedam. Wojtkiewicz, Nowa 11 skład. zdw 75 084

5 KUPNA

Plac
kupie w Jastarni lub na Helu. Oferty Kurjer zdw 74 699

Parcelę
przy Poznaniu dobrze położoną i nadającą się pod budowę willki kupie. Oferty z podaniem ceny i warunków kupna zdw 75 063

Zamienię
kilka pokoi mebl. na parcele przy Poznaniu Zgłoszenia Kurjer zdw 73 853

Brylanty
złoto, srebro itd. kupuje F. Tar-kowska Poznań Plac Wolności 11. Pw 11 956

Fortepian
w dobrym stanie kupie Oferty z ceną do Kurjera zdw 75 080

Motocykl
używany Sarolę kupie zaraz gotówką. Oferty Kurjer zdw 75 085

Domek mieszkalny
z ogrodem lub kilkoma morgami ziemi w pobliżu lasu nad jeziorem poszukiwany celem kupna. Oferty Kurjer zdw 75 133. Pośrednicy wykluczeni.

Mikroskop
w dobrym stanie i z imersją o-lejkową kupie. Oferty Kurjer Poznański zdw 75 139

Wóz
lekka platforma kupi Administracja boiska Sokota, Droga Debiń-ska. telefon 5868. zdw 75 251

Brylanty
złoto srebro kupuje za gotówkę Szulc Plac Wolności 5. Pw 3088-28-109

Wagę dziecięcą
precyzyjną, dobrze utrzymaną poszukuje celem kupna lub wy-pozyczenia. Oferty Kurjer zdw 75 409

Motocykl
najnowszej znanej marki, z światłem, mało używany za gotówkę kupie. Oferty z opisem i ceną do Kurjera pod zdw 75 176

Skład
większy próżny, możliwie z mieszkaniem centrum Poznania kupie lub wydzierżawie. Zgłoszenia Kurjer zdw 75 326

Kupię
wille Piotrowski, Marszałka Focha 82. zdw 75 398

Gotówką płacimy
za: srebra brzozy kryształby porcelane dywany makaty meble starożytne Bracia Pióro Ale-je Marcinkowskiego 28. Pw 85 441-29-146

Kupię
dom z ogrodem i kilkoma morgami ziemi z jeziorem lub bez Oferty Kurjer zdw 69 263 Pośrednicy wykluczeni.

Kupię
samochód-limuzyna 4 osobowa, w bardzo dobrym stanie, mało używana. Zgłoszenia do Kurjera zdw 75 355

Kupię
meble dobrze utrzymane, szafy garderoby, biblioteki, duże lustro, garnitur klubowy. Oferty Kurjer zdw 75 359

6 KAMIENICE

Kamienice
centrum Poznania, dochód 26.000 zł, cena 220.000, wpłaty 100.000 sprzedam. Oferty Kurjer zdw 74 797

Wille
7 pokojowa ogród 60 000. wpłaty połowę sprzedam Czarnecki Ra-tajczaka 13. zdw 74 209

7 PIENIĄDZ

Trwały kredyt Pieniądze - Pożyczki
Wiadomość Biuro Buchalterji Poznań, Polna 13. Pw 3082-27-96

16 tys. zł
wypożycze na I. hipoteke kamie-nicy Poznaniu po 15 procent rocznie, zabezpieczeniem dewaluacji. Oferty Kurjer zdw 75 077

Za
pożyczkę 1.500 zł oddam w pro-cencie pokój z urządzeniem kuchni. Gwarancja zapewniona. Zgłosze-nia Kurjer zdw 75 091

Przyjmujemy
wspólnika 6-10 tys zaprowadzo-na hurtownia win w Poznaniu. Oferty Kurjer zdw 75 115

Za
udzielenie pożyczki 10.000 na I. hipoteke, dam w mojem przed-sięwzięciu stałą dobrą płatną posadę. Oferty Kurjer zdw 75 198

Wypożyczę
720 dolarów - 15 procent - na pewną hipoteke realności powiatu jarocińskiego lub wrzesińskiego. Zgłoszenia Kurjer zdw 75 310

8 DO WYNAJĘCIA

Skład
i mieszkanie 3 pokojowe z kuch-nią do wynajęcia zaraz w Śródzie miasto powiatowe. Zgłoszenia przyjmuje administrator domu St. Kabat w Środzie, ulica Dąbrow-skiego 11. zdw 75 078

Pokój
frontowy z balkonem na I. pię-trze oddam za wypożyczenie 1.500 zł. Gwarancja zapewniona. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 75 092

Mieszkanie
2 pokoje i kuchnia u właściciela, w Debcu Dzierżawa 1.000 zł. „Okazja”, Poznań, Most Dwor-cowy. zdw 75 116

2
pokoje umebłowane słoneczne, u-żywanem kuchni za czynszem rocznym zgóry korzystnie Oferty Kurjer zdw 75 160

2 pokoje
i kuchnię z przynależnościami; światłem elektrycznym, gazem w nowo wybudowanym domu wynaj-mie zaraz gospodarz. Gen. Cha-prowskiego 26. zdw 75 140/1

Mieszkania
1-6 pokojowe poleca Szczepań-ski, Kantaka 5, I. zdw 75 232

Mieszkania
1, 2 pokojowe za dzierżawę Wiadomość cukiernia, Wały Król. Jadwigi 11. zdw 75 242

3 pokojowe
mieszkanie z balkonem i kuch-nią przy dworcu w Luboniu od gospodarza do wydzierżawie-nia. Matuszewska. zdw 75 298

Mieszkanie
pokój kuchnia przy dworcu w Luboniu od gospodarza do wy-dzierżawienia, Matuszewska. zdw 75 297

Mieszkanie
pokój kuchnia 1500 2 lata dzierż-aw. 4 pokoje kuchnia 3 000. centrum, informacje św. Marcin 15, I. prawo. zdw 75 465

Portjerstwo
jednopojojowe za zwrotem ma-lych kosztów. Adres Kurjer zdw 75 473

Odstąpię
mieszkanie pokój kuchnię z nowymi meblami przy ul. Marszałka Focha 111. dom ogrodowy. I. pi-etro, lewo, przy przystanku tram-wajowym. zdw 75 474

Mieszkania
trzy pokojowe z komfortem w nowym domu, 3.000 tysięcy zgó-ry za rok. Informacje ul. Mar-szałka Focha 189, Zeuschner, skład rzeźnicki. zdw 75 363

Dwa pokoje
puste, osobne wejście, telefon, Plac Wolności wydzierżawie. - Zgłoszenia Hodowianek, Biuro Techniczno-Agrarne. Plac Wol-ności 9. zdw 75 350

Poszukuje
w śródmieściu 3 pokoi z kuchnią od gospodarza Zapłaże dzierż-awę zgóry Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 75 081

2 pokoi
z kuchnią poszukuje. Zgłoszenia do Kurjera zdw 75 082

Poszukuję
pokoiu z kuchnią w śródmieściu zaraz. Zgłoszenia Kurjer zdw 75 243

10 ZAMIANA MIESZKANIA

Zamienię
pokój z kuchnią na takie same wraz stajnią. Oferty Kurjer rw 10 993

11 POKOJE UMEBL.

2 pokoje
razem lub oddzielnie u samotnej osoby. Małckiego 26, II. zdw 74 747

Pokój
balkonowy, słoneczny, 1-2 oso-bom. Poznańska 20, III lewo j 4315

Pana
na wspólny pokój przyjmie zaraz, Mickiewicza 7, III, lewo. zdw 73 140

Jednego
pana na wspólny pokój od 1. 8. Półwiejska 29, parter, prawo. zdw 74 728

Pokój
Wierzbicice 38, II., lewo. zdw 74 799

Pokoje
umebłowane wolne. Dąbrow-skiego 36, III., lewo. zdw 74 877

Pokój
niekrepujący wynajmie. Słowac-kiego 27, III., prawo. zdw 74 985

Przyjmę
panienkę na stancje. Krzystko-wiak, Półwiejska 31. zdw 75 254/5

Pokój
frontowy do wynajęcia. Działyiń-skich 3, I. pietro, lewo. zdw 73 992

Wspólny
pokój. Półwiejska 26 a, Auer. zdw 74 839

Przyjmę
panów na stancje. Wodna 8, III., Alejski. zdw 75 183/4

Elegancki
pokój dla 1 lub 2 panów. Kanta-ka 5, I. lewo. front. zdw 75 079

Czysty
frontowy pokój dla solidnego pa-na. Działyińskich 2, II. prawo. zdw 75 089

Pokój
frontowy z centralnem ogrzewa-niem 1. 8. wolny (1 osobie), Śnia-deckich 7, III. lewo. zdw 75 090

Pokój
duży, śliczny z urządzeniem kuchni może być dla małżeństwa Łazarz Rzepeckiego 25, parter, lewo. zdw 75 114

Pokój
umebłowany 2 osobom (telefon). Skarbowska 18, II lewo. zdw 75 096

Pokój
z urządzeniem kuchni niekrepują-cy I. ptr. Poznańska 53, Kreto-wiczowa. zdw 75 100

Ładny
duży pokój, Ogrodowa 4, par-ter. zdw 75 036

Panienki
uczyszczające do szkół przyjme całkowicie utrzymaniem opieka za zapewniona Marczevska Spokoj-na 19. zdw 73 968

Pokój
2 panienkom lub panom z pości-ela. Fr. Ratajczaka 28. dom o-grodowy prawo I. lewo. zdw 75 101

Pokój
umebłowany wolny. Seweryna Mielżyńskiego 1, III. prawo. zdw 75 112

Stancja
młodych panów, utrzymanie i bez. Wrocławska 19, II., prawo, front. zdw 75 322/3

Tani
pokój z klatki schodowej. Druż-backiej 1 a, II. ptr. lewo. zdw 75 119

Niekrepujący
pokój dla 1-2 pań lub panów. Chwaliszewo 73, I. front. prawo. zdw 75 113

Pokój
umebłowany do wynajęcia Ja-nowski, Matejki 52. zdw 75 117

Umeblowany
pokój wynajmie. Św Marcin 13, IV. prawo front. zdw 75 129

Pokój
przejazdnemu panu lub małżeń-stwu. Wskaże Kurjer zdw 75 135

Pokój
skromny do wynajęcia Marszał-ka Focha 32 IV. p. zdw 75 131

Pokój
próżny do wynajęcia zaraz - Ostrowski, plac Sanieżyński 8. zdw 75 148

Pokój
umebłowany panu wynajmie. Gro-bla 1 b, III. prawo narożnik W Garbar. zdw 75 142

Pokój
umebłowany wynajmie. Poznań-ska 21, II. lewo. zdw 4360

Pokój
umebłowany wynajmie. Wielkie Garbary 50, parter, lewo. zdw 75 163

Kraszewskiego
19, III. prawo. zdw 75 158

Tanio
panom pokój wspólny. Kozia 19, III. podwórze, lewo. zdw 75 208

Pokój
frontowy, umebłowany jedno-osobowy zaraz wynajmie. Wier-zbicice 34, II., lewo. zdw 75 209

Pokój
niekrepującem ejściem zaraz wynajmie. Żupańskiego 2 a, I. lewo. zdw 75 206

Wspólny
pokój. Rybaki 23, parter, lewo. zdw 75 205

Pokój
wspólny panu. Drzewiecka, Ko-lejowa 46. zdw 75 204

Duży i mały
pokoik, ciepły, słoneczny z wido-kiem na ogródku i ulicy wynaj-mie tanio. Poznańska 27, podw. prosto, II. ptr. Pancerwicz. zdw 75 202

Pokój
A1. Marcinkowskiego 20, podwó-rze prawo, II., tylny dom. zdw 75 201

Frontowy
pokój (elektryczność) lepszymu panu. Focha 38, II., prawo. zdw 75 197

Pokój
dobrze umebłowany, elektrycz-nosc, łazienka wynajmie solidne-mu panu, św. Marcin 5, II. pi-etro, prawo. zdw 75 195

Pokój
umebłowany 2 osoby zaraz. - Średnicka, Piekary 20/21, front II. zdw 75 196

Wspólnika
na frontowy pokój. Półwiejska 15, II., prawo. zdw 75 186

Panienki
wspólny pokój. Półwiejska 35, I. p. zdw 75 187

Pokój
I klasy 1-2 osobom wynajmie. Zakrzewska, Gaiowa 4. zdw 75 190

Pokój
dwom panom. Kempendorf, Pie-kary 18, dom tylny, parter. zdw 75 191

Centrum
pokój dla 1-2 osób. Kreta 22, III., lewo. zdw 75 193

Pokój
inteligentnej paniencie. Romana Szymańskiego 3, I., lewo. zdw 75 234

Pokój
wynajmie św. Józefa 6, parter, prawo. zdw 75 233

Panienkom
pokój. Kwiatowa 9, III. lewo. zdw 75 177

Pokój
pościel pożądana. Piasek Wiel-kie Garbary 1. zdw 75 174

Klatki
schodowej pokój umebłowany, frontowy, panu wynajmie. Wro-niecka 16, II. lewo. zdw 75 179

Ładny
pokój. Kopernika 5, II., lewo. zdw 75 181

Pokoik
skromnie umeblowany, elektryka, wolny zaraz. Wierzbicice 26, parter. zdw 75 258

Pokój
panom. Zielona 3, parter, lewo. zdw 75 259

Pokój
Łakowa 15, III, prawo. zdw 75 261

Umeblowany
Półwiejska 5, I, lewo. zdw 75 266

2 frontowe
Łóżka, elektryka, razem oddzielnie do wynajęcia. Ratajczaka 9, II, lewo. zdw 75 252

Pokój
umeblowany. Mostowa 37, I, prawa. zdw 75 241

Dla
przyjeźdźnych frontowy. Długa 3, II, lewo. zdw 75 244

Pokój
1-2 osobom zaraz. Marasalka Focha 39, I, Piatkowska. zdw 75 433

Pokój
umeblowany panom. Staszica 9, I, prawo. jw 4362

Pokój
umeblowany wolny. Ul. Kra-zewskiego 14, I, prosto. jw 4361

Pokój
umeblowany zaraz do wynajęcia. Wysoka 11, I, piętro, lewo. zdw 75 272

Pokój
niekrepujący do wynajęcia. Długa 4, parter, prawo. zdw 75 280

Pokój
balkonowy utrzymaniem lub bez. Podolska, Stary Rynek 58. zdw 75 273

Pokój
dla małżeństwa. Wielkie Garbary 40, IV, piętro, prawo. zdw 75 340

Pokoik
wolny zaraz. Wały Królowej Jadwigi 4, Ratajczaka. zdw 75 424

Dwuosobowy
pokój słoneczny, frontowy wynajme. Łaskowska, Ratajczaka 9, II. zdw 75 421

Pokój
z komfortem solidnemu panu. 27. Grudnia 19, III, prawo zdw 75 425

Pokój
do wynajęcia wejsie s klatki schodowej, elektr. światło. - Niegolewskich 16, m. 20. zdw 75 415

Wspólne
pokoje Gwarna 8, III, prawo. zdw 75 418

Pokój
wynajme. Półwiejska 31, I, lewo. zdw 75 420

2 pokoje
1 prózny, telefon. Matejki 46, III, lewo. zdw 75 416

Gabinet
elegancki, drugi pokój fortepian dla 1 lub 2 osób, elektryczność, telefon, Kreta 7, III, prawo. zdw 75 410

Słoneczny
wynajme ewentualnie fortepian Za Grobla 2, I. zdw 75 414

Sołacz
pokój wynajme. Malopolska 7, II. Pw 8 812-56,43

Pokój
wynajme. Kraszewskiego 9, III, prawo. zdw 75 388

Pokój
umeblowany wynajme. Sulewska, Mostowa 5, I, ptr. zdw 75 364

Pokój
dla rzemieślnika. Czartoria 6, parter, lewo. zdw 75 344

Pokój
dla solidnego pana. Rom. Szymańskiego 9, I, lewo. zdw 75 370

Słowiackiego
24, part, prawo, z utrzymaniem bez tania. zdw 75 382

Pokój
wynajme Patrona Jackowskiego 13, parter, lewo. zdw 75 384

Pokój
utrzymaniem lub bez wynajme. Rom. Szymańskiego 9, II, prawo. zdw 75 388

Pokój
dla panów lub małżeństwa z utrzymaniem kuchni do wynajęcia. - Warchlewski, Przeznica 2. zdw 75 333

Pokój
panu wynajme. Stodowa, Wierzbicice 49. zdw 75 332

Pokój
słoneczny, elektryczność, Szamarzewskiego 15, dom tylny, I, wprost. zdw 75 431

Pokój
wynajme. Piotra Wawrzyńska 24, II. zdw 75 430

Centrum
pokój frontowy z balkonem z niekrepującym wejściem dla 1 lub 2 osób z utrzymaniem. - Drowa Szubertowa, Kreta 5. zdw 75 406

Pokój
umeblowany do wynajęcia. Mickiewicza 1, wysoki parter, lewo. zdw 75 429

Pana
na wspólny pokój przyjeździec. Rybaki 8, II, prawo zdw 75 263

Pokój
umeblowany 2 panom lub paniom. Ul. Wszystkich Świętych 6, II, piętro, lewo zdw 75 315

Dwuosobowy
pościel pożądana. Wrocławska 3, II, prawo. zdw 75 405

Pokój
jednemu lub dwóm osobom także jeden mały do wynajęcia. - Małeckiego 11, wprost, III. zdw 75 412

Pokój
dwie osoby Pogorzelska, Grunwaldzka 23, I. zdw 75 398

Niekrepujący
Kreta 6, III, prawo. zdw 75 399

Frontowy
pokój wspólny wynajme panom. Półwiejska 25, dom ogrodowy. zdw 75 386

Pokój
czysty 2 panom solidnym, inteligentnym. Romana Szymańskiego 8, III, lewo. zdw 75 389

Pokój
słoneczny, frontowy panom. - Kanalowa 4, II. zdw 75 396

Pokój
zaraz, osobne wejście. Grobla 19, I, prawo. zdw 75 393

Pokój
słoneczny duży z oświetleniem elektrycznym, telefon do dyspozycji. Duszyńska, Kantaka 3, II piętro. Pw 3806-31,67

Pokoik
z własną pościelą zaraz. Łakowa 9, I, lewo. zdw 75 397

Elegancki
słoneczny 1-2 panom (paniom) elektryczność - Różana 4, III, prawo. zdw 75 277

Pokój
umeblowany wynajme. Łakowa 4 b, I, lewo. r. w. 10 002

Pokój
umeblowany bez pościeli. Matejki 66, II, prawo. r. w. 11 001

Umeblowany
pokój do wynajęcia. Szewska 19, III. r. w. 10 999

Pokój
umeblowany bez pościeli wynajme. Woźna 14, parter, prawo. r. w. 11 000

Pokój
skromny dla jednego pana do wynajęcia. Kelmowa, Dąbrowskiego 15. zdw 10 997

Pokój
dla pani. Wierzbicice 31, front, IV, piętro, prawo. r. w. 10 995

Pokój
lepszymu solidnemu panu u Niemieckiej pani do wynajęcia. Łakowa 10, parter, prawo. r. w. 10 994

Pokój
dla pana. Półwiejska 32, I, prawo. zdw 75 303

Pokój
utrzymaniem wynajme. Słowackiego 35, II, prawo. zdw 75 302

Pokój
wspólny. Łakowa 16, III, prawo. zdw 75 300

Pokój
dla 2 panienek od I. 8. Romana Szymańskiego 6, III, wejście, III, lewo. zdw 75 299

Dwuosobowy
centrum. Składowa 1, wejście 3, parter, prawo. zdw 75 301

Mały
pokoik. Zielona 7, podwórze, parter, prawo. zdw 75 435

Pokój
1-2 panom wynajme. Tomczak, Kochanowskiego 1. zdw 75 461

Pokój
z klatki schodowej. Grunwaldzka 3, I. zdw 75 439

Niekrepujący
pokój umeblowany bez pościeli wynajme. Patrona Jackowskiego 35, II, prawo zdw 75 443

Dwuosobowy
Św. Wojciech 21, II, lewo. zdw 75 444

Pokój
dwuosobowy wynajme. Szamarzewskiego 30, III, lewo. zdw 75 214

Pokój
frontowy osobne wejście Woźna 17, IV, p. zdw 75 218

Przyjmę
pana na pokój. Kowalski, Grobla 7. zdw 75 217

Pokój
wynajme. Podgórna 4, III, prawo. zdw 75 220

Pokój
do wynajęcia. Małeckiego 13, front II, lewo. zdw 75 320

Pokój
niekrepujący panom, panom przy Parku Wilsona. Adres wkaże Kurjer zdw 35 814

Wspólny
panu. Szamarzewskiego 34, Augustyniakowa. zdw 75 324

Jednej
lub dwóm osobom, pościel pożądana. Józefa 9, III, prawo. zdw 75 308

Pokój
dobrze umeblowany, światło elektr. zaraz do wynajęcia. Św. Józefa 3, I. zdw 75 309

Pokój
frontowy wynajme. Matejki 4, II, lewo. zdw 75 305

Klatki
schodowej pokój komfortowy, telefon. Masztalarska 7 a, I. zdw 75 307

Pokój
wynajme panu z osobnym wejściem. Mańczak, Górna Wilda 45, parter. zdw 75 306

Pokoik
wynajme. Wały Król. Jadwigi 2, wysoki parter. zdw 75 352

Duży
słoneczny pokój. Matejki 1, I. zdw 75 343

Słoneczne
pokoje natychmiast. Wały Zygmunta Augusta 10 a, III, prawo. zdw 75 342

Pokoje
jedno i dwuosobowe, dobrem utrzymaniem panom. Mickiewicza 11, III, prawo. zdw 75 345

Pokój
również wspólny, elektryczność. Szkoła 3, wchód prawo, II, prawo. zdw 75 337

Pokój
dla 2 osób. Piekary 7, III. zdw 75 336

Pokój
Łakowa 15, parter. zdw 75 458

Pokój
oddzielny. Pomorska, Zygmunta Starego 6. zdw 75 455

Pokój
elegancki, pokoik. Cieszkowskiego 8, III, prawo zdw 75 462

Pokój
zaraz wolny Ratajczaka 28, parter, prawo. zdw 75 459

Pokój
wolny utrzymaniem. Prusa 2, II, piętro, lewo zdw 75 440

Pokój
solidnemu panu utrzymaniem lub bez. Woźna 11 II. zdw 75 471

12 SZUKA POKOJU

Przyjezdny
poszukuje elegancko umeblowanego, niekrepującego pokoju, możliwe z wejściem z klatki schodowej. Oferty Kurjer zdw 75 062

Dwóch pokoi
balkonu, z utrzymaniem kuchni, łazienki, telefonu Jeżyce, poszukuje. Cena obojerna. Oferty do Kurjera zdw 73 977

2 pokoi
na ciche biuro i mieszkanie z telefonem, nie wyżej I. ptr. poszukuje solidny kawaler. Oferty Kurjer zdw 75 099

Poszukuje
pokoju przy Starym Ryнку na pracownie. Zgłoszenia Kurjer zdw 75 123

Pokoju
czystego poszukują dwie panienki z własną pościelą okol. Park Wilsona z podaniem ceny. Zgłoszenia do Kurjera zdw 75 151

Inżynier
kawaler poszukuje pokoju umeblowanego. Oferty Kurjer zdw 75 232

Krawcowa
domowa poszukuje skromnego pokoju w zamian za szyćce. - Oferty Kurjer zdw 75 224

Małżeństwo
bezdzielną poszukuje umebl. pokoju niekrepującego w cenie do 35 zł od 1 lub 15. Oferty Kurjer zdw 75 210

Pokoju
umeblowanego całkowitem lub częściowym utrzymaniem bez pościeli zaraz poszukuje solidna pani. Oferty z podaniem ceny Kurjer zdw 75 391

Pan
poszukuje pokoju niekrepującego z telefonem. Oferty Kurjer zdw 75 321

Przyjezdny
poszukuje niekrepującego pokoju z wejściem z klatki schodowej. Oferty Kurjer zdw 75 312

Małżeństwo
szuka pokoju taniego. Oferty z ceną Kurjer zdw 75 347

Umeblowanych
pokoi poszukuje „Informator”. Ratajczaka 15 (Pasaż). zdw 75 449

Pokoju
niekrepującego poszukuje młoda pani. Oferty do Kurjera zdw 75 463

Próżnego
pokoju poszukuje. Warunki Kurjer zdw 75 470

13 LOKALE

Pokoju
na biuro w centrum poszukuje. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 75 385

Ubikacje
warsztatowe na Łazarzu zaraz do wynajęcia. Zgłoszenia Marsz. Pocha 78, u portjera lub telefon 18-06. r w 10 908

Biura
Śródmieście odstapie Oferty Kurjer zdw 75 448

14 DZIERŻAWY

Kino
w Poznaniu lub na prowincji wydzierżawie. Szczegółowe oferty zdw 74 254

Młody
inteligentny rolnik poszukuje dzierżawy gospodarstwa około 100 mórg dobrej ziemi. Oferty Kurjer zdw 74 663

Skład
pokój i kuchnia do wynajęcia na Wildzie. Nadaje się na rzeźnictwo. Zgłoszenia Kurjer zdw 75 086

Dzierżawa
145 mórg pennej ziemi, wełnowane budynki, 15 bydła, pełne zniżki z powodu wyjazdu do Ameryki, objęcie 8.000. Jaskiewicz, Poznań, Fredry 6. zdw 75 451/2

Garaze
suche murowane przy Dolnej Wildzie 78 narożnik Górnej Wildy wydzierżawie. Zgłoszenia telefon 36-06. zdw 75 157

Dobra
piekarnia jedyna w rynku handlowego miasta do wydzierżawienia, objęcie 3.500 zł. Oferty Kurjer zdw 75 427

Piekarnia
wraz z składem kolonialnym w powiatowym mieście do wydzierżawienia. Do objęcia potrzeba 2 500 złotych, wtem rok dzierżawa i 500 złotych kaucji. Adres Kurjer Poznański zdw 75 460

Większa kuźnia
ewtl. z narzędziami, jedna na większa okolice do wydzierżawienia. Sorban, Wartosław, powiat szamotulski. zdw 75 375

15 LETNISKA

Worochna
nowo wybudowany pierwszorzędny pensjonat chrześcijański „Złoty Róg”. Światło elektryczne, wodociąg, łazienki, kłozety, angielskie, centralne ogrzewanie. Znamięta kuchnia, otwarty cały rok. nw 2919

Letnisko
Klubu Żeglarskiego w Choykowicach, koło Chojnic na Pomorzu. W pensjonacie „Belwue” w sierpniu i wrześniu pokoje do wynajęcia. Blizszych wiadomości udziela O. Weiland. Chojnice, Dworcowa 10. zdw 74 484

Jastrzębia Góra
nad pełnym morzem przednie położony nad samym morzem i plażą pensjonat „Fantazja” poleca pokoje z całodziennym utrzymaniem od 12. Kuchnia pierwszorzędna. Zgłoszenia na miejscu. zdw 74 949

Zakopane
Nowowyzbudowana willa „Jemioła” pod Strazyskami poleca świetne pokoje z utrzymaniem tylko dla zdrowych. Kuchnia doskonała. Ceny przystępne. zdw 75 050

Rabka
pensjonat „Kapry” H. Mierzwińskiej i H. Langowej Czynnicy cały rok. Położony w centrum zdrojowiska Centralne ogrzewanie, woda bieżąca ciepła i zimna we wszystkich pokojach Kapele mineralne w domu Blizszych informacji udziela zarząd pensjonatu w Rabce. n. w. 12 531

Przyjmę
na letnisko na wspólny pokój z utrzymaniem. Osoba miesięcznie 100 zł. Adres wskaże Kurjer zdw 75 098

Poronin pod Zakopanem
urocze położenie, idealne warunki dla zdrowia i wytchnienia po pracy, okolica wspaniałym terenem wycieczkowym. Pensjonat „Szarotka”. Ludwina Dziubasowa. Pełne utrzymanie, treściwe pożywienie, sierpień zł 7,50, wrzesień zł 6,50. zdw 75 428

Wynajme
pokoje pod Poznaniem inteligentnym osobom. Kuchnia warszawska, pianino, las, jezioro. Wiadomości św. Marcin 86/87, Karońska. zdw 75 319

Orłowo
nad morzem, pensjonat „Lena”, pokoje na sierpień przystępne. zdw 75 464

16 OSOBISTE

Przyjaźń
W sposób podany odpowiedź do rzeczy niemożliwym, Kurjer listu nieprzyjmuję. Konieczne ogłoszenie pod Osobiste z tem samą nagłówkiem. zdw 75 413

Do tennisu
partnerki milej i sympatycznej szuka przyjezdny. Zgłoszenia Kurjer zdw 75 323

Wszystkie obelgi
rzucone na panią K. Grüning i pana E. Grüninga z Nowolöskeńca najmniejszym odwołaniem i bardzo przeprasząmy. Helene Säger. - Emma Zaupt. Nowolöskeńca, d. 26. 7. 1930 r., pow. Oborniki. zdw 75 378

21 ZGUBY

Unieważniam
zagubiona książeczka wojskowa. Kazimierz Sala. h. zdw 74 631

22 ROZMAITE

D/H „Julpol” Hurtownia Pończosznicza
Pocztowa 11

poleca pończochy, skarpetki. - Wielki wybór, ceny korzystne. Przy większych zakupach rabat. Na prowincję wysyłamy cenniki bezpłatnie. Pw 3 841-31,27

Obiady
kresowe, smaczne, Kantaka 8/9, Crama, prawo III. zdw 74 850

Agenci
i agenci każdej branży, emeryci, urzędnicy i nauczyciele mogą zarobić do 2 000 zł miesięcznie zbierając zamówienia na 3% pozyczkę budowlaną, przyjemny zastępstwo w pierwszej i jedynej wyłącznie chrześcijańskiej instytucji bankowej. Zgłoszenia: Spółdzielczy Bank dla eskontu i załóżek. Lwów, Akademicka 10, nw 2 388

Zamieszkaż dobrze w hotelu Reingold, Berlin
Mittelstr. 24. Dwie minuty od dworca Friedrichstr. Poleca czyste pokoje z łózkami od 3,50-5,50 Mk. Pokoje z bieżącą wodą 0,50 Mk od 10zka więcej. Przy przedłożeniu nin ogłoszenia 5% zniżki. Uprasza się wyciąć - reklama taka bowiem nie okazuje się stale zdw 66 743

Chiromantka zagraniczna
przepowiada z kart i z rak przeszłość i przyszłość. Wiele powodzeń. Górna Wilda 51, III, pr. zdw 74 865

Nowa budowlana pożyczka premjowa!
Agenci losowi otrzymują informacje i najlepsze warunki Zgłoszenia pisemne pod „Pierwszorzędna stara instytucja” do „Far”. Lwów, Akademicka 14. Pw 13 089-72,93

Fotografie
portrety artystyczne wykonają Bracia Pecherscy, Aleje Marcinkowskiego 8, telefon 39-55. dw 5 254

„D. D. 25”
Owsem, interesuje się. zdw 75 145

Chiromantka
przejrzeda przepowiada przyszłość, teraźniejszość, przeszłość, dobrze wróży z ręk, kart, Rom. Szymańskiego 8 podwórze, parter, lewo, przy Placu Świętokrzyskim zdw 75 423

Wezme
od pół roku dziecko na wychowanie. Zgłoszenia Gen. Umilskiego 26, parter, lewo. Pw 3804-31,74

Maszynę
do pisania oddam (wypożycze). Oferty Kurjer zdw 75 331

Słuchawko
list na pocztce. zdw 75 480

23 OZENKI

Polecamy
duży wybór solidnych i bogatych partji. Biuro „Przyszłość” w Warszawie ul. Wspólna 58, m. 1. Pw 3142-62,408

Dyskretnie
i solidnie kojarzy małżeństwa we wszystkich sferach społecznych największe biuro matrymonjalne „Postę”, Warszawa, Senatorska 33. Na żądanie wysyłamy kilkasiet ofert do wyboru. nw 2710

Radość
życia, majątek i szczęście osiągnąć każdy, żeniąc się lub wychodząc zamąż za pośrednictwem najsolidniejszego biura M. Martika, Stanisławów, Słowackiego 20, podając dane osobiste i wyznania. Wysłamy tysiące odpowiednich ofert do wyboru. Na porcie załóżek 1,50 zł znaczkami. zdp 73 923

Dwóch
przyjaciół, lat 23 i 24, brunetów na poważnych stanowiskach poszukują znajomości pań od 18-23 lat, posąg niekonieczny, lecz dobroć serca. Cel matrymonjalny. Oferty tylko z fotografiami które się zwraca pod d 1176

Skromna
inteligentna paniuszka lat 25 dla braku znajomości panów zapozna religijne inteligentne Poznaniaka na wyższym stanowisku. Cel matrymonjalny. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 75 134

Kawaler
lat 33, przystojny, szatyn, na stanowisku, poszukuje znajomości panny lub młodej wdówki do lat 30, inteligentnej, muzykalnej i zamężnej. Pośrednictwo krewnych chętnie przyjmie. Rzecz traktuje poważnie i dyskretnie.

Posługaczka
młoda, uczciwa szuka posługi. — Oferty Kurjer zdw 75 395

Dziewczyna
uczciwa, pracowita, z dobrym gotowaniem szuka posady od 1. 8. Oferty Kurjer zdw 75 394

Praczką
czystą, uczciwą szuka prania. Oferty Kurjer zdw 75 317

Panienska
lat 22 poszukuje posady do dzieci. zna szyć. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 75 454

Praczką
poszukuje prania poza domem. tania i szybko odstawi Oferty Kurjer zdw 75 476

Krawcowa
szuka posady. Oferty Kurjer zdw 75 477

Panienska
sierota, lat 21, z lepszego domu i dobrem świadectwem, obeznaną z wszelkim szyciem i haftowaniem, kochająca dzieci poszukuje posady. Oferty proszę do Kurjera zdw 75 004

Młynarz
samotny poszukuje stałej posady zaraz lub później, wykwalifikowany w młynarstwie, zna wszelką maszynę młyńską, Miejscość obojętna. Oferty Kurjer zdw 75 006

Chłopiec
lat 17 poszukuje miejsca ucznia w składzie żelaza. Zgłoszenia z warunkami pracy do Kurjera Poznańskiego pod zdw 75 191

Chłopiec
lat 17 poszukuje zaraz miejsca ucznia u ogrodnika Zgłoszenia z warunkami pracy do Kurjera Poznańskiego pod zdw 75 192

Posługaczka
poszukuje posługi w miejscu zaraz. Oferty Kurjer zdw 75 475

Praczką
czysta, uczciwa szuka prania. — Oferty Kurjer zdw 75 369

Szukam
posługi z praniem. Oferty Kurjer zdw 75 367

Młynarz
kawaler dzielnny w zawodzie, energiczny, samodzielny z bardzo dobrymi poleceniami poszukuje zaraz lub później posady. Zgłoszenia Stanisław Czekala, Gulez, pow. Czarnków. zdw 75 374

Dziewczyna
uczciwa, pracowita sumienna poszukuje posady. Najchętniej we Francji. Oferty Kurjer zdw 75 354

Dziewczyna
lat 16 szuka pracy do dzieci i lekkich prac domowych od zaraz. Zgłoszenia Kurjer zdw 75 351

Przyjmę
posadę podróżującego lub inkasenta. Na żadanie złóżę kaucje. Oferty Kurjer zdw 75 353

Nauczycielka
wychowawczyni z dłuższą praktyką i znajomością nowoczesnych metod nauczania poszukuje posady. Zgłoszenia Kurjer zdw 74 373

Księżkowa - bilansistka - stenotypistka
poszukuje posady. Łaskawe oferty Kurjer zdw 75 075

Krawcowa
szuka pracy szyć wyprawy, suknie, płaszcze, koldry, kożuchy. Oferty Kurjer zdw 75 033

Inteligentna
panienka szuka posady do dzieci z cokołwiek haftowaniem. Adres wskaże Kurjer zdw 75 093

Szofer
z ukończoną szkołą handlową poszukuje posady. Miejscość obojętna. Oferty Kurjer zdw 75 094

Dziewczyna
pracowita szuka posady od 1. lub 15. Oferty Kurjer zdw 75 260

Ślusarz szofer mechaniczny
trzeźwy, sumienny, ośmioletnią praktyką ślusarską, obeznaną z reparacją wszelkich maszyn rolniczych szuka odpowiedniej posady. Oferty Kurjer zdw 75 422

Dzisiaj w Kinie
Aurora: „Milość Braterska”.
Apollo: „Pieśń żywołów”.
Colosseum: „Eddie Polo”.
Corso: „Korsarze puszczy”.
Edison: „Ulubienica zalogi”.
Harfa: „Kwiat Wschodu”.
Metropolis: „W nocnym lokalu”.
Odeon: „Płodność”.
Renaissance: Tajemnica Nocego Expressu.

Stylowe: „Księżniczki sceny”.
Słońce: „Jej pierwszy calus”.
Wilson: „Czcij Matkę Twoją”.

Szofer
poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 75 097

Dzielnny
przykrawiec cholewek poszukuje zajęcia. Łaskawe oferty do Kurjera zdw 75 110

Uzdolniony
Wielkopoleńczyk lat 30, inteligentny dobrej prezencji, rutynowany handlowiec branży skór i obuwia poszukuje zajęcia Branża obojętna. Kaucja niewykłuczona. — Łaskawe oferty do Kurjera zdw 75 109

Księżkowy
początkujący z ukończonym licium handlowym poszukuje posady. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 75 107

Wiejska
starsza dziewczyna poszukuje posady zaraz lub od 15. do mniejszej rodziny. Oferty Kurjer zdw 75 123

Starsza
dziewczyna poszukuje posady od 1 lub 15 w spokojnym domu. — Oferty Kurjer zdw 75 124

Prania
lub posługi szukam Zgłoszenia do Kurjera zdw 75 126

Panienska
lat 19, inteligentna poszukuje posady do dziecka lub jako pokojowa. Zgłoszenia Kurjer zdw 75 127

Poszukuję
posługi. Zgłoszenia Kurjer zdw 75 137

Uczciwa
sierota poszukuje posługi zaraz. Oferty Kurjer zdw 75 136

Panienska
z porządnej rodziny, znająca szyć i gotowanie poszukuje do dzieci lub t. p. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera zdw 75 132

Piekarz
i cukiernik biegły w swym zawodzie szuka posady. Zgłoszenia do Kurjera zdw 75 153

Służąca
poszukuje posady z gotowaniem od 1 sierpnia. Oferty Kurjer zdw 75 144

Poszukuję
posługi. Oferty Kurjer zdw 75 143

Kucharka
samodzielną lat 23 poszukuje posady najchętniej do 1 osoby. — Oferty Kurjer zdw 75 156

Młoda
dziewczyna sierota poszukuje posady do wszystkiego od 1. lub 15. Miejscość obojętna. Oferty Kurjer zdw 75 165

Służąca
poszukuje posady do wszelkich prac z gotowaniem od 1. Oferty Kurjer zdw 75 154

Krawcowa
szycie po domach Szuka pracy. Zgłoszenia Kurjer zdw 75 152

Młodsza
uczciwa dziewczyna z prowincji poszukuje służby od zaraz. Oferty do Kurjera zdw 75 281

Praczką
czysta szuka prania i posługi. — Oferty Kurjer zdw 75 221

Dziewczyna
uczciwa, pracowita poszukuje posady. Zgłoszenia Kurjer zdw 75 223

Posługaczka
uczciwa poszukuje posługi zaraz. Oferty Kurjer zdw 75 222

Służąca
wiejska z dobrymi świadectwami z gotowaniem poszukuje posady do wszystkiego od 1. lub 15. Oferty Kurjer zdw 75 212

Dziewczyna
z dobrej rodziny szuka posady do wszystkiego, znajdująca szyć. Oferty Kurjer zdw 74 976

Inteligentny
chłopak z ukończoną szkołą wydziałową poszukuje posady jako pomoc biurowa. Oferty do Kurjera zdw 74 124

Ekspedjentka bufetowa
z branży cukierniczo-restauracyjnej, sierota sumienna, pracowita poszukuje posady, najchętniej na prowincji. Zgłoszenia do Kurjera zdw 74 131

Rymarz
dominjalny samotny z własnymi narzędziami obeznan także w tapicerstwie, dobre świadectwo, szuka posady od 1 września 1930. W wolnych chwilach zajmie się polowaniem, zwierzyn Oferty upraszam Kurjer zdw 74 351

Praczką
poszukuje prania lub posługi na soboty. Oferty Kurjer zdw 74 406

Osoba
średni wiek, obeznan gospodarstwem domowym, bardzo czysta, poszukuje posady u samotnej osoby zaraz lub później Łaskawe oferty Kurjer zdw 75 508

Energiczny
rzutki kawaler w średnim wieku, gorliwy organizator, przyjmie posadę rendanta lub administratora na większym majątku ziemskim. Zgłoszenia uprasza się pod „Solidny” do Biura Ogłoszeń IRO, Bydgoszcz. nr 2743

Technik dentystryczny
Szukam dla mnie wyuczonego technika posady od 1. 8. lub zaraz. Dobra siła, pracująca w złocie, kauczuku, w operatywie obeznan, uczciwy, sumienny i pilny pracownik. Krzyszak, dentysta, Gnieszno, Mieczysława 6. nr 2735

Ogrodnik
samotny, znający dokładnie swój zawód, poszukuje od 1. 10. 30. posady. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod zdw 75 005

Były
właściciel restauracji poszukuje posady kelnera, bufetowego, inkasenta lub innej pracy. Oferty Kurjer zdw 75 017

KLINIKA
PRACOWNIK
WZORY OGŁOSZEN
„REKLAMA”
DRUKARNI POLSKIEJ, SA.
POZNAŃ, ALJE MARCHOWSKIEGO 17

Czeladnik obuwiczny
potrzebny. Fr. Baczkowski, ul. Rom. Szymańskiego 7. zdw 74 854

Służąca
do wszystkiego potrzebna. Cukiernia Beely, plac Nowomiejski nr. 1. zdw 74 912

Uczeń
kowalski może się zgłosić. Zwierzyniecka 28. j 4351

Stolarz
do naprawy potrzebny. Piotra Wawrzyńska 43, Fabryka. zdw 74 693

Ucznia
kowalskiego przyjmie zaraz Welbrandt, Grobla 3. zdw 74 718

Podróżującego
dla artykułu kolonialnego i rolniczego poszukiwany. Wydatki i prowizja. Samochód do dyspozycji, kaucja 50 złotych. Oferty Kurjer zdw 74 624

Służąca
która pracowała w restauracji z dobrem gotowaniem może się zgłosić. Jezuita 4. zdw 74 403

Inkasent
agent na pensje potrzebny. Ślusarska 7, Nitcecy. zdw 74 415

Posada
inkasenta do autobusu, druga do fabryki mebli (kaucja 1000 złotych) zaraz do objęcia. Zgłoszenia „Pawilon”. Marszałka Focha 15. zdw 74 458

Służąca
bezwzględnie uczciwa i czysta do wszystkiego z gotowaniem. Günther, Św. Marcin 13. II. zdw 74 552

Pokojowa
czysta, uczciwa potrzebna. Zakowa, Grottgera 2. II. zdw 74 240

Inkasenta
z kaucją lub gwarancją poszukuje. Zgłoszenia Rolewski, Górczyńska 36. zdw 75 073

Orkiestry
duetu, tria lub quartetu, sil pierwszorzędnym z nowoczesnym repertuarem i instrumentami, dobrze zgranym poszukuje z dniem 1. 9. b. r. Hotel Warszawski Kościar, proszę o nadesłanie ofert niewygodowanych celem uniknięcia niepotrzebnej korespondencji. nr 2940

Służąca
z dobrem gotowaniem potrzebna. Dąbrowskiego 23. II. zdw 75 385

Pomocnik fryzjerski
damsko-męski lub fryzjerka w posadę wraz z utrzymaniem zaraz potrzebni. Heyducki, Wetno-wiec. (G. Śl.) zdw 75 371

Służąca
potrzebna Waly Zygmunta Augusta 2. Chmarzyńska. zdw 75 441

Służąca
dobrze polecona, czysta, s gotowaniem, kochająca dzieci natychmiast potrzebna. Graniczna 15. I. prawo. zdw 75 219

Młodsza
dziewczyna potrzebna. — Dzwonkowska, Kramarska 8. zdw 75 313

Pokojowa
potrzebna od 1-go sierpnia. — Wskaże Kurjer zdw 75 341

Artystki
śpiewaczki, tancerki lub humorystki poszukuje do kabaretu zaraz. Oferty zdw 75 346

Potrzebna
inteligentna spokojna osoba w charakterze niani do 20 miesięcznej dziewczynki. — Referencje pierwszorzędne Zgłosić z podaniem warunków Mińsk-Mazowiecki, Zofia Paulade Silva. zdw 75 446

Uczennica
potrzebna Maszyn kapeluszy damskich, Kraszewskiego 16. zdw 75 453

Inkasent
podróżujący na pensje i prowizje z kaucją 1.000 zł poszukiwany. Oferty Kurjer zdw 75 200

Marszantkę
na stałą posadę przyjmie zaraz za wypożyczenie 500 zł. Oferty Kurjer zdw 75 194

Mechanik
starszy, samotny, posiadający prawo wywozienia uczeni zdolny warsztatowiec samochodowy z dyplomem jazdy, znający dokładnie wszelkie instalacje samochodowe i motorowe znajduje stałą posadę zaraz lub później Oferty piśmie do zycorysem i odpisem świadectw do agencji Kurjera Poznańskiego Ostrów Wlkp Rynek 20. nr 2748

Potrzebny
zaraz młody pomocnik cukiernicy. Wl. Dobrowolski, Środa, Rynkowa 5. zdw 75 076

2 praktykantów
z ładnym charakterem pisma, z znajomością języka niemieckiego, może się zgłosić do magazynu fabrycznego i ekspedycji. Oferty Kurjer zdw 75 106

Biuralistka
władająca w słowie i piśmie polskim i niemieckim językiem, pisząca biegle na maszynie, z dobremi referencjami zgłosić się może ostatecznie, Stary Rynek 95/97 I. piętro, skład futer, między godziną 10—13. zdw 75 104

Zdolne
uczennice do kuźnictwa oraz chłopiec do posyłek z dobrymi świadectwami zaraz potrzebni. — Zgłaszac Stary Rynek 95/97. I. piętro, skład futer, między godziną 10—13. zdw 75 103

Młodszy
pomocnik malarski oraz uczeń może się zaraz zgłosić. M. Oliński, mistrz malarski, Borek pow. koźmiński. nr 2943/4

Dziewczyna
uczciwa, chętna potrzebna do wszelkiej pracy domowej od 1. 8. Adres wskaże Kurjer Poznański zdw 75 130

Zaraz
stenotypistka maszynistka polsko-niemiecka potrzebna. Odpis świadectw. Zycorys. Adres Kurjer zdw 75 150

Poszukujemy
pań domokrążnych na nowy artykuł praktyczny do robótke ręcznych. Adres wskaże Kurjer zdw 75 225

Służąca
potrzebna zaraz. Michałak, Górna Wilda 19. zdw 75 192

Panienska
z miłem obejściem inteligentna do 8-letniej dziewczynki potrzebna od 15. VIII. na po południa. Zgłoszenia z podaniem warunków Kurjer zdw 75 235

Ucznia
z ukończoną szkołą wydziałową poszukuje zaraz lub później Drogeria St. Dyczkowski, Św. Marcin 20. zdw 75 185

Podróżujących
zaprowadzonych kolonialki — drogerje poszukuje. Zgłoszenia Hołwek, Łazarz, ulica Mottego 2. IV. u Agaterów. zdw 75 279

Biuralistka
początkująca, absolwentka Miejskiej Szkoły Handlowej potrzebna. Warunek ładny charakter pisma. Oferty Kurjer zdw 75 289

Biegła
ekspedjentka do składu rzemieślniczo potrzebna zaraz. Kotliński, Marsz. Focha 170. zdw 75 293

Dziewczyna
gotowaniem, praniem, dobrimi świadectwami potrzebna. Szymańska, Topolowa 6. zdw 75 282

Fryzjerka
zawodowa i pomocnik zaraz potrzebna. Poznańska 22. zdw 75 276

Potrzebni
dziewcze i chłopiec 15-letnie od zaraz. Fabryka półoczek, Nowy Rynek 9-10. zdw 75 215

Ekspedjentka
inteligentna uczciwa do składu piekarskiego potrzebna. Piekarnia, Św. Marcin 2. zdw 75 257

Panienska
inteligentna, zaufana, skromna, z szyćmi, robótkami, praktyką, potrzebna do trojga dzieci na wieś I. 8. Zgłoszenia żądana pensja, wiek Kurjer Poznański. zdw 75 003

Robotnik
do wynajęcia łódź mechanicznych z kaucją potrzebny. Wierzbicie 37, plac warsztat. zdw 75 245

Asystenta
(tkę) młodszego, który zna też język niemiecki, przyjmie od 1 września ewentualnie przedz O warunkach i referencjach prosz! Wojski aptekarz Pobiedziska zdw 73 907

Dzielnny
pomocnik potrzebny. Brzykcy, Półwiejska 38 a. zdw 75 274

Samodzielną
krawcowa, dobra krojczyni potrzebna zaraz do salonu mąd. Adres wskaże Kurjer zdw 75 411

Ślusarz
wagary obeznan dokładnie z pracą wag który podobne prace z powodzeniem już wykonywał i ma odpowiednie świadectwa potrzebny zaraz Zgłoszenia uprasza I. Dekowski fabryka maszyn. Środa. zdw 74 697

Dzielnna
dziewczyna do restauracji zaraz. Szamarzewskiego 13. zdw 74 947

Fryzjerka
manicurzystka egzaminowana potrzebna zaraz. Zgłoszenia z odpisami świadectw. Jan Szymoński, zakład fryzjerski, Gostyń Wlkp, Św. Duchy 11. nr 2754

Służąca
potrzebna. Jesionek, Skarbowa nr. 20. zdw 75 417

Akwizytora
dobrego poszukujemy zaraz. — Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 75 407

Chłopiec
do posyłek potrzebny zaraz. — W. Kruk, jubiler, Poznań, ulica 27 Grudnia 6. zdw 75 408

Uczeń fryzjerski
potrzebny najchętniej z prowincji, utrzymanie, spanie na miejscu. Emilij Sczanieckiej 1, narożnik Marszałka Focha 84. zdw 75 401

Dochód
stały i łatwy Sprzedaż artykułu biurowego Kaucja 10 zł Zgłoszenia Szafranek i Gronowski, Poznań. Poczta 11. Pw 3 502-29.125

Humor zagraniczny

— Posłuchaj, tej stacji jeszcześmy nigdy nie osiągli... to Barcelona!
— Wspaniała! Słyszę gwizdanie lokomotyw na dworcu. (Humorist Londoy) S. F.

Uczennice
do szyćcia przyjmie Dybczyńska, Chwaliszewo 3/4 I. rw 11 004

Panienska
do dziecka, lekkich prac domowych potrzebna Pokrzywa, Półwiejska 22. zdw 75 383

Służąca
uczciwa, czysta, może się zgłosić. Skład. Górna Wilda 94. zdw 75 365

Poszukuje
się zaraz pierwszorzednego kuchacza lub kucharki, najchętniej samotnych do wiejskiej restauracji, oraz samodzielnej bufetowej, tylko rutynowanej sily z dłuższą praktyką do śniadalni. Zgłoszenia z odpisami świadectw oraz podaniem pensji do Kurjera zdw 75 373

Posadę
stałą otrzyma pracowity sumienny. Kaucja wymagana od 500 złotych. Zgłoszenia Pawilon Marszałka Focha 15. zdw 75 270

Chcesz
otrzymać posadę? Musisz ukończyć kursy fachowe korespondencyjne profesora Sekulowicza. — Warszawa, Żorawa 42 n. Kursy wyuczają listownie: buchalterji, rachunkowości kupieckiej, korespondencji handlowej, stenografji nauki handlu prawną, kaligrafji, pisania na maszynach, towaroznawstwa angielskiego, francuskiego, niemieckiego pismowni oraz gramatyki polskiej. Po ukończeniu świadectwo. Żądajcie prospektów. nr 12 536

Chcesz
otrzymać posadę? Naucz się pisać na maszynie „Remington”. Pisyposy codziennie w firmie — Block Brun w Poznaniu, Plac Wolności 8. I. ptr. zdw 59 517

Do 2 000. — zł miesięcznie zarobią
osoby inteligentne (panowie i panie) przy zbieraniu zamówień na obligacje budowlane. Jakakolwiek gotówka zbytuczna. Zgłoszenia osobiste lub piśmienne Wyszyński Poznań Strzelecka 23 b. I. pietro. prze. cały dzień. Pw 3 064-72 34

Posługaczka
potrzebna. Zgłoszenia szósta wieczorem, Poczta 25, lewo. zdw 75 275

Samodzielnego
pomocnika stolarskiego na budowle poszukuje Tartak Września. zdw 74 563

Nauczycielka
potrzebna od 1 września 1930 r. do 2 chłopców w wieku 8 i 10 lat oraz dziewczynki 7 letniej którą mogła przysposobić chłopców do 3 kl gimnazjum humanistycznego. Zgłoszenia wraz z referencjami i warunkami proszę nadesłać pod adresem — J. Parowiczowa, Nadlesnictwo Smogulec, p. Golańcz. zdw 74 486

Zarobek
stały dla wymownych Pań i Panów w mieście i na prowincji. Zgłoszenia „Atlantic”. Plac Sapiężyński 4. zdw 74 862

Przyjmę
uczennice do kroju i szyćcia. — Szwajcarska 16. I. lewo. zdw 74 898

Fabryka lakierów
i pokostów poszukuje dobrego fachowca, znającego się na wytworzeniu lakierów. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 74 512

Dziewcze
do czteroletniego dziecka zaraz. Knaflowska, Chwaliszewo 9, tylny dom II. zdw 74 556

Służąca
potrzebna od 1. 8. 1930 do wszelkich prac domowych Restauracja ul. Polna 18. zdw 74 244

Uczni
tylko zdrowych i uczciwych z dobrymi świadectwami szkolnymi przyjmie Fabryka ul. Piotra Wawrzyńska 43. zdw 74 694

Ogłoszenia na stronie 6-lamowej 30 gr na stronie 4-lamowej przy końcu tekstu redakcyjnego 75 gr. na stronie czwartej 120 gr. na stronie drugiej 150 gr. przed wiadomościami potencjami 240 gr od 1-lamowego milim. Ogłoszenia skomplikowane oraz z zastrzeżeniem miejsca 20% nadwyżki. Ogłoszenia do wydania porannego przyjmujemy do godz. 13:30 w nagłych wypadkach do godz. 22 u stróża, do wydania wieczornego do godz. 10. w dni przedświąt do godz. 9 przedpołud. Drobne ogłoszenia: słowo napisowe (tłuste) 30 gr. każde dalsze słowo 20 gr. Za różnicę między zestawem a wysokością ogłoszenia. powstałe wskutek matrycowania wydawnictwo nie odpowiada

Przedpłata na sierpień 1930 r. za oba wydania razem włącznie tygodniowego dodatku ilustr. „Ilustracja Poznańska